

Verso l'estrema Thule Bibliografi

Italienske reiser på Nordkalotten før 1945

Italienska resor på Nordkalotten före 1945

Italialaiset matkailijat Pohjoiskalotilla ennen vuotta 1945

Viaggi italiani sulla Calotta polare artica prima del 1945

RAVNETRYKK

Bibliografien er sammensatt av Lars Hansen Juvik, Anita Westbrandt og
Irene Piippola og har en innledning:
On the Road to the North Calotte av Dr Luigi G. de Anna.

Etter bibliografien følger en oversikt over andre viktige verk med tilknytning til
Nordkalotten på italiensk og latin.

Det er også med et kronologisk register.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET I TROMSØ
TROMSØ 2003

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET I TROMSØS SKRIFTSERIE
RAVNTRYKK
NR. 30

ISBN 82-91378-33-9

Trykk: Gjøvik Trykkeri A.s

Omslagsillustrasjon: Fra Vittorio
Beoni-Broccheri: Dall'uno all'altro Polo

Forord

Denne bibliografien er et av mange konkrete resultat av Nordkalottrådets satsing på kulturfeltet gjennom handlingsplanen «Fra Ultima Thule til Cyber Kalott 2000-2003». Et av prosjektene i planen innebærer å formidle historisk materiale gjennom å tilrettelegge for at vi enkelt kan gjøre oss kjent med andres møter med nordområdene. Siden omfanget av reisebeskrivelser er stort, har vi begrenset oss til de italienske. Disse reisebeskrivelsene er en kilde å øse av, ikke bare om hva de reisende møtte og opplevde, men også hvordan de så på oss. Et av spørsmålene materialet reiser kan være hvorvidt de mange reisendes beskrivelser har påvirket vår egen selvforståelse.

En av Nordkalottrådets intensjoner for sin kultursatsing er å bidra til synliggjøring av og refleksjon over vår egen selvforståelse, nettopp dette kan møtet med de reisendes fortellinger iverksette.

Uten entusiastisk arbeidsinnsats i tillegg til daglige gjøremål fra biblioteksjef Lars Hansen Juvik, Mo i Rana, universitetsbibliotekar Anita Westbrandt, Luleå og bibliotekar Irene Piippola, Rovaniemi ville denne bibliografien aldri sett dagens lys. Tusen takk. Og takk til Kirsti Gulowsen og Olaf Steen for god hjelp i Roma og Elena Mikhailova i Murmansk. Ikke minst takk til dr. Luigi de Anna for innledning og Universitetet i Tromsø for utgivelse i serien Ravnetrykk.

Bodø 1. april 2003

Aaslaug Vaa

leder Nordkalottrådets kulturkomité/fylkeskultursjef i Nordland

Innhold

Bibliografiske kilder, s. 9

Forkortelser for bibliotek, s. 15

Dr. Luigi G. de Anna: On the Road to the North Calotte, s. 17

Del I: Italienerne på Nordkalotten, s. 23

Del II: En oversikt over viktige verk med tilknytning til Nordkalotten på italiensk og latin, s. 109

Del III: Kronologisk register, s. 135

Generelt om bibliografien

Bibliografien er en del av et større kulturprosjekt om samvirke mellom Italia og Nordkalotten, «Fra Ultima Thule til Cyber Kalott» som igjen er en del av handlingsprogrammet for grenseregionalt kultursamarbeid på Nordkalotten 2000-2003. Parallelt med dette pågår et delprosjekt om bergkunst på Nordkalotten og på Sicilia.

Irene Piippola er bibliotekar ved Lapin maakuntakirjasto i Rovaniemi, Anita Westbrandt er bibliotekar ved Luleå universitetsbibliotek og Lars Hansen Juvik fylkesbiblioteksjef i Nordland. Kirsti Gulowsen og Olaf Steen har besøkt en rekke bibliotek i Roma og forsynt bibliografene med informasjon, kopier og illustrasjoner. I tillegg har en gruppe bibliotekfolk i Nord-Norge, Nord-Sverige og Nord-Finland gitt verdifulle råd og innspill til gruppa.

Nordland fylkeskommune, Luleå universitetsbibliotek og Lapin maakuntakirjasto har alle velvilligst stilt arbeidstid til disposisjon for de som har satt sammen bibliografien.

Fra Elena Mikhailova, manager of the sector of bibliography ved Department of Regional and Saami literature ved Murmansk State Regional Universal Scientific Library har vi mottatt opplysning om fire bøker utgitt i Russland. Dr Luigi de Anna, forfatteren av innledningen, er professor ved universitetet i Turku (Åbo).

Som det framgår av innholdsfortegnelsen, er bibliografien inndelt i fire deler. Del 1 er hoveddelen, «Italienerne på Nordkalotten». Del 2 er «En oversikt over viktige verk med tilknytning til Nordkalotten på italiensk og latin.» Vi har her tatt med et utvalg bøker, men utelatt verker på latin av forfattere som Knud Leem og Carl von Linné. Del 3 er et kronologisk register.

Ordning

Først har vi satt opp korte biografiske opplysninger om forfatteren, når disse er kjent.

Med bokstavene N, S og F etter forfatternamnet angis om reisen foregikk i Nord-Norge (Nordland, Troms og Finnmark), Nord-Sverige (i hovedsak Norrbotten og deler av Västerbotten) eller Nord-Finland (Lappland). I bibliografien er det tatt med noen bøker fra reiser til Svalbard/Spitsbergen.

Mange av de italienske utgavene mangler i skandinaviske bibliotek. Vi har derfor tatt med en note: «Finnes i følgende bibliotek», der vi lager en liste over hvor bøkene finnes. Denne vil bli komplettert i en planlagt virtuell utgave.

Bibliografiske kilder

Amato, Domenico: Cenni biografici d'illustri uomini politici, vol. 2, 1891 [Amato 1891]

Archivio Biografico Italiano. Microfiche der det er sakset fra de fleste eldre italienske biografiske verk. I tre serier, nedenfor markert som [ABI, ABI II, ABI III]

Bonafede, Cecilie Wiborg: La Norvegia in Italia : Norge i Italia : skrifter om Norge og nordmenn, norske forfatteres original-arbeid, oversettelser av norsk litteratur, publisert i Italia / Cecilie Wiborg Bonafede. – Oslo : Universitetsbiblioteket, 1981. – 524 s. – ISBN 82-7000-113-9 [Bonafede 1981]

Bring, Samuel E.: Itineraria svecana : bibliografisk förteckning över resor i Sverige fram till 1950 / Samuel E. Bring. – Stockholm : Almqvist & Wiksell, 1954. – 586 s. [Bring 1954]

Casati, Giovanni: Dizionario degli scrittori d'Italia : dalle origini fino ai viventi / Giovanni Casati. – Vol. 3. – Milano : R. Ghirlanda, 1934. – 301 s. [Casati 1934]

Chi è? : dizionario biografico degli italiani d'oggi. – 5. ed. – Roma : F. Scarano, 1948. – [1079] s. [Chi è 1948]

Cigna Santi, Vittorio A.: Serie cronologica de' cavalieri dell'Ordine supremo di Savoia / di Vittorio Amedeo Cigna-Santi. – Torino : Stamperia reale, 1786. – 298 s. [Cigna 1786]

Cinti, Decio: Dizionario degli scrittori italiani classici, moderni e contemporanei / Decio Cinti. – Milano : Sonzogno, 1939. – 253 s. [Cinti 1939]

De Gubernatis, Angelo: *Piccolo dizionario dei contemporanei italiani / compilato da Angelo De Gubernatis.* – Roma : Forzani e C., 1895. – 989 s. – Appendice [De Gubernatis 1895]

Dizionario Biografico degli italiani (foreløpig utgitt A-G). – Roma, 1(1960)- 55(2000) [DBI]

Dizionario biografico degli italiani d'oggi. – 2. ed, 1931 [Dizionario 1931] [Muligens tidlig utgave av Chi è?]

Dizionario del risorgimento nazionale : dalle origini a Roma capitale : fatti e persone / direttore Michele Rosi. – Vol III. – Milano : Vallardi, 1933 [Dizionario 1933]

Dizionario della letteratura italiana, I. – Milano : Rizzoli, 1977 [DDLI]

Du Rietz, Rolf: Acerbis ”Travels” : preliminär beskrivning av London-editionerna 1802. – I: *Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen, nr 1(1965), s. 1-18* [Du Rietz 1965]

Enciclopedia bio-bibliografica italiana, 1-2, 1941-1942 [Enciclopedia 1941] [Enciclopedia 1942]

Enciclopedia Italiana di scienze, lettere ed arti. – Roma : Treccani, 1(1929) – 36(1939) + suppl. bind [EI]

Fjellborg, Ragnar: En äventyrsresa på 1600-talet. – I: *Kirunatidningen, nr 7(1997), s. 28-29* [Fjellborg 1997]

Giusto, Domenico: *Dizionario bio-bibliografico degli scrittori pugliesi : (dalla rivoluzione francese alla rivoluzione fascista) / Domenico Giusto.* – [2. ed.]. – Bari : S.E.T., 1929. – 195 s. : ill. med fotografier [Giusto 1929]

Grossi, Enea: *Eroi e pionieri dell'ala : dizionario biografico dell'Aeronautica italiana / a cura di Enea Grossi.* – Milano : Arti grafiche fratelli Magnani, 1934. – 257 s. [Grossi 1934]

Groth, Östen: "Varra perrai" : om färder och färdmän i Tornedalens historia / av Östen Groth ; utgiven av kommittén för 400-årsfirandet i Pajala kommun 1987. – Pajala : Kommunen, 1987. – 48 s. : ill., kartor [Groth 1987]

Hirn, Sven: Tuhansien järvien maa : Suomen matkailun historia. – / Sven Hirn, Erkki Markkanen. – Helsinki : Matkailun edistämiskeskus : Suomen matkailuliitto, 1987. – 376 s. : ill. – ISBN 951-838-034-1 [Hirn 1987]

Lainema, Matti: Ultima Thule : pohjoiset löytöretket / Matti Lainema, Juha Nurminen. – Helsinki : John Nurminen Foundation : WSOY, 2001. – 349 s. : ill., kartor. – ISBN 951-0-23925-9 [Lainema 2001 F]

Lainema, Matti: Ultima Thule : arktiska upptäcktsfärder / Matti Lainema, Juha Nurminen ; [översättning Per-Henrik Sjöström]. – Helsingfors : John Nurminen Stiftelse : WSOY, 2001. – 349 s. : ill., kartor. – ISBN 951-0-25650-1 [Lainema 2001 S]

Lainema, Matti: Ultima Thule : arctic explorations / Matti Lainema, Juha Nurminen ; [translation David Mitchell]. – Helsinki : John Nurminen Foundation : WSOY, 2001. – 349 s. : ill., kartor. – ISBN 951-0-25651-X [Lainema 2001 E]

Marklund, Erik: Övre Norrland i litteraturen : en bibliografi över Norrbottens och Västerbottens län / Erik Marklund ; utg. av Gösta Engström. – Umeå : Vetenskapliga biblioteket, 1963. – 698 s. – (Skrifter utg. av Vetenskapliga biblioteket i Umeå, 0501-0799 ; 6), (Acta Bibliothecae Universitatis Gothoburgensis, 0065-1079 ; 6) [Marklund 1963]

Marsico, Vincenzo: Medici lucani : saggio bio-bibliografico. – Matera : Montemurro, 1962 [Marsico 1962]

Nationalencyklopedin : ett uppslagsverk på vetenskaplig grund utarbetat på initiativ av Statens kulturråd. Bd 1-. – Höganäs : Bra böcker, 1989- [NE]

Norrländsk uppslagsbok : ett uppslagsverk på vetenskaplig grund om den norrländska regionen / [utgivningsråd: Tore Frängsmyr ... ; chefredaktör: Lars-Erik Edlund]. – Umeå : Norrlands univ.-förl. – 4 vol. – 1993-1996 [NU]

La piccola Treccani : dizionario enciclopedico / [redattore capo coordinate: Paolo Zippel]. – Roma : Istituto della Enciclopedia Italiana, 1995-1997. – 12 vol. : ill. [PT]

Pohjois-Suomen bibliografia vuoteen 1960 : III-IV = Nordfinlands bibliografi. – Oulu : Lapin Tutkimusseura, 1975-1976 [Pohjois-Suomen 1960]

Remgård, Arne: Expedition Italia. – Stockholm : Norstedt, 1984. – 293 s. : ill. [Remgård 1984]

Rovito, Teodoro: Letterati e giornalisti italiani contemporanei : dizionario bio-bibliografico / Teodore Rovito. – Napoli, 1922 [Rovito 1922]

Saarenheimo, Eero: Artistit, kreivit ja markiisit : miten italialaiset löysivät Suomen. – I: *Toisten Suomi, eli mitä meistä kerrotaan maailmalla.* – *Jyväskylä : Atena, 1995, s. 243-269* [Saarenheimo 1995]

Saarenheimo, Eero: Retki Euroopan ääreen : Giuseppe Acerbi ja hänen Lapin-matkansa 1799. – Helsingissä : Otava, 1989. – ISBN 951-1-10813-1 (Käännös Giuseppe Acerbin päiväkirjasta Lapin-matkalta s. 177-256. En översättning av Giuseppe Acerbis dagbok från Lapplandsresan s. 177-256) [Saarenheimo 1989]

Sarti, Telesforo: Il parlamento italiano nel cinquantenario dello statuto : profili e cenni biografici di tutti i senatori e deputati viventi / Telesforo Sarti. – Roma : Tip. Agostiniana, 1898. – 592 s. [Sarti 1898]

Sarti, Telesforo: Il parlamento subalpino e nazionale : profili e cenni biografici di tutti i deputati e senatori eletti e creati dal 1848 al 1890 (legislature 16.) / Telesforo Sarti. – Terni : Tipografia editrice dell'industria, 1890. – 1051 s. [Sarti 1890]

- Schiötz, Eiler H.: Utlendingers reiser i Norge : en bibliografi / Eiler H. Schiötz. – Oslo : Universitetsforlaget, 1970. – 589 s. – (Norsk bibliografisk bibliotek ; 44) [Schiötz 1970]
- Schiötz, Eiler H.: Utlendingers reiser i Norge : band II : supplement / Eiler H. Schiötz. – Oslo : Universitetsforlaget, 1986. – 595 s. – (Norsk bibliografisk bibliotek ; 54) – ISBN 82-00-18137-5 [Schiötz 1986]
- Sibilia, Salvatore: Italiani nella Svezia (1000-1800) : (saggio di ricerche sulla genialità italiana). – Bologna : Licinio Cappelli, 1943. – 185 s. [Sibilia 1943]
- Skjöldebrand, Anders Fredrik: Excellensen grefve A. F. Skjöldebrands memoarer / utgifna af Henrik Schüek. – Stockholm : Geber, 1903-1904. – Resa till Lappmarken. – I: *D. 2, s. 94-118* [Skjöldebrand 1904]
- Svenska turistföreningens årsskrift 1909, s. 467-468 [STÅ 1909]
- Sverige får ros och ris av italienare / Cheerio [pseud.]. – I: *SvD 1932-09-30* [Sverige 1932]
- Tham, Richard: Lappland och Tornedalen i konsten : landskapsvyer 1799-1910 / Richard Tham. – Luleå : Norrbottens museum, 1989. – 211 s. : ill. – (Bothnica ; 9). – ISBN 91-85336-60-2 [Tham 1989]
- Vahtola, Jouko: Maaïmanmatkaajia Lapissa. – I: *Lappi 1 : suuri, kaunis, pohjoinen maa. – Hämeenlinna : Karisto, 1983, s. 135-161* [Vahtola 1983]
- Vahtola, Jouko: Magnuksesta Tayloriin : Tornion alue eurooppalaisessa katsannossa 1800-luvun puoliväliin mennessä / Jouko Vahtola. – Oulu : Oulun yliopisto, 1978. – s. 43-109. – (Eripainossarja/Oulun yliopisto. Historian laitos, ISSN 0357-9662 ; 36) [Vahtola 1978]
- Villani, Carlo: Stelle femminili : dizionario bio-bibliografico / Carlo Villani. – Napoli, 1915. – 824 s. [Villani 1915]

Willers, Uno: Ernst Moritz Arndt och hans svenska förbindelser : studier i svensk-pommersk historiografi och svensk opinionsbildning / Uno Willers. – Stockholm : Geber, 1945, s. 104-110 [Willers 1945]

Wis, Roberto: Giuseppe Acerbi : hans öden och missöden. – I: *Acerbi : Resa i Finland 1799. – Helsingfors : Söderström, 1953, s. 7-27* [Wis 1953]

Wold, Helge A.: I paradisetes første krets : om drømmen om ære og rikdom, om et grusomt forlis, om et opphold på Røst i Lofoten 1432 : italieneren Pietro Querinis egen beretning i ny oversettelse. Med et tillegg om en reise til Røst i vår tid for å lete etter det tapte paradiset. – [Oslo] : Cappelen, 1991. – 176 s. : ill. – ISBN 82-02-12922-2 [Wold 1991]

Forkortelser for bibliotek

Når bøker er registrert i bibliotek på Nordkalotten, er det, som regel, ikke tatt med opplysninger om at bøkene finnes andre steder.

Bibliotek utenfor Nordkalotten som eier bøker i bibliografien er satt i [].

Forkortelser:

Ajtt	=	Ajtte, svenskt fjäll- och samemuseums bibliotek
Arv	=	Arvidsjaurs kommunbibliotek
Bdn	=	Bodens stadsbibliotek
DEICHM	=	[Deichmanske bibliotek, Oslo]
Gäll	=	Gällivare kommuns bibliotek
HAMMERF	=	Hammerfest bibliotek
HFORSUB	=	[Helsingfors universitetsbibliotek]
Hgg	=	[Stockholms universitetsbibliotek, Geobiblioteket]
HIF/Alta	=	Høgskolen i Finnmark, Alta
Hpda	=	Haparanda stadsbibliotek
Jokk	=	Jokkmokks kommunbibliotek
JUB	=	Jyväskylä universitetsbibliotek
KB	=	[Kungl. Biblioteket i Stockholm]
Kir	=	Kiruna stadsbibliotek
Kx	=	Kalix kommunbibliotek
Køb	=	[Det Kongelige Bibliotek, København]
LAM	=	Lapin maakuntakirjasto, Rovaniemi
Lu	=	Luleå folkbibliotek
Lå	=	Luleå universitetsbibliotek
NARVIKB	=	Narvik bibliotek/Nordland fylkesbibliotek Avd Narvik
NBO	=	[Nasjonalbiblioteket i Oslo]
NBR	=	Nasjonalbiblioteket i Rana
NPOLAR	=	Norsk Polarinstituttets bibliotek, Tromsø

OK	=	Oulun kaupunginkirjasto – maakuntakirjasto
OUL	=	Oulo universitetsbibliotek
Paj	=	Pajala bibliotek
RANABIB	=	Rana bibliotek/Nordland fylkesbibliotek Avd Rana
RBHF	=	[Riksdagsbiblioteket, Helsingfors]
Q	=	Umeå universitetsbibliotek
SAMALL	=	Sámi allaskuvla/Samisk høgskole
T	=	Kungl. Tekniska högskolan, Stockholm, Biblioteket
TROMSØB	=	Tromsø folkebibliotek/Troms fylkesbibliotek
U	=	[Universitetsbiblioteket i Uppsala]
UBB	=	[Universitetsbiblioteket i Bergen]
UBIT	=	[Universitetsbiblioteket i Trondheim]
UBTØ	=	Universitetsbiblioteket i Tromsø
UHS	=	[Universitetsbiblioteket i Oslo Hum/sam]
Um	=	Umeå stadsbibliotek
Umdp	=	Umeå depåbibliotek
UMH	=	[Universitetsbiblioteket i Oslo, Bibliotek for medisin og helsefag]
UMN	=	[Universitetsbiblioteket i Oslo, fakultetsbiblioteket MN]
UROM	=	[Istituto di Norvegia in Roma Biblioteca]
Ux	=	[Uppsala universitetsbibliotek, institutioner]
V	=	[Stockholms universitetsbibliotek, Mat- Nat delen]
VADSØB	=	Vadsø bibliotek/Finnmark fylkesbibliotek
Vbmb	=	Västerbottens museums bibliotek
Ötä	=	Nordkalottbiblioteket i Övertorneå

Innledning

On the Road to the North Calotte

DR. LUIGI G. DE ANNA,

Faculty of Humanities\Department of History, University of Turku

Thule is an ancient myth. It was born in Antiquity, when Pytheas of Massalia (IVth century B.C.) sailed, according to some scholars, from the Mediterranean Sea to Norway. Not all Greek and Roman geographers and historians believed that such a voyage could be possible, but the route to Thule, at least in the pages of books, was opened.

Italians did not find this route an easy one. The early history of Italian travelling to the North is in fact a history of human tragedies. In the year 1290 some Florentine merchants were killed by pirates while sailing to Flanders on their way back from Norway. They were in charge of collecting the money sent from the Scandinavian dioceses to Rome, and therefore their ship was a highly prized goal.

In the winter 1432 Pietro Querini (1402-1448) landed on the shores of the island of Røst in the Lofoten Islands. This time the Ocean had been responsible for the tragedy in which most of the Venetian merchant's companions lost their lives. The survivors of the wreckage lived for several months on the island, leaving the first written report ever of a direct contact between Italians and Scandinavians.

The Scandinavian North did not appeal to Italians for a long time. Their culture was, until the taking over of romanticism, the typical expression of *mediterraneancentrism*, if one can say so. The old Hippocratic theory, which bound the virtues and nature of Man to the climate in which he inhabited, was the ground for a general prejudice: the North was too cold, too «barbarian», too uncivilized, too wild in its powerful Nature, to please the Man of the South. The attitude of the Italians had been forged upon old convictions, such as the one expressed by Ezechiel in the Old

Testament: «ab Aquilone pandetur omne malum». The Evil of which the prophet speaks is of course symbolic, but the Romans before, and medieval Man later, had good reason to fear those warriors clad in iron who had come from unknown lands to their country.

The mystery of the unknown is the major reason for fear, but it is also the push to explore and to seek «virtute e conoscenza» as Dante Alighieri, the Italian poet, said of the greatest explorer of Antiquity, Odysseus. This desire of crossing the borders of the world, as it was known to western culture, is the result of the new Man born with the Renaissance. This renewed attitude toward geography and ethnography is clearly seen in the cartographical representation of the North. From the symbolic medieval maps representing Earth in the shape of the body of Christ, having at its centre Jerusalem, geographical culture crossed to the portolans, the sea-charts drawn by Pisan, Genoese, Venetian and Catalan cartographers with the aim of indicating the possible sea routes of the time. None of these reached beyond the North Sea, therefore the Baltic does not appear in early portolans, but the idea of representing reality and no longer fantasy or legends gave birth to the great season of Renaissance cartography.

The most well-known map of Scandinavia from this period is the *Carta Marina*, published in Venice by the Swedish clergyman Olaus Magnus in 1539. Though Fennoscandia, and even the far North of it, is well represented, the Northern Ocean is still the mysterious liquid element which had created the legends narrated by Brendan, by the Arab mariners, by all those sailors and fishermen who had been caught by the fury of those troubled waters. Olaus Magnus filled those empty spaces with whales, killer whales, gigantic sea serpents, the monstrous Kraken, all so popular in the reports given by foreign travellers.

But Olaus Magnus, together with his brother Johannes, had finally opened the book of Nature at the page «North». To read this, until then unknown page, became the goal of Francesco Negri (1623-1698). In 1663 he visited Norway and the Tornio Valley, continuing up north, to the North Cape. Francesco Negri was a priest from Ravenna, a small town on the Adriatic coast. Why he made this long and dangerous trip is generally

explained by this new spirit of adventure and desire of better knowledge which after Galileo Galilei blew as a strong wind in the Italian cultural life. Today a new theory has been proposed by Anu Raunio, a Finnish young researcher: Negri was not only after the mysteries of that book which Olaus had disclosed to him, but he was establishing relations to re-introduce Catholicism in those remote areas. The spirit of Counter Reformation was still strong at his time, and this could have very possibly been the real reason of his travel.

His book was published posthumously in the year 1700. It did not circulate much in the XVIIIth century, but Francesco Negri had played, after his return from the North Cape, the important role of informer to Italian culture about those distant regions. Negri wrote for example letters to Johannes Scheffer, professor at Uppsala, and referred his information about Lapland to the Grand Duke of Tuscany, Cosimo III, and to his secretary and librarian, Antonio Magliabechi. He corresponded with Count Lorenzo Magalotti, who had himself been to Stockholm, and presented some of the *merveilles* he had brought from Lapland to the Florentine Academicians.

Lapland now begins its long trip through the Italian exoticism. An unknown land in the XVIIth century even to Scandinavians, the land of the Lapps had at an early stage represented the *alter orbis* of human geography. Adam of Bremen in the XIth century had clearly drawn the line of separation between the civilized and the uncivilized world, and the border passed just south of Lapland. In reality, it was a boundary between Christianity and paganism, and when the Cross conquered even the last remaining rampart of paganism, Lapland fell into oblivion.

It was the illuministic dream of the «bon sauvage» to reopen the difficult itinerary to the North Calotte. The Sami, once despised, depicted as a wild man, not very different from the beast he hunted on those incredible wooden things called «skis», became the symbol of the virtues the Europeans had lost in the sweet towns of the Continent.

But this was the imagination of the *philosophers*. In reality, those travellers who approached the North Calotte in the XVIIIth century, some of them for scientific reasons, others for pure spirit of adventure, continued

to look at the Sami as the lowest representative of the European population, if they were Europeans at all. Their physical appearance, so different from the Scandinavian, had already made people in the Middle Ages believe that they were the counterpart of the African Pygmies. Ethnologists, naturalists, and even common travellers, took the habit of measuring them, or asked them to strip naked to see if it was true that they had no hair on their body, and filled their rucksacks with their skulls and holy drums.

So did Giuseppe Acerbi (1773-1846) too, who enjoyed a great popularity in the field of travelling to the far north of Scandinavia. His book, published in London in 1802, was a good example of the Italian way of looking at the Northern regions of Fennoscandia. Acerbi admires the Norwegians and the Finns. He praises their honesty, purity, their spontaneity. But he did not feel the same for the Sami. They are filthy, unreliable, lazy, cowards. But this is the picture he mainly gave of them in his diary of the trip from Tornio to North Cape. Later, travelling in Finnmark and further south, he shall better understand the conditions of the Sami, who suffered under a heavy process of colonization.

When the Napoleonic wave had passed over an exhausted Europe, travelling flourished once again. The Grand Tour extended its itineraries, for a few adventurous young aristocrats, even to Lapland. Noble men as Paolo Arconati Visconti, or the Knight of Malta Statella, or Carlo Vidua, reached Tornio and went further up the Tornio Valley. This area had become so popular, that even the capital of Finland, Åbo, and later Helsingfors, were not so appealing for an Italian.

Lappish exoticism had become the reason for visiting those still remote areas. But it is not only a merely touristic curiosity which motivates the Italian traveller. Science wants its share, and ethnographers such as the Florentine Stephen Sommier (1848-1922) or Paolo Mantegazza (1831-1910) are again measuring the Lapps, questioning the Finnish peasants, collecting items of a civilization long forgotten.

At the end of the XIXth century the Arctic «fever» is making its «victims» also in Italy. Giacomo Bove (1852-1887) in 1878 accompanies Nordenskiöld on the *Vega* expedition. Umberto Cagni (1863-1932) in 1899

establishes the record for the time of the highest latitude ever reached in the Arctic; in that year Luigi di Savoia, Duke of Abruzzi (1873-1934), launches a complex expedition to the Svalbards and further north. The Svalbard islands become familiar to Italian schoolboys, who point on the map to the place where in 1928 Umberto Nobile (1885-1978) and his companions are living the tragedy of the «red tent».

Fascism was certainly behind this desire of bringing the Italian flag as far north as possible, but a more general interest for the North Calotte had arisen already before the War, when tourist cruises had been arranged to take rich bourgeois and nobles as near to the arctic ice as possible. North Cape becomes the goal for this predecessor of the mass tourist. A few hours on the bare rock, pictures taken of a proud couple on their honeymoon at the extreme rampart of Europe, became very popular. A traveller even writes in her printed account to have met a fellow from Naples who, dressed as a Lapp, was selling souvenirs. Tourism had taken over; the North Calotte became the last wilderness of Europe, just outside the door. The Sami dress became more and more colourful, the reindeers more and more slaughtered to be transformed in objects to be sold, and local journals were flooded with these reports of the northern adventure all included.

Then the Second World War came. Northern Norway, Lapland, North Karelia, became the theatre of the new European tragedy. Indro Montanelli, Curzio Malaparte, Mario Appelius fill the leading Italian newspapers with their stories about Finnish and Norwegian bravery. Nature is not anymore idyllic in the tundra, but has become the backstage of a cruel battle. In the silent night of the Arctic, the Finnish *puukko* cuts the throat of a sleeping Russian. This was one of the famous covers which the *Domenica del Corriere* published during the winter war of Finland.

Times change, and even tragedies pass away. It will take a few years for the Italians to recover from a destructive war. When the towns and industries destroyed by the Anglo-American indiscriminated bombings were reconstructed, the new Italian purchased his *Vespa*. It took him to neighbouring countries during summer holidays. When, a few years later, the *Fiat Cinquecento* became a general possession, the long route to North

Cape was again open. I was in one of those little cars, driving on the unpaved roads of Finland, leading to the tundra. History, sometimes, can be very near us.

Del I

Italienere på Nordkalotten

ABRUZZI, LUIGI AMEDEO se Savoia, Luigi Amedeo di

ACERBI, GIUSEPPE (1773-1846), [S, F, N.]

f. 1773 i Castel Goffredo, Mantova (DBI s. 134-136). En 20-årig förmögen yngling från Brescia vid namn Bernardo Bellotti blev kär i en skådespelerska från Wien, vilket inte ansågs passande, varför han skickades på resa. Som lämpligt resällskap valdes den 25-årige förmögne adlige juristen Giuseppe Acerbi från Castel Goffredo i Lombardiet. (Skjöldebrand 1904, s. 103) De reste genom Sverige till Stockholm, dit de anlände 19 september 1798 och varifrån de avreste i mars 1799 över isen på Ålands hav till Finland. I Stockholm träffade de Anders Fredrik Skjöldebrand, som följde med dem på resan vidare norrut. De hade också med en tjänare och en tolk. Bellotti stannade kvar i Kengis medan de övriga fortsatte till Nordkap. Det påstås, att Acerbi ville bli av med Bellotti, för att få bli den förste italienaren att nå Nordkap landvägen. Skjöldebrand har skrivit om samma resa i *Voyage pittoresque au Cap Nord*. Han har även skrivit om resan i sina memoarer, *Excellensen greve A. F. Skjöldebrands memoarer / utg. af Henrik Schüeck*. Se vidare Skjöldebrand.

”Jag hade förut bort säga, att Acerbi redan innan ankomsten till Uleåborg hade omtalat för mig, huru svag Belotti var och huru han omöjlig kunde uthärda de mödor, som förestodo oss i Lappmarken, hvarföre han bad mig öfvertala honom att stanna där eller i Torneå, medan vi gjorde den svårare resan. Jag svarade, att han bäst kunde känna sin följeslagares förmåga, men att jag ej ville blanda mig i den saken, ty en ung man, som rest så långt, skulle i hela sin lifstid ångra, att han ej rest

längre ... Acerbi förnyade sedan sin begäran, att jag skulle afskräcka Belotti från resan, men jag svarade på samma sätt. Nu började jag utgrunda syftemålet. Acerbi ville vara den ende italienaren, som kunnat trotsa och uthärda mödan af en sådan resa, den ende, som kunnat se Nordkap ... I Kengis frågade jag Belotti, om han skulle följa med oss genom Lappmarken, men han svarade: Nej, jag får ej för Acerbi.” (Skjöldebrand 1904, s. 105).

Acerbis syn på samene er svært negativt og nedvurderende, men ellers så er det en frisk og velskrevet skildring, selv om den er mye utbrodert i ettertid.

Kort etter hjemkomsten ga både Acerbi og Skjöldebrand ut bøker om reisen. Skjöldebrands ”Voyage pittoresque” kom første gang på fransk i Stockholm 1801-1802, på tysk i 1805 og på engelsk i 1813. Acerbis reiseskildring ble utgitt på engelsk i London 1802, på tysk 1803, på nederlandsk 1804-1806 og på italiensk i 1832.

Acerbis reiseskildring er kanskje den italienske reiseskildring som har vakt størst interesse i Finland.

Det er etablert en italiensk litteraturpris i Acerbis navn. Den nordfinske författaren Arto Paasilinna mottog priset 1994 för Harens år och Kerstin Ekman från Sverige fick det 1998 för Händelser vid vatten, se <http://www.mantova.org/premioacerbi>.

Mer om Acerbi på disse websidene:
<http://www.rovaniemi.fi/lapinkavijat>:

TRAVELLERS IN LAPLAND

This new multimedia includes classic and modern material made by researchers, artists and writers who visited Finnish Lapland and arctic regions in different times. The multimedia themes include:

- * Giuseppe Acerbi's journey to Lapland,
- * Alvar Aalto in Lapland

- * In the footsteps of Castrén in the land of the Nenets
- * The expedition of De Maupertuis to Lapland in 1736-1737
- * «Men from the South on a lifetime sentence» (gold prospectors in Finnish Lapland)
- * Unwearying Wanderers (tourism in Finnish Lapland)

This entity is produced by the Provincial Museum of Lapland, the Rovaniemi Art Museum, The Gold Prospector Museum, The Regional Library of Lapland, The Municipal Library of Pello, the Tornionlaakso Museum, the Tornio City Library and the University of Lapland / Arctic Centre.

There will be new entities in this address. Translations in English.

Engelske utgaver:

Travels through Sweden, Finland, and Lapland, to the North Cape, in the years 1798 and 1799 / by Joseph Acerbi. – London : J. Mawman, 1802. – 2 vol., 396, 380 s. – : ill. with seventeen elegant engravings.

[New impressum]. – 2 vol. – London : J. Mawman, 1802

Reiserute: [Stockholm, Åbo, Uleåborg], Kemi, Torneå, Övertorneå, Matarengi, Aavasaksa, Pello, Kengis, Kolari, Muunionniska, Palojoensuu, Leppäjärvi, Pepojovaivi(?), Kautokeino, Alta, Nordkapp, Maasø, Hammerfest, Alta, tilbake til Kautokeino och tilbake til Uleåborg.

Illustrationer: d. 1, s. 288, A Finlander attacking a bear ; s. 297, A Finlandish bath , d. 2, mittför titelbladet en karta över Acerbis resa till Nordkap ; s. 34, Two Lapland fishermen ; s. 43, A Lapland family roasting fish ; s. 107, A mountain Laplander's tent. Färgillustrationer över fåglar och insekter: s. 227, *Strix lapponica*, s. 228, *Corvus lapponicus*, s. 253-254, Insects: *Sirex nigricornis*, *Papilio Emilia*, *Papilio Sophia*, & c. Acerbi skrev till naturforskaren Thunberg i Uppsala för att få tillgång till hans fågel-samling i avsikt att teckna några fåglar från Lapland. (Wis 1953, s. 12-13)

Tabeller: s. 340-377, tabeller över uppehållsorter från Stockholm den 18 mars till Nordkap 17 juli, avstånd, ankomst- och avfärdsdata, väderlek samt utlägg i svenska kronor; tabell på ena sidan och lokala observationer på motstående sida. Därefter s. 378-380 meteorologiska observationer 19 juli till 11 augusti, då resan fortsatte från Torneå till Uleåborg.

”Sid. 176 ... i vol. XXI (1821) av ’Biblioteca italiana’ i Milano. Acerbi säger att originalutgåvan är tryckt på handgjort papper samt att de däri ingående kopparsticken med naturhistoriska motiv äro färglagda, medan tjuvtrycket har vanligt papper och dess illustrationer äro enfärgat svarta och retuscherade. Dessutom är orden *Travels* i originalutgåvan bildat av konturerade bokstäver, men i tjuvtrycket av fyllda bokstäver.” (Wis 1953, s. 16) Bring beskriver också skillnaderna mellan de två upplagorna, papperskvaliteten, andra stilsorter i titelblad, innehållsförteckning m m. (Bring 1954, s. 121-122) Beträffande de båda editionerna kan man även läsa Du Rietz artikel i *Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen*. (Du Rietz 1965)

Finska utgaver:

Matka halki Suomen v. 1799 : Suomea koskeva osa teoksesta *Travels through Sweden, Finland and Lapland to the North Cape* / Giuseppe Acerbi ; suomentanut Hannes Korpi-Anttila ; [esipuheen kirjoittanut Kustaa Vilkkuna]. – Helsinki : Söderström, 1953. – 150 s. : ill.

2. pain. – Porvoo : Söderström, 1983. – 163 s. : ill. – ISBN 951-0-11727-7

Matka Lapissa v. 1799 : Lappia koskeva osa teoksesta *Travels through Sweden, Finland and Lapland to the North Cape* / Giuseppe Acerbi ; suomentanut Kaarle Hirvonen ; johdannon kirjoittanut Roberto Wis. – Porvoo : Söderström, 1963. – 126 s. : ill.

2. pain. – Porvoo, Söderström, 1984. – 126 s. : ill. – ISBN 951-0-12058-8

Oulu viime vuosisadan lopulla : matkamuistelmia / Joseph Acerbi. – I: Oulun ilmoitus lehti, 1890, nr 1, 7, 8, 11, 12 (Wis 1953)

Retki Euroopan ääreen : Giuseppe Acerbi ja hänen Lapin-matkansa 1799 / Eero Saarenheimo. – Helsingissä : Otava, 1989. – 264 s. : ill. – ISBN 951-1-10813-1

S. 176-256, Lapin-matkan päiväkirja : 9. kesäkuuta – 3. elokuuta 1799, (finsk översättning av Acerbis dagbok från Lappland)

”Suomalaisen kansanrunouden ja –musiikin ensimmäinen ulkomainen kerääjä, italialainen kulttuurimatkailija ja amatööriäveltäjä Giuseppe Acerbi vaelsi vuonna 1799 Suomen ja Lapin halki aina maanosamme pohjoiskärkeen Nordkapiin. Retkestä hän julkaisi laajalle levinneen teoksen, jossa antoi meistä suomalaisista suorastaan mairittelevan kuvan. Acerbin arkistoihin tutustunut Eero Saarenheimo kertoo kirjassaan tästä rohkeasta ja ennakkoluulottomasta matkailijasta ja hänen värikkäistä elämänvaiheistaan. Liitteenä julkaistava Acerbin matkapäiväkirja on vielä tänäänkin elävä retkiopas Lapin ja Ruijan matkalaisille.” (Pärmens baksida)

Tutkimusmatkalla pohjoiseen = Esploratori del settentrione : Giuseppe Acerbin Nordkapin matkan 200-vuotissymposiumi = Il simposio bicentenario del viaggio di Giuseppe Acerbi al Capo Nord / toimittaneet Eero Jarva, Markku Mäki vuoti ja Timo Sironen. – Oulu : Oulun yliopisto, 2001. – 166 s. : ill. (Acta universitatis Ouluensis. Series B, Humaniora ; 40). ISBN 951-42-5970-X

Artikler på italiensk, på finsk och på engelsk

Svenske utgaver:

Resa i Finland 1799 / Giuseppe Acerbi ; inledning av Roberto Wis ;
övers. från engelskan av E. R. Gummerus. – Helsingfors :
Söderström, 1953. – 190 s. : ill.

”Denna bok utgör ett avsnitt ur *Travels through Sweden, Finland and Lapland to the North Cape in the years 1798 and 1799*” (Ur bokens sista sida)

Resa i Finland / Giuseppe Acerbi ; övers. från engelskan av E. R.
Gummerus. – Helsinki : Sällskapet Bokvännerna i Finland, 1953. –
192 s. : ill.

Resa i Lappland 1799 / Giuseppe Acerbi ; övers. av Bertel Kihlman.
– Stockholm : Wahlström & Widstrand, 1964. – 157 s.

2. uppl. – 1964

Parallelluppl. – Helsingfors : Söderström, 1963

Resa i Sverige / Giuseppe Acerbi ; övers. av Thure Nyman. –
Stockholm : Sällsk. Bokvännerna, 1958. – 162 s. : ill. (Bokvännens
bibliotek ; 42)

”... den del av Giuseppe Acerbis *’Travels through Sweden, Finland and Lapland to the North Cape, in the years 1798 and 1799’*, vilken berör de södra och mellersta delarna av Sverige, speciellt Göteborg, Trollhättan och Stockholm ...” (Ur bokens förord)

Italienske utgaver:

Viaggio al Capo-Nord fatto l’anno 1799 / da Giuseppe Acerbi ;
compendiato e per la prima volta pubblicato in Italia da Giuseppe
Belloni. – Milano : L. Sonzogno, 1832. – 312 s. : ill.

”En italiensk översättning existerar inte, utan blott en sammanfattning på 312 s.” (Wis 1953, s.13) ”De tre planscherorna avvika avsevärt från originaleditionens.” (Bring 1954, s. 123)

Viaggio in Lapponia 1799 : Giuseppe Acerbi sul cammino di Capo Nord II / Giuseppe Acerbi ; edizione a cura di Luigi G. De Anna e Lauri Lindgren. – Turku : Università di Turku, 1996. – 166 s.
(Pubblicazioni di lingua e cultura italiana ; 6) ISBN 951-29-0721-6

Il viaggio in Svezia e in Norvegia (1799) : Giuseppe Acerbi sul cammino di Capo Nord III / Giuseppe Acerbi ; redazione e commento a cura di Lauri Lindgren ; con un'introduzione di Luigi G. De Anna. – Turku : Università di Turku, 2000. – 360 s. : ill. –
(Pubblicazioni di lingua e cultura italiana ; 10) ISBN 951-29-1671-1

La descrizione dei lapponi nell'inedito Giornale di viaggio in Lapponia di Giuseppe Acerbi / di Luigi De Anna. – I: Il Polo, 1990, mars, s. 5-32 ; juni, s 5-32 ; sep-dec, s. 7-38.

Detta är den första versionen av den utgåva som gavs ut 1996 av Luigi de Anna och Lauri Lindgren. Se ovan Viaggio in Lapponia 1799.

Giuseppe Acerbi tra classicismo e restaurazione : atti del Convegno 31.5-2.6.1996 Seili, Finlandia / a cura di Luigi G. De Anna, Lauri Lindgren e Helena Peso. – Turku : Turun yliopisto, 1997. – 220 s.
(Pubblicazioni di lingua e cultura italiana ; 8) ISBN 951-29-0998-7

Till 150-årsminnet av Giuseppe Acerbis död hölls en konferens på ön Seili i Åbo skärgård. 14 italienska och finska författare har skrivit om Acerbi ur olika synvinklar. Artiklarna är med ett engelskt undantag på italienska.

Franske utgaver:

Voyage au Cap-Nord, par la Suède, la Finlande et la Laponie / par

Joseph Acerbi ; traduction d'après l'original anglais [par M. Petit-Radel], revue sous les yeux de l'auteur par Joseph Lavallée. 3 vol. och Collection des planches. – Paris : Levraut, Schoell et co, 1804. – 320, 429, 382 s., Coll. de pl., 7 s., 1 portr., 15 pl., 1 karta, 12 s. musik i koppartryck.

”Den franska versionen är i jämförelse med originalupplagan avsevärt förändrad. Planscherne äro däremot desamma. Musikbilagorna äro i den engelska versionen införda i texten”. (Bring 1954, s. 123)

Vues de la Suède, de la Finlande et de la Lapponie, depuis le detroit du Sund jusqu'au Cap Nord, composant un atlas de vingt-quatre planches dessinées sur les lieux, gravées à Londres par les meilleurs artists, d'après les dessins originaux, avec un texte explicatif / par Joseph Acerbi. – Paris, P. Didot l'ainé, 1803. – 16 s. : 24 pl.

Voyage au Cap-Nord, par la Suède, la Finlande et la Laponie : collection de planches / par Joseph Acerbi ; traduction d'après l'original anglais, revue sous les yeux de l'auteur, par Joseph Lavallée. [Helsinki] : Centre culturel francais, 1999. – [20] s. : [16] pl.

”I La Richarderies nyssnämnda arbete” (G. Boucher de la Richarderie: Bibliothèque universelle des voyages, T. 1) ”uppgives, att dessa planscher utkommit, dels under titeln Recueil de vingt-quatre vues. Paris, Levraut, Schoell & C, 1804, dels på samma förlag med titeln Atlas de quinze cartes et planches. Sannolikt avses med den förra den till översättningen hörande Collection des planches, och med den senare Vues de la Suède. I. Quérard, La France littéraire, T. 1 (1827), s. 6 uppges Vues de la Suède vara förlagda av Rey et Gravier. Vues de la Suède trycktes i en numrerad upplaga om 150 numrerade exemplar. Sticken äro alla signerade L. Belanger pinxit och J. Merigot sculpsit. Bilderna äro: ... 9) Torneå i midnattssolen. 10) Kumo älv. 11) Vattenfall i Torne älv. 12) Vattenfall i Torne älv ovanför Polcirkeln. 13) Vattenfall i Lappland. 14) Klippa i

närheten av Lappjärvi. 15) Vattenfall i Altenfloden, kallat Neidekurkio. 16) Vattenfall i Altenfloden. 17-22) Från Altenfjord. 23-24) Från Nordkap. Bilderna äro identiska med dem som finnas hos Saint-Morys, *Voyage pittoresque*.” (Bring 1954, s. 124)

”Under resan hade jag tänkt på att utgifva en *Voyage pittoresque* med planscher ... Men jag hade redan något att ångra i denna väg. Jag hade i Uleåborg, på Acerbis enträgna begäran, tillåtit honom att mot en fönsterruta afrita ett par af mina teckningar för att, som han sade, hafva dem som åminnelser af den resa, vi gjort tillsammans ... Till min fågnad reste han snart till Norge och därifrån till England. Ej långt därefter hade en bokhandlare fått in en stor, präktig gravyr öfver Torneå stad och midnattssolen, gjord af god hand efter min teckning, blott med den skillnad, att solen syntes hel och hållen ett stycke öfver horisonten, ehuru i verkligheten vid midnatten där aldrig synes mer än ett litet stycke af solens öfre kant. Under gravyren stod *Acerbi delineavit!*” (Skjöldebrand 1904, s. 117-118). Om Acerbis plagiering och om hur han i sin tur blev plagierad i Saint-Morys, Etienne Bourgelin V. De: *Voyage pittoresque de Scandinavie*, 1802, kan man läsa mer i Bring 1954, s. 124, Tham 1989, s. 43-52, där man även kan jämföra de båda samt andra efterbildningar av Skjöldebrand, samt i Wis 1953, s.19-24.

Tyske utgaver:

Reise durch Schweden und Finnland bis an die äussersten Grenzen von Lappland in den Jahren 1798 und 1799 / von Joseph Acerbi ; aus dem Englischen übers. von Ch. Weyland. Nebst berichtigen Bemerkungen eines sachkundigen Gelehrten [Fr. Rühs]. – Berlin : Vossische Buchhandlung, 1803. – 520 s. : ill. (Även som Magazin von merkwürdigen neuen Reisebeschreibungen ; bd 26 = Neues Magazin von merkwürdigen Reisebeschreibungen ; bd 2)

”Planscherne återge en finsk badstuga och ett lapptält.” (Bring 1954, s. 124)

Reaktionerna från svensk sida över den kritiska inställningen till bl a Sveriges kung Gustav IV Adolf gjorde att man från svensk sida försökte stoppa utgivningen av den tyska översättningen, som är "... friserad av C.F. Rühls medelst uteslutningar och rättelser" (kap. 5, som bl a behandlar svenska kungar, även den aktuella Gustav IV Adolf, uteslöts) (Wis 1953, s. 16). "Det i denna edition utelämnade femte kapitlet finnes i tysk översättning i Leopolds ovannämnda Briefe über Schweden, s. 220-242. Från svensk sida gjordes försök att hindra denna tyska översättning." (Bring 1954, s. 124)

Beträffande de svenska reaktionerna, se vidare Skjöldebrand: Premier supplement ..., som är Skjöldebrands försvarstal inför misstankarna, att det var han som inspirerat Acerbi till lättsinniga uttalanden om svenska förhållanden. Se även Leopold: Briefe ... och Correa: Remarques ...

Nederlandske utgaver:

Reizen door Zweeden en Finland tot aan de uiterste grenzen van Lapland in de jaaren 1798 en 1799 / door Joseph Acerbi ; uit het Engelsch ; met eene kaart en plaaten. – 4 vol. – Haarlem : François Bohn, 1804-1806. – 296, 256, 202, 227 s.

Dokumenter fra reisen i Norge år 1800 finnes i Biblioteca Comunale di Mantova. Kopier i Helsingfors Universitetsbibliotek og Universitetsbiblioteket i Oslo. (Bonafede 1981)

Reisen er også omtalt av den italienske geografen Pietro Amat di San Filippo i hans "Studi biografici ..." s. 535-536, av Danilo De Caprio m.fl.

Finnes i følgende bibliotek:

Travels... (1802) Lå, Q, Ötä, LAM, UBTØ, Gäll, Kir, Um, Vbmb, HAMMERF

Matka halki Suomen...(1953) [KB]

Matka halki Suomen...(1983) Kx, Lu, Lå, Um, LAM, Hpda

Matka Lapissa...(1963) Lå, Q, LAM
 Matka Lapissa...(1984) Lå, Ötä, LAM, HIF/Alta, VADSØB, Hpda,
 Kir, Paj
 Resa i Finland...(1953) Gäll, Kir, Lå, LAM, VADSØB
 Resa i Lappland...(1963 resp. 1964) Ajtt, Lu, Lå, Q, Um, Ötä, LAM,
 HAMMERF, SAMALL, TROMSØB, UBTØ, Kx, Kir, Paj, Arv,
 Bdn, Arv, Gäll, Jokk, Vbmb
 Resa i Sverige (1958) Bdn, Hpda, Kir, Lu, Lå, Um, Umdp, UBTØ
 Viaggio al Capo-Nord...(1832) [U],
 Viaggio in Lapponia...(1996) Lå, Q, LAM, RANABIB, UBTØ
 Il viaggio in Svezia...(2000) Lå, LAM, RANABIB, UBTØ
 La descrizione...(Il Polo, 1990), LAM
 Giuseppe Acerbi...(1997) Lå, Q,
 Voyage...(1804) Q (vol. 4, planches), Ötä (vol. 1-3) LAM (vol. 1-4),
 [UBIT, UBB]
 Vues...(1803) [U]
 Reise...(1803) Lu, Ötä, UBTØ
 Reizen...(1804-1806) [KB], [HFORSUB]

AHNFELT, ASTRID se Beltramelli, Antonio

ALBINI, DECIO (1864-1923), [S, N.]

f. 1864, d. Roma 1923. Medisiner. Redaktør og journalist for diverse tidskrifter. Skrev mange artikler om medisin. (Marsico 1962). "Albini var doktor i handelsvetenskap och president i Società Ital. Scandinavia i Rom." (Bring 1954, s. 377)

Attraverso la Scandinavia : note di viaggio pubblicate nel giornale "Il Lucano" e riprodotte nel "Kobenhavn" di Copenhagen / Decio Albini. – Roma : Officina tipogr. Bodoni, 1909. – 30 s.

Attraverso la Scandinavia : da Gjedser a Narvik. – 2. ed. – Roma : Tipografia delle Mantellate, 1910. – 48 s.

”Ett kapitel, s. 17-23, har överskriften La patria di Gustav Wasa. Hans besök i Kiruna, Abisko m fl skildras i följande kapitel som bär titeln Verso l'alba di mezzanotte. Utkom i en med två kapitel utökad och utvidgad upplaga ...” (Bring 1954, s. 377) I 2. uppl. finns kapitlet Verso l'alba di mezzanotte på s. 31-38. Han reste i midsommartid från Stockholm per tåg mot Norrbotten och Nord-Norge, när nätterna är långa och ljusa. Han ger exempel på hur länge solen är uppe dygnet runt på olika ställen på Nordkalotten. Samerna drivs att flytta längre och längre norrut, deras utseende, kläder, matvanor, boende m m beskrivs. Kapitlet avslutas med: ”I Lapponi sono pertanto rassegnati alla loro sorte, che li condanno in un avvenire non lontano a sparire al di là del Capo Nord, nel freddo oblio dell' Oceano Glaciale”. Han befarade att samerna inom en inte alltför avlägsen framtid var dömda att försvinna i Ishavets kalla glömska.

Reiserute: [Stockholm], Boden, Polcirkeln, Gällivare, Kiruna, Abisko, Beisfjord, Narvik, Lofoten.

Finnes i følgende bibliotek: 1909-utg.: [KB], TROMSØB, 1910-utg: [UBB], Kopia Lå

AMAT DI SAN FILIPPO, PIETRO (1822-1895), [N, S, F.]
f. Cagliari 1822, d. Roma 1895. Utdannet humanist, virket som diplomat og i finansministeriet. Rådgiver for Società geografica italiana. Skrev meget om 1) Sardinia, 2) historisk geografi og kartografi, 3) fra 1873 i kommisjonen for bibliografisk forskning ved Società geografica italiana. (DBI 2, s. 668-669).

Studi biografici e bibliografici sulla storia della geografia in Italia, pubblicati in occasione del III. Congresso geografico internazionale :

vol I-II / Pietro Amat di San Filippo & Gustavo Uzielli. – Roma : Società geografica italiana, 1882

I Vol. I, Biografia dei viaggiatori italiani, er følgende Nordkalott-reisende oppført: Pietro Querini s. 137-140, Francesco Negri s. 428-430, Giuseppe Acerbi s. 535-536, Filippo Parlatore s. 586, Paolo Mantegazza s. 596 og 736. (Schiötz 1986)

Finnes i følgende bibliotek: [HFORSUB]

AMUNDSEN, ROALD se Del II.

ANDRÉE, SALOMON AUGUST se Del II.

ARCONATI-VISCONTI, PAOLO se Sibia, Salvatore

BARZINI, LUIGI (1874-1947), [S, N.]

f. Orvieto 1874, d. Milano 1947. Halvstudert i regnskapslære, dro til Roma og ble journalist og skribent. Fra 1899 i redaksjonen for *Corriere della sera*. Korrespondent i London, Orienten, Argentina. Reiste og skrev siden for mange aviser fra hele verden. (DBI 7 s. 28-32)

Impressioni boreali / Luigi Barzini. – Milano : Treves, 1921. – 270 s.

1920, augusti – oktober, besøkte forfattere Danmark och de första 104 s. handlar om Köpenhamn och Danmark. Novemberkapiteln från Stockholm beskriver bl a svenskarnas passion för naturen, julförberedelser, Lucia. Under december åkte han vidare till Dalarna, där han upplevde en svensk jul. Under årets sista dagar reste han med Lapplandsexpressen

norrut och han förundrade sig över att man kan åka i 100 mil i 30 timmar utan att se annat än snötyngda träd och isbelagda sjöar. Han kom till Kiruna, varifrån han berättar om flottning, gruvornas tillkomst och ”kungen av Lappland”, Hjalmar Lundbohm, om järnvägen till Narvik, som byggts gemensamt från båda hållen. Han besökte gruvor, Torneträsk, en lappkåta, reste vidare till Narvik, som är tre månader utan sol. I Jukkasjärvi läste han franska resenärers, bl a Regnard, samt en italiensk resenär, ”le Marquis Alexandre Doria”, meddelanden bakom en tavla. Därefter tog han tåget till Porjus, som han lämnade i februari 1921 för vidare färd mot Stockholm. Lappland skildras på s. 181-247. Kapitelrubriker: La foresta, Ferro e gelo, La montagna di metallo, Gli aristocratici del Polo, La chiesa degli assenti, Elettività troglodita.

Reiserute: [Köpenhamn, Dalarna], Kiruna, Narvik, Jukkasjärvi, Porjus.

Finnes i følgende bibliotek: Lu, [DEICHM], Kir, Kopia Lå.

BASSETTI, GIANNI, [N.]

500 chilometri nel deserto bianco : <attraverso la Lapponia con gli sci e le renne> / Gianni Bassetti. – I: Le vie del mondo. – Anno VII II. – Milano, 1939. – S. 976-988 : ill.

40° sotto zero in Lapponia : con gli sci e le renne oltre il Circolo Polare Artico in pieno inverno / Gianni Bassetti. – Milano : Ceschina, 1939. – 199 s. : 24 pl.

Reiserute: [Oslo, Trondheim,] Tromsø, Hammerfest, Kolvik (med hvalfangstbåt), Lakselv (med snøscooter), Karasjok, Kautokeino, Alta (med ski og pulk).

Forfatteren drar til Nordkalotten for å studere samenes liv gjennom den lange vinteren, innsamling av data og fotodokumentasjon, egen regi

og finansiering. Personlig sosialantropologisk interesse, hvor vekten legges på samenes dagligliv, i et reflektert perspektiv: religion, magi, familie og deres posisjon i samfunnet forøvrig. Beskriver også selve reisen. Han er hverken vitenskapsmann eller turist. Skrevet med innlevelse og forståelse for samenes egenart.

Finnes i følgende bibliotek: (40 °...) Kir, Kopia Lå

BĚHOUNEK, FRANTIŠEK se Del II.

BELTRAMELLI, ANTONIO (1879-1930), [S, N.]

f. Forli 1879, d. Roma 1930. Redaktør/utgiver for en rekke tidsskrifter, skribent og forfatter. 1907-1910 reisekorrespondent for *Corriere della sera*. Dekker Norge, Hellas, Nord-Afrika. Reste genom Sverige sommaren 1907. (DBI 8, s. 56-60)

Verso l'estrema Tule : appunti di viaggio. – I: Corriere della sera, 1907-08-10

I artikkelen nämner han Polcirkeln, men mest handlar den om Skåne.

Attraverso la Svezia : seguito da novelle di Astrid Ahnfelt. – Rocca S. Casciano : L Cappelli, 1908. – 230 s.

Boken ”utgöres egentligen af ett långt företal till några korta berättelser af Astrid Ahnfelt (116 s.), öfversatta af henne själf. I företalet, som upptager nästan halfva boken, ger Beltramelli sina landsmän ett slags blixintervju med vårt aflägsna land ... Hans omdömen om oss äro genomgående de mest sympatiska.” (STÅ 1909)

Reiserute: [Trelleborg, Naddö, Stockholm, Uppsala, Sundborn], Jörn, Kiruna, Sevuvuoma, Kautokeino, Lofoten.

Il diario di un viandante : <dal deserto al Mar Glaciale>. – Milano : Flli Treves, 1911. – 248 s.

Reiserute Stockholm til Kiruna med tog i augusti 1907, detaljert beskrivelse av Kiruna, fra Kiruna til fots til Sevuvuoma (75 km.) – Kautokeino. Detaljerte beskrivelser av samisk kultur. Mange illustrasjoner fra Lofoten. Kapitlet på s. 228-246 heter Verso i mari di ghiaccio. Motivasjon for ”Il diario” var å besøke samenes land, etnologisk interesse.

Finnes i følgende bibliotek: 1907-utg.: Kopia Lå, 1908-utg. [KB], kopia s. 87-115 Lå, 1911-utg. [KB], kopia s. 228-246 Lå

BEONIO-BROCCHIERI, VITTORIO, (1902-1979), [N, F.]
f. Lodi 1902, d. i Milano 1979. Dosent i sammenlignende politikk ved Univ. i Pavia, skribent for *Corriere della sera* og andre aviser, med reiser som eget fagfelt. (DDLI, I, 1977) (ABI serie III/46, 61)

Dall'uno all'altro Polo. – Milano : U. Hoepli, 1934. – 464 s. : ill.

Reiserute: 1. reise: Green Harbor, Grønland via Svalbard til Nordkapp. Fra Helgeland, Lødingen til Trondheim. Til Tromsø for å returnere til Svalbard.

2. reise: [Oslo – Trondheim] (tog), Vesterålen med båt til Honningsvåg, Karasjok, Enare-sjøen med pulk og rein, Porsanger, retur Svalbard – Grønland. (s. 341-457)

Motivasjon: Oppdagelse, eventyr, spesielt opptatt av samene. Nordkalott som endel av hans fascinasjon for Grønland og Svalbard. Meget poetisk. Omtaler Querini nøye. Høy kunnskap om norsk litteratur og historie.

Finnes i følgende bibliotek: [HFORSUB], Kopia Lå

BERTOLINI, GINO, [N, S.]

L'anima del Nord : studi e viaggi attraverso Norvegia, Svezia e Danimarca / Gino Bertolini. – Milano : Treves, 1908. – 442 s. : 129 ill.

Reiserute: Boden, Gällivare, Malmberg, Kiruna, Abisko. Reise gjennom svensk Lappland til Narvik s. 27-44. Reise i Norge s. 45-108, fra Narvik nordover langs kysten til Nordkapp og videre til Spitsbergen. [Til Christiania via Sognefjorden].

”Förf. skildrar s. 1-109 och passim från sitt besök i vårt land [Malmö, Stockholm] och Lappland.” (Bring 1954, s. 374) S. 27-44: Paesaggi, miniere, pastori della Lapponia svedese. Han beskriver topografien langs den nordnorske kysten, om klippfisk, kvalfangst og Golfstrømmen. Mye om enkelte steder som for eksempel Hammerfest. Mange fotografier av samer, fiskere, midnattsol, isbreer og annen natur. Han beskriver bl a en tågreså, når resandena stod i ”febrig förväntan” på plattformarna eller trängde sig vid fönstrena för att få uppleva midnattssolen. Han förundrade sig över att samerna trots de rika mineraltillgångarna ändå bara ville ägna sig åt renskötsel. Trots 1 500-2 000 gruvarbetare från Sverige, Norge och Finland fanns bland dem inte en enda same. Mest beskrivs gruvor och bergsbruk. Bibliografi s. 431-34.

Tysk utgåve:

Die Seele des Nordens : Studien und Reisen durch Norwegen, Schweden und Dänemark / von Gino Bertolini ; aus dem italienischen übertragen von Allan MacLean. – Berlin : Reimer, 1910. – 335 s.

S. 16-28: Landschaften, Bergwerke und Hirten im schwedischen Lappland

Finnes i følgende bibliotek: 1908-utg. NPOLAR, TROMSØB,

[UROM], [NBO, HFORSUB], Kir, s. [14]-108 kopia Lå. Tysk utgave: NARVIKB, HAMMERF, [UBB, KB], s. 16-28 kopia Lå.

BIAGI, GIUSEPPE, [N.]

Radiotelegrafist under Umberto Nobiles expedition till Nordpolen med luftskeppet Italia 1928. När luftskeppet hade slagits sönder och lämnat en del av besättningen på isen var det han som hade radiokontakt med den italienska marinens depåfartyg Città di Milano, som låg i Kungsfjorden i Spetsbergen, varifrån räddningsaktionerna organiserades.

Biagi racconta : i miracoli della radio nella tragedia polare / Giuseppe Biagi. – Milano : Mondadori, 1929. – 153 s. : 22 ill.

Finnes i følgende bibliotek: NPOLAR

BIANCHI, FAUSTO, [N.]

Monti e seni di Norvegia. – Firenze : Le Monnier, 1939. – 7 s. – I: Nuova antologia : rivista di lettere, scienze ed arti. St. Nr: 404, s. 294-300

Reiserute: Reisen går [fra Trondheim] til Harstad via Torghatten, Holandsfjord og Trondenes.

Finnes i følgende bibliotek: (Nuova...1939) [NBO, UHS], [KB, U]

BIASE, CALANDRA se Querini, Piero

BISANI, ALESSANDRO, [S.]

Letters of a traveller, on the various countries of Europe, Asia and Africa : containing sketches of their present state, government,

religion, manners and customs, with some original pieces of poetry /
ed. by Alexander Thomson. – London : J. Wallis, 1798. – 524 s.

Ovanstående arbete har enligt BLPC, British Library Public Catalogue, inte skrivits av Bisani utan är ”Edited [or rather written] by A. Thomson”. Enligt COPAC, universitetens i Cambridge, Oxford m fl katalog finns en anmärkning om att Thomson ”in fact” är författare och inte utgivare. Men i Kungl. Bibliotekets i Stockholm exemplar av boken står Bisani inskriven med blyerts som författare på titelbladet och även på bokryggen. Bring antog att ovanstående titel var identisk med Bisanis *Lettres sur divers endroits de l’Europe ...*, 1791 samt den engelska översättningen *A picturesque tour through part of Europe ...*, 1793, men det finns ingenting om Lappland i dessa två böcker.

Reiserute: ”Bisani, vars närmare öden icke kunnat klarläggas, ägnar på s. 32-47 en kort skildring av Lappland, Stockholm, Uppsala och Lund” (Bring 1954, s. 107)

Finnes i følgende bibliotek: [KB], Kopia s. 32-47 Lå

BIZIO, LEOPOLDO, [N.]

Ricordi di Svezia e di Norvegia / Leopoldo Bizio. – Milano : Baldini, Castoldi & C., 1898. – 184 s.

Andre italienske utgaver: Milano, 1908.

Reiserute: *Reise i Norge i 1897* (s. 31-164). [Magnor, Kristiania, Skien, Trondheim,] *kystreise til Hammerfest.* (Schiötz 1970)

Boken er tilegnet H. C. Huitfeldt, italiensk konsul i Trondheim.

Finnes i følgende bibliotek: UBTØ, [KB]

BONAPARTE, PRINCE ROLAND se Escard, Francesco

BONACOSSA, CESARE, [F.]

Finlandia 1939. – Milano : Ceschina, 1939. – 174 s.

3. ed. – Milano : Ceschina, 1940. – 174 s.

Nordkalott s. 59-135.

Reiserute: Biltur [Milano, Tallin, Helsinki,] Rovaniemi, Ivalo, Petsamofjord, Enare.

Eksotisk reisende, beskriver natur, rein, hus, besøker sameleir ved Ivalo, sover der og får urtemedisin, klager over kulden og synes det er merkelig øde.

Finnes i følgende bibliotek: Kopia s. 99-125 Lå

BORSA, MARIO (1870-1952), [S.]

f. 1870 i Somaglia (Milano), d. i Milano 1952. Studerte humanistiske fag ved Brera i Milano, skribent og teater-kritiker. Utenrikskorrespondent i *Il Secolo*, en av Italias første utenrikskorrespondenter, dekket i all hovedsak Europa, var i over 10 år korrespondent i London. Utenrikskorrespondent også i Skandinavia, utenriks-politisk journalist i *Corriere della sera* fra 1925. Fra 1940-tallet også journalist for *Stampa* i Torino (DBI 13, s. 108-110)

Verso il sole di mezzanotte : note scandinave. – Milano : Fratelli Treves, 1899. – 219 s.

[Ny utg.]. – Milano : Fratelli Treves, 1902 (Biblioteca Amena ; 627)

På s. 37-72 i avsnittet ”Intermezzo svedese” beskriver han Sverige, och i kapitlet ”Le notte bianche” beskrivs ”Il sole di mezzanotte a Gellivara”.

Reiserute: Gällivare, [Uppsala, Stockholm]

Finnes i følgende bibliotek: 1899-utg.: [UBIT], 1899-utg.: [DEICHM], [KB], kopia Lå s. 37-72

BOSSI, LUIGI se Ferrario, Jules

BOVE, GIACOMO (1852-1887), [N.]

f. Maranzana (Piemonte), d. nær Verona (selvmord på slutten av dødelig sykdom). Sønn av fattige bønder, men gikk Accademia Navale di Genova. Karriere i marinen, sendt ut i store oppdrag.

Il Passaggio del Nord-Est : spedizione artica svedese della «Vega» (1878-1879) : diario / di Giacomo Bove ; a cura del dott. A. Fresca. – Roma : 1940. – 363 s. – (Memorie della R. Società Geografica Italiana ; Volume XIX)

Viaggio della Vega al Polo Nord : spedizione artica svedese : conferenza / tenuta da Giacomo Bove. – Torino : G. Derossi, 1880. – 71 s.

Noe kartmateriale og pennetegninger.

Dagboken til en italiener som var med på Vega-ekspedisjonen / Nordenskjöldsexpeditionen 1878-1879. [S. 9-52 skildrar han sitt besök i Stockholm, Karlskrona och Göteborg] (Bring 1954, s. 291) Nordkalott (utenom polar-ekspedisjon): s. 32-48.

Finnes i følgende bibliotek: 1940-utg.: NPOLAR, [UMN], 1880-utg.: [KB]

BRIAN, ALESSANDRO, [N.]

Biolog med stor produksjon om parasitter på skalldyr.

Una Crociera in Norvegia 4 luglio – 1 agosto 1904. – I: Atti della società Ligustica di Scienze naturali e geografiche, XVI, 1, 1905, s. 3-31.

Nordkalott s. 13-29. 8 fotografier, 6 fra Nordkalotten

Reiserute: [Dunkerque, Bergen, Sognefjord, Trondheim,] Torghatten, Lofoten, Tromsø, Lyngenfjord, Hammerfest, Fuglefjell, Nordkapp, Skaaro (Skorøy?), Harstad, Henningsvær, Svartisen, [Molde, Odda, Stavanger, Christiania, Valdres, Fagernes, Christiania, Dunkerque].

Båtreise med fransk cruiseskip “Ile de France”, ca. 180 passasjerer. Reisen var promotert av Revue général des Sciences.

Beskriver naturhistorisk museum i Tromsø meget rosende, besøker sameleir i Tromsdal, rein, oljekokeri på Skaaro, fiske og fiskeforedling i Henningsvær.

Finnes i følgende bibliotek: [V]

BROCCHIERI, VITTORIO BEONIO – se Beonio-Brocchieri, Vittorio

BRUNI, CARMELO (1873-1951), [N.]

f. Parenti. Dosent i urologi i Napoli, en av Italias fremste urologer med lang vitenskapelig publikasjonsliste.

Crociera in vacanze : <Medici alla banchisa>. – Cosenza : Tipi D. Chiappetta, 1931. – 18 s.

S. 11-17 omtaler Nordkalotten.

Reiserute: [Zeebrugge, til Bergen 14/7,] Tromsø 20/7, Lyngseidet 21/7, Hammerfest 22/7, Nordkapp og mot Spitsbergen, Svalbard 24-26/7, mot Jan Mayen 27/7, [Torshavn 2/8, tilbake til Zeebrugge over Skottland].

Korte beskrivelser av kultur, natur og geografi med noen få historiske referanser. I Lyngseidet besøker han en sameleir som beskrives kort med referanse til Paolo Mantegazza som beskrev en tilsvarende leir 1858. Reiser med en organisert legetur sammen med italienske, belgiske og sveitsiske legekolleger. De har hatt flere cruise sammen dette året (som ikke er oppgitt, sannsynligvis 1930).

Finnes i følgende bibliotek: Kopia Lå

BRUSCHETTI, LUISA SANTANDREA se Santandrea, Luisa

BRAARVIG, KAREN se Negri, Francesco

BUCH, LEOPOLD VON se Del II.

BULLO, C. se Querini, Piero

CAGLI, BENVENUTO, [S, N.]

Forfatterens svigersønn, Piero Frugoni, har opplyst at nedanstående bok er et prøvetrykk distribuert bare til familiemedlemmer og venner. (Schiötz 1970)

Nei paesi del sole di mezzanotte : Lapponia : Capo Nord : foreste norvegesi : note : osservazioni : impressioni / Benvenuto Cagli. – Milano : Bestetti e Tumminelli, [1923]. – 138 s. : 62 pl.-bl.

[Ny oppl.]. – Casa editrice d'arte, [1938]. – 138 s. : 63 pl.-bl. (Bring 1954, s. 412)

Reiserute: [Stockholm], Abisko, Narvik, Nordkapp, Hammerfest, Tromsø, [Trondheim, Bergen, Telemark, Kristiania.]

S. 7-17 Un viaggio in Scandinavia samt Stoccolma. Författaren gör tillsammans med sin fru Livia en 44 timmar lång tågresä från Stockholm till Abisko. I kapitlet In viaggio per la Lapponia, s. 17-22, beskriver han tågresan till Abisko, i kapitlet Abisko-jokk, med underavdelningarna Il sole di mezzanotte, I lapponi och Escursione al campo lappone, berättar han om vistelsen i Abisko med omnejd, och i kapitlet Da Abisko a Narwick avslutas vistelsen i svenska Lappland på s. 38. Resan i Norge omtalas på s. 37-130, med 44 pl. (Schiötz 1970). I vackert väder gör de en sexdagars båtresa från Narvik med den eleganta och komfortabla ångbåten Andenæs. Han beskriver noggrant och positivt allt omkring sig, båten, maten (köket är ganska bra men kan inte jämföras med det franska), händelser, övriga turister och framför allt naturen. I Nordkapp har de turen att få se midnattssolen. Men det är omöjligt att beskriva mångfalden i landskapet eftersom det skiftar oupphörligt och den ena vyn är märkvärdigare än den andra. Naturscenerier som Svartisen, Sju søstre, Torghatten imponerar. Besök i Hammerfest och Tromsø.

Reiseår ikke angitt, men sikkert etter 1900. (Schiötz 1970).

Finnes i følgende bibliotek: [UBB, KB], Kopia Lå

CAGNI, UMBERTO se Savoia, Luigi Amedeo di

CAPRIO, VINCENZO DE se De Caprio, Vincenzo

CARPELAN, J. A. se Correa, J. A.

CARRER, GIUSEPPE se Mantegazza, Paolo eller Sommier, Stephen

CAVALLI MOLINELLI, A. se Molinelli, A. Cavalli

CINI, G. se Sommier, Stefano

COCCHI, IGINO [F.]

La Finlandia : ricordi e studi. – Firenze : Successori Le Monnier, 1902. – 330 s. : ill.

En allmän framställning om Finlands geografi, klimat, natur, population, litteratur, klädedräkter, statistik m m. På s. 111-132 skriver han om befolkningen, I Finni, som han delar in i Lapponi (s. 111-116) och Fenni. Det finns en teckning på en Ragazzo lappone, en samepojke, samt på en ren med pulka. När han beskriver naturen omnämner han ofta Lappland och han har varit i Torneå och Aavasaksa, varifrån man kan se midnattssolen utan att åka längre norrut, trots att berget bara är 252 m högt. Tack vare Golfströmmen har det varit möjligt att bygga Aleksandrovs kis militärhamn på Kolahalvön/Kola Peninsula. På s. 42 finns ett fotografi av deras båtfärd till Lapponia – In viaggio per La Lapponia sul F. Lakkima. Eftersom det är ett så stort land är

klimateffektene så store, at når kørsbæren mognar i Helsingfors tar man sig fortfarande fram på slæde i Lappland.

Finnes i følgende bibliotek: [KB], [HFORSUB], Kopia Lå s. 1-16, 41-132, 173-199

COLLEONI, GUARDINO (1843-1918), [N.]
f. 1843 i Vicenza, d. 1918, eldre adelsfamilie, hertug, utdannet advokat, politiker og parlamentsmedlem, to perioder som Vicenzas borgermester, ridder av malteserordenen, virket for det meste i hjembyen Vicenza. (De Gubernatis 1895) (Amato 1891) (Sarti 1890, s. 168-171)

Al Capo Nord : impressioni di viaggio lette all'Accademia Olimpica di Vicenza / Guardino Colleoni. – Vicenza : 1889. – 111 s.

Reiserute: Reise i Norge sommeren 1888, s. 14-96: [Kristiania, Trondheim,] kystreise til Bodø, Hammerfest, Nordkapp, [Molde, Romsdal, Dovre, Kristiania, Magnor] (Schiötz 1970, 1986)

Sannsynligvis privattrykk for medlemmene av "Accademia Olimpica di Vicenza" (Schiötz 1970)

Finnes i følgende bibliotek:

CORRADO, ANTONIO DI se Di Corrado, Antonio

CORREA, J. A. se Del II.

CORSINI, ANDREA (187?-), [S, N.]

f. Firenze. Dosent i hygiene og medisinhistorie. Forfatter av over 50 publikasjoner knyttet til hygiene og medisin. Han skrev reiseskildringer fra Spania, Portugal og Skandinavia. (Chi è 1948) (ABI II/160, 246)

Impressioni e ricordi di viaggio. – Firenze : Landi, 1907. – 23 s. – I: Spagna II : La Svezia e La Norvegia, s. 15-23. Nordkalotten s. 18-19.

Beskriver kort en sameleir og rensdyr uten å si hvor han har vært.

Finnes i følgende bibliotek:

DA GENOVA AL CAPO NORD, [N.]: memorie, note ed impressioni di viaggio. – Firenze : 1897. – 46 s.

Særtrykk av: Rassegna Nazionale, vol. 98, s. 321-354 (Schiötz 1986)

Finnes i følgende bibliotek:

DA HAMMERFEST. [N.] – Roma : 1885. – 1 s. – I: Bollettino della Società Geografica Italiana, vol. 22(1885), s. 224 (Bonafede 1981)

Finnes i følgende bibliotek: (Bollettino...) [KB], [NBO]

DAHLGREN, E.W se Goes, Damião de

DAMIANUS À GOES se Goes, Damião de

DE CAPRIO, VINCENZO, [F, S, N.]

Un genere letterario instabile : sulla relazione del viaggio al Capo Nord (1799) di Giuseppe Acerbi / Vincenzo de Caprio ; in appendice : Viaggio in Lapponia di Giuseppe Acerbi a cura di Andrea Sanfilippo. – Roma : Archivio Guido Izzi, [1996]. – 298 s. – ISBN 88-85760-64-3

De Caprio har ikke selv vært på Nordkalotten, men han skriver om Acerbis reise.

Finnes i følgende bibliotek: [KB]

DE LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN se La Martinière, Pierre Martin de

DE MICHELI, DANILO (1910-), [N.]

De Micheli, Danilo (ABI II/198, 207-215) f. Firenze 1910, hertug og industrimann. Skrev forskjellige reiseskildringer, en serie med monografier og artikler over utvikling av jordbruk i Afrika.

Natura e uomini alle estreme latitudini. – Bologna : Nicole Zanichelli, 1941. – 115 s. : 29 pl.

Nordkalott s. 69-90. Masse fotos, hvorav 28 stammer fra nordområder. Motivasjon: Har reist mye i Nord-afrikansk ørken og stiftet bekjentskap med nomadene. Ønsker å oppsøke den ekstreme motsetning, opptatt av geografi, natur og ulike livsformer, en slags hobby-etnograf. Generelle betraktninger om likheter og ulikheter ved disse motpoler. Omplasserer sin kunnskap om Afrika til Nordkalotten. Alt er basert på naturens villkår.

Reiserute: [Island,] Jan Mayen, Spitsbergen, Bjørnøya, Nordkapp, Hammerfest, Lyngsfjorden med Lyngseidet, sydover uten å gi noen

stedsangivelser. Fotografier har heller ingen stedsangivelser. Generelt upresis. Beskrivelse av Hammerfest by og shoppingmuligheter, supplert med fotos. Blir nærmest overfalt av samene på Lyngseidet som skal selge billige souvenirer.

Finnes i følgende bibliotek:

DE SAINT-MORYS, ETIENNE BOURGELIN V. se Saint-Morys, Etienne Bourgelin V. de [Del II]

DESIMONI, CORNELIO se Zeno, Nicolò

DE VEER, G.: Breve notizia del passaggio ... per il Mar Glaciale, se kommentar til Negri, Francesco: "Relazione della Lapponia ..." 1691.

DI CORRADO, ANTONIO se Querini, Piero

DI MICHIELE, NICCOLO se Michiele, Niccolo di

DI SAN FILIPPO, PIETRO AMAT se Amat di San Filippo, Pietro

DI VARANO, VENANZIO se Varano, Venanzio di

DORIA, ALESSANDRO, [S.]

Hertug, general i infanteriet, guvernør for Torinos citadell. (Cigna 1786) (DBI, ABI f. 373, 165)

”Un documento, ingiallato dal tempo sotto al suo vetro da reliquario, è firmato le Marquis Alexandre Doria, septembre 1818”. (Barzini, Impressioni boreali, s. 236). Under glaset till ett helgonskrin i Jukkasjärvi kyrka i ett gulnat dokument står att läsa en text av denne italienare: ”Cherchant quelques distractions après la perte cruelle et répétée s’une seconde épouse vertueuse et aimable, j’ai quitté les riches et belles plaines que le Po arrose et j’ai poussé mes pas jusqu’aux sources de fleuve Torneo. J’ai reçu l’accueil le plus flatteur par l’excellent Monsieur Palmgren, pasteur de Jukkasjärvi qui a encore dépassé, s’il est possible, à notre egard, tout ce que nous avons déjà éprouvé de l’hospitalité suédoise” under-tecknat av ”le marquis Alexandre d’Oria, a Jukkasjärvi le 9 septembre 1818” (Sibilia, La Svezia dai vikinghi a Greta Garbo, s. 244-245). En italiensk översättning av halva texten: ”Cercando qualche distrazione dopo la perdita crudele e ripetuta d’una seconda sposa virtuosa e amabile, ho lasciato le ricche e belle pianure che il Po irriga ed ho spinto i miei passi fino alle sorgenti del fiume Tornea” (Barzini, Impressioni boreali, s. 236) ... har jag lämnat de rika och vackra slätterna, som Po bevattnar och styrt mina steg ända fram till Torneälvens källflöden.

Se även Sibilia, Salvatore: La Svezia dai vikinghi ...

DOSSENA, G. P. se Querini, Piero

DAAE, LUDVIG se Negri, Francesco

ESCARD, FRANCESCO se Del II.

FASTING, KÅRE se Querini, Piero

FERRARIO, GIULIO (JULES) (1767-1847), [N, S.]
 f. Milano 1767, d. Milano 1847. Presteviet, arbeidet innenfor kirken som bibliotekar med bibliografisk-katalografiske problemer. *Il costume antico e moderno ...* er hans hovedverk, og et viktig verk i 1800-tallets encyclopediske litteratur. Ellers har han hovedsakelig skrevet om Milanos historie og arkitektur. (DBI 46, 699-701).

Le Costume ancien et moderne, ou Histoire du gouvernement de la milice, de la religion, des arts, sciences, usages de tous les peuples anciens et modernes / Jules Ferrario. – Milano, 1816-17. – 14 vol.

Vol VI, Europa, Milano 1826, Milano 1827.

Også samiske motiver i b. VII, Firenze 1830.

Skandinavia i seksjon "Europe", Vol VI, med i alt 83 plansjer. Her er en 135 siders kapittel av Luigi ("Louis") Bossi: *Le costume ancien et moderne des Scandinaves, des Suédois, des Norvégiens et les Danois*, med 7 plansjer med samiske motiver. (Schiötz 1986)

Italienske utgaver:

Den har även utkommit i många italienska utgåvor, bl a nedanstående:

Il costume antico e moderno, ovvero Storia del governo, della milizia, della religione, delle arti, scienze ed usanze di tutti i popoli antichi e moderni provata coi monumenti dell'antichità e rappresentata con analoghi disegni / dal Giulio Ferrario. – 2 ed., riv. ed accresciuta. – Firenze : Vincenzo Batelli, 1823-1837. – 34 vol.

Finnes i følgende bibliotek: [UHS: 1823-1837-utg.] – Europa.

FILIPPO, PIETRO AMAT DI SAN se Amat di San Filippo, Pietro

FIORAVANTE, CRISTOFORO se Querini, Pietro

FRANCO E SUSANNA, psevd. [N, F.]

Sopra e sotto l'acqua : vacanza in Lapponia. – Milano : Hoepli, 1935. – 127 s. : 126 disegni originali.

Reiserute: [Helsinki,] Rovaniemi, (padletur fra) Ivalojoiki, Enare, Mahlatti, Tschuuttijoki, Neiden, Luolajærmi, Korsfjord, Skogerø, Kjørffjord, Kirkenes.

Uhøytidelig reiseskildring illustrert med egentegnede ”fystikkmenn”. Eventyrlystne 5. års studenter ved Polyteknisk universitet i Milano på padletur med telt. Nesten bare om teltlivets strabaser og mygg og regn.

Finnes i følgende bibliotek: Kopia Lå s. 33-53

FUSINATO, GUIDO (1860-1914), [N.]

f. 1860 Castelfranco di Treviso (Veneto), d. (selvmord) Roma 1914. Sønn av et dikterpar, utdannet jurist, professor i internasjonale rettigheter ved Universitetet i Torino, diplomat, parlamentsmedlem, redaktør for juridisk tidsskrift og utgiver av flere juridiske verker. Skrev også begrenset litterært. (Casati 1934, Sarti 1898, De Gubernatis 1895) (DBI 50, 806-808; ABI f. 441-168-170)

Nostalgie nordiche / Guido Fusinato. – Roma : 1898. – 18 s.

Særtrykk av: Nuova antologia, 1898, s. 705-720 (Schiötz 1986)

Reiserute: [Trondheim,] Salten, Vågsfjord, Tromsø, Nordkapp.

Finnes i følgende bibliotek: (Nuova...1898) [KB, U]

GATTI, VITTORIO, [N.]

Un viaggio in Scandinavia / Vittorio Gatti. – Milano : G. Brigola, 1879. – 227 s.

Reiserute: Reisen i Norge s. 51-194: [Stavanger, Bergen, Trondheim,] kystreise med "Orion" til Bodø, Tromsø og retur, [Rørosbanen til Christiania, Kongsvinger] (Schiötz 1970).

Finnes i følgende bibliotek: [UBIT, UBB], [KB]

GHIGLIONE, PIERO (1883-1960), [N.]

f. Borgomanero (Novara) 1883, d. (trafikkulykke) 1960. Ingeniørutdannet. En av grunnleggerne av det italienske alpine skimiljø. Skøyteøper. Fjellklatrer i Kaukasus. Etter første verdenskrig, fulltidsalpinist og geografisk oppdager. Klatret over 7000 meter på ski i Himalaya (Kangri-fjellet). Klatret også i Andesfjellene, Kilimanjaro, i Japan, Borneo, Sumatra, Java, Australia, Hawaii, California, Arizona og Colorado (DBI 53, 729-730).

A zozzo per il mondo. – Torino : Società editrice internazionale, 1944. – 380 s. : 159 ill. – La Norvegia s. 43-72.

Nuova ed. rev. e ampliata. – Torino : SEI, 1961 och 1963. – 416 resp 415 s.

A zozzo per il mondo. La storia dei popoli. Lo specchio magico. – Fa parte di: La giostra dei sette savi : enciclopedia per ragazzi. – Vol. 2. – Milano : Messina, [1962?]

Reiserute: Fra Bodø til Lofoten, Tromsø, Hammerfest, Nordkapp, Spitsbergen. Der besøker han Svølvær, Kabelvåg, Stamsund, Moskenes. Kun Svølvær og Kabelvåg er direkte beskrevet.

S. 128-135 ble skrevet i Honningsvåg 9/1937.

Finnes i følgende bibliotek:

GINI, IGINO, [N.]

Il diario del cambusiere della Stella Polare / Iginò Gini ; a cura di F.E. Negro e G. Verusio. – Roma : Fratelli Palombi, 1999. – 241 s. : ill., kartor. – ISBN 88-7621-036-9

Dagbok fra "Stella Polare". Gini, som var stuert på båten, skriver mest om været og om små daglige hendelser. Folkelig dramatisk, der utgiverne har parallelført noen sitater fra hertug Savoias beskrivelser. Dagboken ble tilbudt for utgivelse av hans datter. Reisen foregikk 1899-1900.

Finnes i følgende bibliotek: [KB]

GIUDICI, DAVIDE, [N.]

Italiensk journalist, som var med på den ryska isbrytaren Krassin, nær de överlevande från polarexpeditionen med luftskeppet Italia under Umberto Nobile räddades 1928.

Col Krassin alla tenda rossa / Davide Giudici. – Milano : N. Moneta, 1928. – 240 s. : ill.

Engelsk utgave:

The tragedy of the Italia : with the rescuers to the red tent / by

Davide Giudici. – London : Benn, 1928. – 215 s. : ill.

Finnes i følgende bibliotek: italiensk utg.: NPOLAR, engelsk utg.: NPOLAR, UBTØ, [KB]

GOES, DAMIÃO DE se Del II

HANSEN, LARS se Del II.

HEBERSTEIN, SIGISMUND VON se Del II.

HERZEN, ALESSANDRO (1814-1870), [N.]

f. Moskva 1814, d. Paris 1870. Liberalist, eksil i Sibir 1835-39, fra 1846 flakket han omkring i Europa. Politisk forfatter og aktivist. (Dizionario 1933) (ABI II/306, 189)

Una gita a Jan Mayen. – I: Bollettino della Società Geografica Italiana. – Roma, 1870 vol. 5, III., s. 97-107.

Reiserute: Reise til Jan Mayen 1861. (Bonafede 1981)

Finnes i følgende bibliotek: (Bollettino...1870) [KB]

HAAVARDSHOLM, ESPEN se Querini, Piero

INGULSTAD, FRID se Querini, Piero

JOHANSEN, HJALMAR se Del II.

KAPP SALVINI, GIULIA se Salvini, Giulia Kapp

KRARUP, FREDERIK se Zeno, Nicolò

LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE se Del II.

LACHAMBRE, HENRI se Del II

LEOPOLD, CARL GUSTAF AF se Del II

LILLEGAARD, LEIF B. se Querini, Piero

LOMBARDO, ESTER (1895-), [N.]

f. Trapani 1895. Grunnla italienske dameblader, romanforfatter og skribent. (Enciclopedia 1941) (ABI II/331, 242)

Luci del Nord : viaggio : Isole Far-Oer, Islanda, Banchisa Polare, Svalbard <Arcipelago dello Spitzberg>, Capo Nord, Fiordi della Norvegia, Svezia, Finlandia, Danimarca. – Firenze : Bemporad, 1928.
– 164 s. : 32 pl.

Reiserute: Sommeren 1926, 28/7 krysses Polarsirkelen. [De norske fjorder, Færøyene, Island], Svalbard, Nordkapp, Hammerfest, Lyngseidet, [Trondheim, Bergen, Oslo og videre til Sverige, Finland og Danmark]. Svalbard-Lyngseidet s. 51-80.

Beskrivelse av natur, historie og kultur, alt sett med romantiske italienske øyne. Gullkorn: Samebesøk ikke langt fra Lyngseidet/Lyngen (s. 79-80) der hun kommer over en napolitaner som utgir seg for same, han forteller at de autentiske samene er få, derfor må folk utgi seg for same for å tilfredsstille turistene!

Finnes i følgende bibliotek: [KB], Kopia Lå

LOSCHI, MARIA A. (1890-), [F, N.]

f. i Piacenza 1890, men fastboende i Roma, forfatter av flere noveller og artikler, arbeidet ved det internasjonale pressekontoret i New York, professor ved Universitetet i Bologna, studiereise til USA i 1918, for å studere kvinnens stilling i samfunnet, deltok i 1919 og i 1920 på to internasjonale kvinnekonferanser i USA. Fra 1920 medlem i Commissione Interalleata di plebiscito per il territorio di Marienwerder (Prussia), come capo ufficio stampa e segretaria della Presidente. (Rovito 1922) (ABI f. 577, 55)

Itinerari Finlandesi : <Finlandia e Lapponia>. – Torino : Società Tipografico-Editrice Nazionale, 1935. – 246 s. : ill.

Reiserute: Rovaniemi, Onnela, Sodankylä, Vuotso, Ivalo, Virtaniemi, Pitkäjärvi, Salmijärvi, Yläluostari, Petsamo, Liinahamari, Kirkenes, Elvenes, Kolttaköngäs.

Finnes i følgende bibliotek: OUL.

LUCAS, FRED W. se Zeno, Nicolò

MACHURON, ALESSIO se Lachambre, Henri: Andrée al ...

MAGINI, GIOVANNI ANTONIO (1555-1617), [N, S, F.]

f. Padova 1555, d. 1617. Astronom, matematiker og geograf. Mer berømt og vellykket som geograf og kartograf enn astronom. (EI 1934 XXI, 897-898)

Scandia, sive regiones septentrionales [Kartta-aineisto] / [Giovanni Antonio Magini] , [sculp.] [Girolamo Porro]. – [Venetia : Magini], 1596. – 1 kart, 13 x 18 cm.

Publisert i boken Geographia universae (1596).

Kart som finnes i følgende bibliotek: JUB

MAGNUS, OLAUS se Del II

MAJOR, RICHARD HENRY se Zeno, Nicolò

MANTEGAZZA, PAOLO (1831-1910), [N, S, F.]

f. Monza 1831, d. S. Terenzo (Liguria) 1910. Antropolog, patolog og skribent. Utdannet i medisin. Reiste meget. Bodde en tid i Argentina. Parlamentsmedlem, senere senator. Revolusjonerte det patologiske felt, skrev meget, også populært om f.eks. hygiene, og rent litterært. (EI 1934 XXII, 159-160) ”Mantegazza var professor i antropologi och fysiologi först i Pavia sedan i Florens.” (Bring 1954, s. 294)

Relazione di un viaggio in Lapponia. – I: Archivio per l'antropologia e la etnologia. – Firenze, 1879, vol. 9, s. 402-403.

Un viaggio in Lapponia coll'amico Stephen Sommier / Paolo Mantegazza. – Milano : Gaetano Brigola, 1881. – 328 s. : 1 pl.

Restopplag med nytt tittelblad: Firenze : Bemporad, 1901.

Reiserute: Reise i Norge i 1879 s. 29-101: [Christiania, Røros (besøk hos samene ved Øjungen), Trondheim,] Alta, Hammerfest, Kautokeino, Tromsø, kystreise med "Olaf Trygvason".

Reisen blant kvener: Finsk badstu s. 74-79 [Elvedalen]. Joiketekster oversatt til italiensk. Selve reisen foregikk ikke i finsk Lappland, men finske personer, Jacob Fellman m.fl., nevnes.

Studii antropologici sui Lapponi / Paolo Mantegazza & Stephen Sommier. – Firenze : Arte della Stampa, 1880. – 50 s. : 41 pl. [med 71 innklebde fotografier, mest sameportretter, fra reisen i 1879].

Tillsammans med Sommier reste han runt i Lappland 1879 med kameror och "strumenti craniometrici", (förf:s Studii ..., s. 8) skallmätninginstrument. Innledningen, med bl.a. en bibliografi vedrørende samer fra antropologisk synspunkt, er også trykt i "Archivio per l'antropologia" 10: 173-176, 1880. Ifølge forordet trykt i bare 100 eksemplarer. (Schiötz 1970)

De 50 planscherne är fotograferade samer i olika vinklar, nakna ibland. Tabeller över skallmått, hårfärg, ögonfärg finns i textsidorna.

Det er skrevet mye om reisene, blant annet Giuseppe Carrer: Il viaggio di Paolo Mantegazza e di Stephen Sommier in Lapponia. – Genova : University of Genova, 1982.

Jättelokan *Heracleum mantegazzianum* Sommier & Lévier har fått sitt latinske navn etter Mantegazza och Sommier. "Artnamnet *mantegazzianum* hedrar den italienske etnografen Paolo Mantegazza (1831-1910)." Se vidare

<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/apia/herac/heraman.html>

Finnes i følgende bibliotek: (Archivio...1879) [V], [UMH], 1880-
utg.: Ajtt, UBTØ, [HFORSUB], 1881-utg.: TROMSØB, Kir, LAM,
Ötä, [HFORSUB].

Se også Amat di San Filippo, Pietro; Bruni, Carmelo og Sommier,
Stefano

MANZI, CORNELIO, [N.]

Da Roma allo Spitzberg : viaggio ed impressioni di due ignoranti:
con 50 fotoincisioni / C. Manzi. – Roma : Ermanno Loescher, 1900.
– 237 s.

Reiserute: Sommerreise i Norge [189?] s. 50-190, 235-236: [Kystreise
Egersund, Stavanger, Bergen, Trondheim,] Tromsø, Hammerfest og retur.
(Schiötz 1970, 1986)

Finnes i følgende bibliotek: NPOLAR, TROMSØB, UBTØ.

MARMIER, XAVIER se Del II

MARTENS, CARLO, [N.]

Lo Spitzberg : viaggi dal secolo XVI al XIX. – I: Giornale popolare di
viaggi. – Milano, 1874, vol. 7. – S. 1-8, 29-37, 50-55, 65-71, 92-95 : ill.
(Bonafede 1981)

Finnes i følgende bibliotek:

MARTENS, FRIEDRICH se Del II

MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE LA se La Martinière, Pierre Martin de
[Del II]

MATTIROLO, ETTORE [N.]

Escursione geografica da Stoccolma all'Isfiord (Spitzberg) / Ettore
Mattiolo. – Roma : Soc. Ed. Laziale, 1911. – 79 s.

Finnes i følgende bibliotek: [KB]

MEGISER, HIERONYMUS se Querini, Piero

MICHELÌ, DANILO DE se De Micheli, Danilo

MICHIELE, NICCOLO DI se Querini, Piero

MIGLIORINI, ELIO, [S, N.]

Una visita alle miniere di ferro della Lapponia. – I: Bolletino della R.
Società geografica italiana, Ser. 6, vol. 12(1935), s. 500-507.

Elio Migliorini besøkte bl a Kiruna i augusti 1934. Han berättar om
gruvnäringen i Norrbotten, framför allt om Kiruna. Han beskriver också
kort Luleås och Narviks roller som malmhamnar.

Illustrationer: fotografier från Kiruna (Lago di Luossajärvi och
Collina di Kiirunavaara), en lastmaskin, La diga (damm) di Porjus, Porto
norvegese di Narvik, Profilo attraverso la collina di Kiruna (teckning)
samt en tecknad karta över elnätet som försörjs från Porjus.

Finnes i følgende bibliotek: Kopia Lå, (Bollettino...1935) NPOLAR, [KB]

MINISCALCHI-ERIZZO, FRANCESCO (1810-1875), [N.]

f. Verona i 1810, med hertugtittel, d. i Padova 1875, forfatter og senator, dessuten geograf, filolog og reisende. Reiste mye i Italia, men var spesielt opptatt av Afrika og Pol-området. (Sarti 1890) (ABI f. 659, 240-41)

Le scoperte artiche. – Venezia : Gio Cecchini, 1855. – 643 s. : 2 kart

En refererende bok om reiser fra alle land, skrevet som lærebok. Omtaler Querini. Ingen direkte egenopplevelser.

Finnes i følgende bibliotek: [KB]

MOLINELLI, A. CAVALLI se Savoia, Luigi Amedeo di

MONELLI, PAOLO (1891-1984), [N.]

f. Fiorano Modenese 1891, d. 1984. Journalist og skribent. Først og fremst reiseskribent, skrev fra Italia og det øvrige Europa. Reise-redaktør for tidsskriftet *Resto del Carlino*, skrev for *Corriere della Sera*, *La Stampa* og *Gazzetta del Popolo*. (Cinti 1939) (ABI II/393, 169-182)

Viaggio alle isole freddazzurre da Oslo a Hammerfest, Capo Nord e Spitzbergen. – Milano : Alpes, 1926. – 230 s. : 19 pl. – (L'Europa contemporanea / a cura di Camillo Pellizzi ; 2)

Finnes i følgende bibliotek: NPOLAR, TROMSØB

MORYS, ETIENNE BOURGELIN V. DE SAINT se Saint-Morys, Etienne Bourgelin V. De

NANSEN, FRIDTJOF se Johansen, Hjalmar

NEGRI, FRANCESCO (1623-1698), [S, N, F.]

Francesco Negri, en äventyrslysten präst från Ravenna, blev nyfiken på det okända landet långt uppe i norr efter att ha läst Olaus Magnus *Historia de gentibus septentrionalibus* (Sibilia 1943, s. 80) Han tillbringade sommaren 1663 i Lappland och i 8 långa brev berättade han om sina upplevelser för ärkebiskopen i Italien. Han sparade själv en kopia för att senare kunna ge ut dem i bokform. Lettera prima, brev 1, 45 s. långt, berättar om resan till Lappland. Han reste från Torneå till Lappland utefter Torneälven. Till tolkhjälp hade han en fransman och en vallon. Han tyckte att samerna levde ett gott liv i sitt karga land med hälsosam luft, inga jordbävningar, hungersnöd eller krig. (Fjellborg 1997).

Från Lappland åkte han tillbaka till Stockholm, där han tillbringade ett halvt år. ”Han återkom till Italien 1666, men ännu vid sin död 1698 ansåg han sig inte vara helt klar med bearbetningen av manuskriptet. Han var då 75 år gammal och hade kommit så långt i sitt arbete att ett tryckeri anlåtats. Boken utgavs postumt år 1700.” (Fjellborg 1997)

Relazione della Lapponia avuta dal Sig. Francesco Negri di Ravenna, il quale penetrò in quelle parti. T. 1, s. 30-48. – I: Il genio vagante: biblioteca curiosa di cento, e più relazioni di viaggi stranieri de' nostri tempi, raccolta dal signor conte Aurelio degli Anzi [pseudonym for conte Valerio Zani] ed estratta da diverse lettere private, informazioni particolari, e libri di varii scrittori Italiani, Francesi, Spagnuoli, Alemani, Latini, ed altri autori del corrente secolo: parte I-IV /

Giuseppe dall'Oglio & Ippolito Rosati. – Parma : Giuseppe dall'Oglio & Ippolito Rosati, 1691-93. – 508 s. : 4 pl., 1 kart

Forklaringen til at et utdrag av Negris reise i Norden 1663-1664 ble offentliggjort i dette samlingsverk hele ni år før førsteutgaven ble utgitt, gis av Roberto Weiss (nå: Wis) i "Neuphilologische Mitteilungen" (Helsingfors) 48: 122, 1947: "Après son retour, il (Negri) communiquait volontiers ses papiers à qui désirait connaître les péripéties d'un voyage tellement hors du commun. Ainsi le comte Valerio Zani de Bologne, qui sous le nom anagrammatique d'Aurelio degli Anzi compila un recueil de voyages, IL GENIO VAGANTE, inséra dans le premier tome de cet ouvrage, du vivant de Negri, une courte *Relazione della Lapponia*, qu'il dit tirée des manuscrits du voyageur et des conversations eues avec lui à Rome, à Ravenne et à Bologne". (Schiötz 1970)

Dessuten inneholder Parte I bl.a. følgende utdrag: La Martinière, Viaggi ne' paesi settentrionali (s. 1-29) – Scheffer, Istoria della Lapponia (s. 42-48) – Martens, Viaggio di Spitzberga, o Gronlando (s. 49-57) – G. de Veer, Breve notizia del passaggio ... per il Mar Glaciale (s. 60-72). Tre av pl. er kopier etter La Martinière. (Schiötz 1970).

Viaggio settentrionale / fatto, e descritto dal molto Rev. Sig. D. Francesco Negri da Ravenna : opera postuma, data alla luce da gli heredi del sudetto. – Padova: Stamperia del seminario, 1700.- (8) s., s. IX-XXX, (2), 207 (9) s. : 17 pl.

Viaggio settentrionale / fatto, e descritto dal molto reverendo sig. D. Francesco Negri da Ravenna : opera postuma data alle luce dagl'heredi del sudetto e consagrada all'altezza reale di Cosmo III, gran duca di Toscana. – Forli : Gianfelice Dandi, 1701. – (4) V-XXX, 207, (9) s. : 2 portr., 17 pl.

La Lapponia / descritta dal molto Rev. Sig. D. Francesco Negri,

parochiano di Ravenna, e data in luce da Giovanni Cinelli Calvoli, patrizio fiorentino e forlivese, e dal medesimo dedicata al merito impareggiabile dell'illustriss. Signora marchesa Eleonora Preppoli Mansi. – Venezia : G. Albizzi, 1705. – (8), 62 s.

Ovanstående ed. innehåller endast det första av de åtta breven. (Sibilia 1943, s. 81) ”Denna skrift är oberoende av Padovaupplagan och utgöres av första delen av resebeskrivningen med några få ändringar. Texten skall utgivaren ha erhållit genom förmedling av Anders Galdenblad, f. d. sekreterare hos drottning Kristina.” (Bring 1954, s. 31)

Il viaggio settentrionale. – Nuovamente pubblicato / a cura di Carlo Gargioli. – Bologna : Nicola Zanichelli, 1883. – (4), LXXIV, 427, (2) s. – (Biblioteca di scrittori italiani)

Viaggio settentrionale / a cura di Enrico Falqui con introduzione, note, carte e illustrazioni entro e fuori testo. – Milano : Ed. Alpes, 1929. – (6), 389 s. : 13 pl., 5 kartor. – (Viaggi e scoperte di navigatori ed esploratori italiani ; 9)

Viaggio settentrionale / fatto e descritto da Francesco Negri da Ravenna. – Bergamo : Leading, 2000. – 278 s. : ill.
Faks. av: prima ed. Padova : Stamperia del seminario, 1700.

På s. 32-33 i 1929 års uppl. finns en karta över Negris resrutt: [Danzig, Stockholm], Torneå, Övertorneå, Kengis, Svappavaara, Enare, [Stockholm, vidare till Norge via Köbenhavn, Bergen, Trondheim, Östersund] Lofoten, Nordkapp. Kartan finns även på baksidan av pärmen i 2000 års uppl.

Utgave Torino 1967, bl. a. med bibliografi og opplysninger om at Negris brevveksling med Magliabechi oppbevares i Biblioteca Nazionale di Firenze. (Schiötz 1970)

Norske utgaver:

”Italieneren Francesco Negris reise i Norge 1664-1665 af Dr. Ludvig Daae. – I: Historisk tidsskrift 1887 s. 85-158. S. 85-100 er en omtale av Ove Bjelke og Norge på 1660-tallet og om reiseskildringer som historiske kilder. Daae omtaler kun det som angår Norge og Danmark, ”af hvilke jeg meddeler, hvad jeg finer at være af nogen Interesse, i forkortet og fri Oversættelse.”

Braarvig, Karen

Francesco Negris forunderlige reise. – Oslo : Damm, 1945. – 51 s. – (Småskrifter for bokvenner ; 65)

Reiserute: Reisen i Norge foregikk senhøstes 1664 og gikk over [Bergen, Trondheim (med besøk hos Ove Bjelke på Østraat), Bjørnør, Nærø,] Torghatten, Martal(?), Rødø, Malstrømmen (Lofoten), Sørøya, Magerøya, Nordkapp og retur ad ukjent rute.

Med følgende kobberstikk: Francesco Negri, sametelt m.m., samepar med barn, samedrakt, rein, rein med pulk og same på ski, same – mann og kvinne, tromme m.m., trollmann og tromme, mynter, hus m.m., hunder, båt og diverse utstyr, tørking av fisk. (Schiötz 1970)

Boken er inndelt i 8 brev: 1. brev handler om Lapland. Sverigevistelsen beskrivs i brev 2, en jakt på den farliga cane marino i brev 3, två underbara natureffekter i Sverige i brev 4, i brev 5-8 beskrivs resan Bergen-Nordkap hösten och vintern 1664-1665. Det åttonde brevet beskriver Nordkap och Finnmark [og tilbaketuren til Danmark] (Bl.a. Schiötz 1970)

Fra Bergen beskriver han Hanseatene og deres noe merkelige skikker. Han beskriver sjøormer, ål, sjøkraker (blekksprut), hvaler, fugler og forskjellige fiskearter, og også landdyrene. På tross av mange advarsler, reiser han alene nordover. Han reiser fritt, har nedskrevet noen ord som

kan hjälpe ham vidare, men kan bare samtale med prestene. Han måler hullet i Torghatten, observerer gravhauger, finner asbest og inspiserer isbreer (Svartisen). Han er lite imponert over Malstrømmen, men beskriver ørnefangst, kometer og nordlys. Med utgangspunkt i Nordkapp beskriver han Grønland, Spitsbergen og Novaja Zembla. Han skriver om husene, torvtekking, kulde, natur og bosetting i Finnmark og Lappland. Han gjør rede for hvordan folk kler seg for å holde unna kulden, mat og drikke, jordbruk, eggssanking, hvalfangst og fiske.

Tittelen oversatt: ”Reise til Norden foretatt og beskrevet av Hans Høyærverdighet D. Francesco Negri fra Ravenna. Posthumt verk utgitt av hans arvinger.”

Litteraturliste: Schiøtz 1970 s. 337-338 og Bonafede 1981 s. 249-251 samt Bring 1954 s. 29-32.

Finns i följande bibliotek: Il genio vagante 1691-1692, P. 1-2 [KB], 1700-utg.: [KB], Ötå, UBTØ, 1701-utg.: [KB, HFORSUB], 1883-utg.: LAM, Vbmb, Ötå, RANAB, TROMSØB; 1887-utg.: (Historisk...1887) NBR, NARVIKB, RANAB, TROMSØB, UBTØ, VADSØB, Q, 1929-utg.: [KB], NPOLAR, UBTØ, VADSØB, 1945-utg: VADSØB, 2000-utg.: Lå, UBTØ

Se også Amat di San Filippo, Pietro

NOBILE, UMBERTO (1885-1978), [N.]

”italiensk ingenjör och militär, känd för sina flygresor i Arktis. År 1926 flög han det av honom själv konstruerade luftskeppet Norge från Svalbard över Nordpolen till Alaska under gynnsamma förhållanden. Med ombord var bl.a. Roald Amundsen och den svenske forskaren Finn Malmgren. Under resan gjordes observationer av magnetism, gravitation och väderförhållanden. Efter hemkomsten utnämndes N. till professor vid Neapels

tekniska högskola och erhöll generals rang. År 1928 återvände N. till Arktis med ett liknande luftskepp, Italia, trots kritik mot farkosttypen. Med Italia flög han 24 maj över Nordpolen bara för att strax därpå i storm haverera n.ö. om Spetsbergen. N. och några ur besättningen räddades av ett svenskt flygplan. Ytterligare sju besättningsmän plockades upp av ryska isbrytare. Alla övriga omkom, bland dem Malmgren. Amundsen flög ensam från Tromsø för att undsätta N. men försvann. Efter andra världskriget utgav N. en skrift om expeditionen, *Posso dire la verità* (1945; «Nu kan jag berätta sanningen».) (NE)

In volo alla conquista del segreto polare : da Roma a Teller attraverso il Polo Nord / Umberto Nobile. – Milano : Mondadori, 1923. – 307 s. : ill.

Även utg. 1928 och 1929

Il volo transpolare / Umberto Nobile. – Roma : Stabilimento tipografico del Genio civile, 1925. – 27 s. : ill.

Estr. dagli Annali dei lavori pubblici già Giornale del Genio civile, a. 1925., fasc. 2

L' "Italia" al Polo Nord / Umberto Nobile. – Milano : Mondadori, 1930. – 475 s. : ill.

2. ed., 1930

L' "Italia" al Polo Nord : 1928 : l'ultima epopea del dirigibile / Umberto Nobile. – Venezia : Marsilio, 1987. – 364 s. : ill. – ISBN 88-317-5013-5

Posso dire la verità : storia inedita della spedizione polare dell' "Italia" / Umberto Nobile ; con una lettera di Benedetto Croce. – Roma : Mondadori, 1945. – 295 s.

2. ed., 1945

Addio, "Malyghin"! : con i russi, fra i ghiacci della Terra Francesco Giuseppe ... – Verona, 1948

Gli italiani al Polo Nord / Umberto Nobile. – Milano : Mondadori, 1959. – 296 s. : ill.

Storia aggiornata della spedizione polare dell' "Italia": l'epilogo del dramma. – Roma Tip. A. Staderini, 1962. – 57 s.

La tenda rossa : memorie di neve e di fuoco. / Umberto Nobile. – Milano : Mondadori, 1969. – 447 s.

Innehåll: avsnitt om Finn Malmgren o. a. svenska expeditjonsdeltagare
2. och 3. ed., 1970

Ali sul Polo : storia della conquista aerea dell'Artide / Umberto Nobile. – Milano : Mursia, cop. 1975. – 331 s. : 27 pl.

La verita in fondo al pozzo. – Milano : Mondadori, 1978. – 174 s.

Sentieri azzurri : la conquista del Polo Nord : una successiva pagina di storia inedita : la trascrizione integrale degli otto fogli sparsi annotati da Umberto Nobile durante il volo polare del Norge sul percorso Kingsbay (isole Svalbard)-Teller (Alaska) a cura di Ovidio Ferrante ; [col patrocinio dell'] Archivio del Museo Umberto Nobile di Lauro. – Garbagnate Milanese : Anthelios, stampa 2000. – 50 s. : ill.

Il monumento di Tromsø ai caduti : della spedizione polare dell' «Italia» e di quelle di soccorso / Umberto Nobile. – I: Rivista Aeronautica 1970:4, s. 739-755.

Finns även som särtryck

Engelske utgaver:

My polar flights : an account of the voyages of the airships Italia and Norge / translated from the Italian by Frances Fleetwood. – London : Muller, 1961. – 288 s. : ill.

Ny uppl. med titeln:

The red tent / Umberto Nobile. – London : New English library, 1972. – 256 s. – ISBN 0-450-01047-3

Svenske utgaver:

Nu kan jag berätta sanningen / [övers. från italienskan av Agne Hamrin] – Stockholm : Bonnier, 1946. – 256 s. : ill.

Med Italia från Rom till Nordpolen / Umberto Nobile. – Stockholm : Bonnier, 1929. – 448 s. : ill.

Russiske utgaver:

Krasnaia palatka = La tenda rossa: Vospominania o snege i ognе = Memorie di neve e di fuoco /Umberto Nobile; Vstupitel'naia stat'ia i redaktsia A. F. Treshnikova; Perevod s ital'ianskogo U. A. Dobrovol'skoi. – Moskva: Progress, 1975. – 346 s.: il.

The introduction and edited by A. F. Treshnikov, translated from the Italian by U. A. Dobrovol'skaia.

Kryl'ia nad poliusom = Ali sul Polo: Istoria pokorenia Arktiki vozdušnym putem = Storia della conquista aerea dell'Artide /Umberto Nobile; Perevod s ital'ianskogo A. A. Chernova i E. A. Chernovoi. – Moskva: Mysl, 1984. – 222 s.: il.

Translated from the Italian by A. A. Chernov and E. A. Chernova.

Polet cherez poliarnye oblasti: Perevod s ital'ianskogo. – Moskva: Aviakhim, 1926. – 58 s.: il., karty.

Finnes i følgende bibliotek: In volo...1928 Q, NPOLAR, UBTØ, (Annali....1925) UBIT, (L' "Italia...1930) NPOLAR, TROMSØB, UBTØ, L' "Italia...1987) [KB], NPOLAR, (Posso...) [KB, U], (Addio...) [KB], (La tenda...) NPOLAR, [KB], (Ali...) NPOLAR, UBTØ, [Hgg], (Il monumento...särtr.) NPOLAR, UBTØ, (My polar...) NPOLAR, TROMSØB, [KB], (The red...) [UBIT], (Nu kan...) Lu, Umdp, (Med Italia...) Kir, Um, Umdp

Se også Běhounek, Biagi, Giudici, Quattrini, Sora, Trojani og Viglieri

NORDAHL, B. se Johansen, Hjalmar

Nordenskjöldsexpeditionen se Bove, Giacomo

OLAUS MAGNUS se Magnus, Olaus

PALEOTTI, TOMMASO SALVADORI se Salvadori Paleotti, Tommaso

PARLATORE, FILIPPO (1816-1877), [S, N, F]

f. Palermo 1816, d. Firenze 1877. Utdannet i medisin. Senere botaniker. Professor i botanikk i Firenze. Utga den første «Flora italiana». Skrev to reiseverk, fra Nordeuropa og til Mont Blanc. (EI XXVI 1934, s. 380). En av sin tids fremste botanikere, reiste både i Italia og utenlands for å studere geografisk botanikk.

Viaggio per le parti settentrionali di Europa fatto nell'anno 1851 :
parte prima : Narrazione del viaggio ; con una carta geografica /
Filippo Parlatore. – Firenze : Le Monnier, 1854. – 392 s. : 1 kart.

”Parte seconda”, som skulle beskrive ”flora e geografia botanica”, er
på bakomsalget annonsert å utkomme i 1855, men ble ikke utgitt.
(Schiötz 1970)

Mie memorie / <a cura di Agnese Visconti>. – Palermo : 1992. –
482 s. : 16 ill.

Tidligere upubliserte memoarer. Nordkalotten s. 196-204.
Illustrasjonene er avfotografering av hans herbarier som befinner seg i
Firenze. En fortettet og tilbakeskuende versjon av ”Viaggio ...”.

Reiserute: Sverige [Göteborg, ..., Stockholm, ..., Sundsvall], s. 181-
228 beskrives reisen gjennom Väster- og Norrbotten til Haparanda og
herifra langs Torne och Muonio elver til Mauno – Kolari – Muonionniska
– Palojoensuu – Enontekiö s. 181-201, s. 262-357: Finskegrensen
(Kilpisjärvi), Lyngen, Alta (Kåfjord og Elvebakken), Hammerfest,
Nordkapp, Tromsø, Lofoten, Bodø, [Trondheim, Dovre, Christiania].

Finnes i følgende bibliotek: 1854-utg.: UBTØ, [KB]

Se også Amat di San Filippo, Pietro

PECOCCHIA, TORQUADO se Recchia, Torquato

PELLEGRINI, ANTONIO, [N.]

Advokat fra området rundt Genova, parlamentsmedlem. (Sarti 1890)
(ABI f. 756, 297)

Dai fjords norvegesi al mare glaciale artico : note di viaggio. – Bergamo : Istituto italiano d'arti grafiche, 1912. – 124 s. : 150 ill. – (Collezione di monografie illustrate. Serie viaggi ; 10)

Reiserute: Reiste med "Il Blucher" fra Hamburg [via Trondheim] til Tromsø, Hammerfest, Nordkapp til Spitsbergen. Tilbake via Vestfjorden til Digermulen, Trollfjorden [til Geiranger, Bergen, Christiania].

Tabell over midnattsol og temperaturer. Mange fotografier.

Finnes i følgende bibliotek: [NBO], VADSØB, [KB]

PIAZZA, LINO (1904-1939), [F.]

f. Milano 1904, d. 1939. Journalist, skribent og flyver. Journalist for: *Secolo*, *Resto del Carlino*, *Popolo d'Italia* og *La Stampa*. Skrevet mye om fly og flyreiser. (Grossi 1934) (ABI II/464, 253-254)

Il paese dei trentacinquemila laghi : [La Finlandia]. – Milano, 1925. – [5], 282 s.

Reiserute: [Kajaani-med båt til Oulu] – med tåg til Rovaniemi – med häst til Ivalo – Boris Gleb – Kemi – [Tampere]

Piazza blir imponerad av Lappland. Han beundrar Lapplands natur, den enkla livsstilen hos samerna med sina snabbt flyttbara kåtor. Han uppmärksammar barnavård hos samekvinnorna och fri kärlek bland samerna.

Bilder: Fiskare i Ouluälven, Petsamo: Kolttakoski, Boris Gleb, Kuolajärvi, en samekvinna, samepojkar, våren i fjället (duottaris), samiskt par framför kåta.

Avventure sotto zero / Lino Piazza. – Milano : Fratelli Treves, 1926.
– 292 s.

S. 88-136 handlar om Nordkalotten. Kapitelrubriker: s. 88-94 Circolo Polare, s. 95-101 Storia di un cane (handlar om Harstad och Lofoten), s. 102-109 Il mestiere di lapponi (Tromsö), s. 110-115 Lettera glaciale ai sedentari (Hammerfest), s. 116-122 La fame (Kirkenes, Vardö), s. 123 Oceano (Narvik), s. 131-136 Le grandi conquiste (Kiruna, Gällivare)

Finnes i følgende bibliotek: 1925-utg.: [RBHF], 1926-utg.: [KB]

PICOTTI, PIETRO, [S.]

I SvD 1932-09-30 fanns en artikel ”Sverige får ros och ris av italienare”, som handlar om Pietro Picotti, som enligt uppgift hade vistats sju år i Skandinavien och skrivit talrika artiklar i italienska tidningar, de flesta i *Corriere della sera*, om Sverige och svenskarna. Han var journalist, föreläsare och hade Italienska skolan i Stockholm. Han planerade en bok om Sverige, varför han hade rest mycket i landet, ”... bland annat levat en tid bland lapparna för att lära känna också dem ...” Den planerade boken har vi inte kunnat hitta uppgifter om, varken i svenska eller italienska nationalbibliotekskatalogen.

Nei candidi regni di Borea : Svezia invernale. – I: Le vie d'Italia e del mondo. Anno I (1933), s. 267-284.

I Nei candidi ... avhandlas Sverige i vintertid, naturligtvis snöns betydelse, glädjen över den, hur man löser snöproblem, ambulansflyget. Han berättar om enskilda fall, när ambulansflyget har räddat människoliv. Själv hade han varit med vid samelägret i Rautas, när de för första gången såg ett flygplan, som förde sex samer till Kiruna lasarett. Till sista flygningen samlades alla runt flygplanet klädda i festdräkter för att visa sin tacksamhet.

Illustrationer/fotografier: s. 273 Convoglio ferroviario munito della speciale locomotiva per trapanare la neve, s. 274 Convogli ferroviari con la locomotiva trapanatrice della neve, in azione, s. 276 Veduta invernale della regione di Porjus, in Lapponia, s. 277 La sala delle macchine nella centrale di Porjus, s. 280 Auto postale che si apre la via tra la neve, s. 281 La rimozione della neve per consentire il decollaggio di un velivolo, s. 282 Pompa per rifornimento d'acqua alle locomotive, adorna di lunghe frange di gelo och Palo telegrafico con i cavi fiaccati dal gelo, s. 283 Il singolare addobbo di una vettura ferroviaria. Det är *mycket* snö och is på bilderna.

Finnes i følgende bibliotek: Kopia s. 267-284 Lå

PODREIDER, FRANCESCO, [N.]

Da Christiania al Capo Nord : <Seguito alle note di viaggio dell'Agosto 1887 sulla Danimarca, Svezia e Norvegia> ed espozioni di Copenhaghen e Monaco <Baviera> : note di viaggio Luglio e Agosto 1888 / F. Podreider – Milano : P. B. Bellini, 1888.

Reiserute: Norge s. 3-15 [Kristiania – Trondheim -] kystreise til Bodø, Tromsø (med samebesøk), Hammerfest, Nordkapp og retur. (Schiötz 1970, 1986)

Optrykk av korrespondansen til *Il Sole* (Milano).

Finnes i følgende bibliotek:

PORRO, FRANCESCO (1861-1937), [N.]

f. 5. mai 1861 i Cremona, d. i Genova 1937. Astronom fra Lombardia, utdannelse fra Pavia med eksamen i 1882. Fra 1883 til 1886, leder for observatoriet i Torino, og underviste ved byens universitet. (De Gubernatis 1895) (ABI f. 806, 35)

Vedute di Norvegia : fotografie originali riprodotte in fotoincisione da Antonio Fusetti / Francesco Porro. – Torino : Bona, 1898.

Med 13 fotografier fra Nord-Norge. (Schiötz 1986)

Finnes i følgende bibliotek:

PORRO, GIROLAMO se Magini, Giovanni Antonio: ”Scandia, ...”

POSSEVINO, ANTONIO (1533-1611), [S.]

Född i Mantova 1533. Jesuit. I december 1577 anlände P. till Stockholm ”som påvlig diplomat för att förhandla med Johan III om den svenska kyrkans återförening med den romersk-katolska.” (NE) ”Över Kalmar, Linköping och Västerås anlände han i december 1577 till Stockholm och stannade i Sverige till slutet av maj 1578, då han via sjövägen till Danzig återvände till Italien såsom Johan III:s ambassadör. I juli 1578 återkom han och stannade här till början av augusti 1580.” (Bring 1954, s. 7) Skrev två relationer, den första om religion, den andra om Sverige, bl a om Lappland och samerna. (Sibilia 1943, s. 50-51)

Seconda relazione delle cose pertinenti alla cognizione dello stato presente del regno di Svezia (1578). – Firenze, 1876 (Curiosità storiche mantovane, Disp. 3 a.)

Finnes i følgende bibliotek:

QUATTRINI, ANTONIO G. (1880-1937), [N.]

F. 1880 i Morlupo, d. 1937 i Rom. Tillsammans med sin bror grundade han la Casa Editrice Roma, senare la Casa Editrice Italiana.

Col "Norge" sulla via del Polo / Antonio G. Quattrini ; con una nota illustrativa di U. Nobile. – Firenze : Quattrini, [dopo il 1926]. – 237 s. : ill.

Col "Norge" da Roma all'Alaska, con una nota illustrativa di U. Nobile / Antonio G. Quattrini. – Firenze : Quattrini, s.a. – 2. utg. – 281 s. : ill.

Reiserute: Beskriver Nobiles ferd med luftskipet Norge fra Roma i 1926. Quattrini var åpenbart med på ferden til Vadsø, for så å la Nobile og et kjernemannskap reise videre alene. Omhandler landfast Nordkalott: s. 241-281.

Illustrert med fotos av Wilse, og noen egentatte. Haparanda, Narvik, Honningsvåg, Børselv. Beskriver samene som et moderne industrifolk som lever stort sett som nordmenn flest.

Finnes i følgende bibliotek: [1926]-utg. NBR, UBTØ, NPOLAR

QUERINI, PIERO, [N].

Den venetianske kjøpmannen Piero Querini drar vestover fra Kreta med et skipsmannskap på 68 mann på vei til Flandern, da de mistet roret i en storm og drev i ukevis før de måtte overgi skipet og gå i to livbåter. Den 5. januar 1432 reddet den ene båten seg i land på ei øy ved Røst. 11 overlevde og oppholdt seg på Røst til i begynnelsen av mai, drog så til Nidaros og derfra over grensen til Jemtland. De beskriver livet sammen med de 120 Røstværingene, forholdene de lever under, boligene og skikkene. 10.7. 1932 ble det på Sandøy avduket en minnestøtte over Querini og hans ledsagere.

Om oppholdet i Norge fins to beretninger bevart: 1) En gammel avskrift av beretningen til kapteinen, den venetianske adelsmann Piero (Pietro) Querini (Quirini), funnet av professor Gustav Storm i et romersk

bibliotek. ... 2) En beretning nedskrevet av florentineren Antonio di Corrado etter fremstillingen til de to styrmennene Cristoforo Fioravante og Niccolo di Michiele ...” (Schiötz 1970) – Begge beretningene er ifølge Helge A. Wold oppbevart i avskrifter i Biblioteca di San Marco i Venezia. Andre avskrifter finnes ifølge ham også i Roma, Florens og Mantova. Håndskriftene ble diskutert under den geografiske kongressen i Venezia i 1881. (Wold 1991, s. 71-72) Vi er også kjent med at det sannsynligvis eldste manuskriptet av Querinis beretning er i Vatikanbiblioteket (Vat. lat. 5256) og det sannsynligvis eldste manuskriptet av styrmennenes beretning i Biblioteca Marciana i Venezia (Ms. It. cl. VII, 368).

Viaggio del magnifico messer Piero Qvirino gentilhuomo Vinitiano : nel quale partito di Candia con maluagie per ponente l'anno 1431 : incorre in uno horribile & spaventoso naufragio del quale alla fine con diversi accidenti campato, arriua nella Noruegia & Suetia regni settentrionali. – I: Navigazioni et viaggi / G. B. Ramusio. – Tom. I-III. – Venetia : 1550-1559-1556. – Tom. II, 1559, f. 206a-211a.

Kapteinens beretning finnes i Tom. II, 1559, f. 206a-211a, i senere utgaver f. 199r-206a. Styrmennenes beretning finnes i Tom II, 1559, f.150r-155r, i senere utgaver f. 206a-211a, under tittelen ”Naufragio del sopradetto messer Piero Qvirino descritto per Christoforo Fioravante, & Nicolo di Michiel, che ui si trovarono presenti.”

Et opptrykk av Ramusios verk ble utgitt i Amsterdam 1967. Det er også en nyutgave:

Ramusio, Giovanni Battista:

Navigazioni e viaggi / a cura di Marcia Milanese. – Torino : (Einaudi), 1978-1985. – 6 b.

Beretningene til Querini og styrmennene er i bind 4, 1983, s. 47-96 (Røst s. 61-71 og 87-96)

Norske utgaver:

Beretning om den venetianske adelsmands Petri Qvirini skibbrud og ankomst til øen Røst i Nordlandene. Ao 1432. – I: Det trondhiemske selskabs skrifter, d. 2, 1763, s. 95-157

”Till norskan av Gerhard Schöning efter den nedannämnda tyska översättningen ... En annan översättning av A. Sommerfeldt återfinnes i Norges land og folk, bd 18:2, 1908, s. 865-908 ” (Bring 1954, s. 4)

Wold, Helge A., 1946-

I paradisetts første krets : om drømmen om ære og rikdom, om et grusomt forlis, om et opphold på Røst i Lofoten 1432 : italieneren Pietro Querinis egen beretning om en reise til Røst i vår tid for å lete etter det tapte paradiset. – [Oslo] : Cappelen, 1991. – 176 s. : ill.

Beretningen har inspirert til fire romaner eller beretninger på norsk: Kåre Fasting: ”Skip uten ror : fritt etter Piero Querinis beretning om den ulykkelige ferden fra Kreta til Røst i Lofoten vinteren 1431”, Eide 1950 ; Leif B. Lillegaard: ”Landkjenning på Røst : Pietro Querinis dødsferd mot verdens ytterste grense i 1431”, Gyldendal 1989 ; Frid Ingulstad: ”Månedøgn”, Gyldendal 1990 og Espen Haavardsholm: ”Italienerinnen”, Oktober 1998.

Svensk utgave:

En venetiansk adelsmans, wid namn Petri Quirini, egna berättelse om dess resa genom Norrige och Swerige, samt des pelegrims-färd till St. Britas kloster, i det 14:de seculo. – I: Den swenska fatburen, öpn. 9, 1770, s. 123-131 (Bring 1954, s. 4)

Tysk utgave:

Folget Herrn Petri Quirini, auch eines berühmten Venetianers wundergefährliche Reise, welcher von der Insul Candia nach Occident oder west-wärts gefahren, und in die mitternächtigen

Insuln Santi und Rustene verworffen worden. I: Neu entdecktes Norden oder gründliche und wahrhaffte Reise-Beschreibung aller mitternächtigen und nordwärtsgelegenen Länder ... ans Liecht gestellet. Von F.M. – [1728], s. 135-201 (Bring 1954, s. 4)

Ovanstående är en av de tyske utgaver av Hieronymus Megiser, Leipzig och Frankfurt 1613, 1615, 1727, 1728. Det framgår av Schiötz 1970 at Megiser ikke var videre bevandret i italiensk. Likevel har Gerhard Schøning (og Øverlands Norges historie) bygd på Megiser i omtaler og oversettelser til norsk

Eksempler på andre skrifter om reisen på italiensk:

Biase, Calandra

Contributo degli italiani nella conoscenza e incivilimento dei paesi nordici europei, dalla caduta dell'Impero Romano fino al settecento. – Campobasso : Tip. San Giorgio, [1963?]. – 95 s.

S. 43-53: Conoscenza del Nord Europeo nel XV secolo : Relazione di Pietro Querini. Querinis beretning finns i norsk översättning i Wold: I paradisets første krets, s. 123-[150]. De övriga kapitlen handlar om andra italienares möte med Nordeuropa t o m 1600-talet.

Bullo, C.

Il viaggio di M. Piero Querini, e le Relazioni della Repubblica Veneta colla Svezia. – Venezia : Tipografia Antonelli, 1881.

S. 55-71: Compilatione per me Antonio di Chorado de Cardini de Fiorenza di XIII de zembre composto per lo riferire di ser Cristofalo homo di consiglio, e ser Nicolo de Michiele scrivan della infelice e sventurata chocha Querina, orbata al longo viaggio de Fiandria dopo terribilli ed in auditi pericollj hocorssi dell'anno MCCCCXXXI. ”En annan redaktion av denna senare berättelse” (d v s Antonio di Corrados) ”har dragits fram i

ljuset av venetianaren Carlo Bullo och utgivits i samband med den geografiska kongressen i Stockholm.” (Bring 1954, s. 4). Norsk översättning av denna berättelse finns i Wold: I paradisetes første krets, s. 151- [172], Mannskapets beretning.

Et opptrykk av deler av beretningene i Ramusios verk finnes i:

Avventure e viaggi di mare / red. M. Spagnol, G. P. Dossena. – Milano : 1959.

Wold, Helge A., 1946-

Sulle orme di Pietro Querini : 5000 anni di storia a Røst / di Helge A. Wold e Hein B. Bjerck ; responsabile: Hein B. Bjerck. – Bodø : [Regione di Nordland], 1998 – 19 s. : ill. – (Fotefar mot nord ; 54). – ISBN 82-7913-015-2

Originaltittel: I Pietro Querinis fotefar.

Liste over bøker og artikler på italiensk om forliset i Bonafede 1981 s. 252-255. Wold har en liste over litteratur s. 177-[178]. (Wold 1991). En fylldigere liste finnes i Schiötz 1970 s. 387-390 och i Bring 1954 s. 3-5.

Finnes i følgende bibliotek: 1550-utg.: [KB], [UBB], faksutg. 1967: [NBO]; Bullo 1881: [NBO], [KB]; Biase [1963?]: [KB]; Wold: I de fleste nordnorske bibliotek.

Se også Amat di San Filippo, Pietro

RAMUSIO, GIOVANNI BATTISTA, se Querini, Piero

RANDI, D. LUIGI, [N.]

La Scandinavia : una crociera al Capo Nord sull'yacht "Catarina" /
D. Luigi Randi. – Firenze : C. Civelli, 1897. – 127 s.

Reise i Norge sommeren 1895, s. 37-112: [Kristiansand, Bergen,]
Tromsø, Hammerfest, Nordkapp, Bodø, [Trondheim, Sogn, Voss,
Kristiania]. (Schiötz 1970).

Finnes i følgende bibliotek:

RECCHIA, TORQUATO, [N.]

Recchia var hushovmester hos Don Torquato Conti, artillerigeneral i
Hans Kejserslige Majestæts Tjeneste.

Una lettera scritta dal Signor Torquato Recchia ... del Signor Don
Torquato Conti ... nella quale gli da relatione del paese et costumi
delli populi di Danimarca. [Brev til Fyrsten av San Gregnio]. – I:
Bidrag til Kristian den Fjerdes Historie / Johs. Lindbæk. – Danske
Magazin 6 R., 1; 1913. – S. 358-368.

Norske utgaver:

I: Vidar 1: 167-168, 1832, tatt fra *Wolfgang Menzels Litteraturblatt*
som igjen har den fra F. von Raumer. Her kalles forfatteren for
Torquado Pecocchia.

Kopi av brev, skrevet av Torquato Recchia til Fyrsten av San
Gregnio.

Reiserute: Om Norge står bl.a. "I Norge kører man Posten i en
Slæde, trukket af Rensdyr, paa latin rangiferi, som er meget sværere end
Hjorte, med meget store Horn. Naar Postmesteren har sat Passageren i
Slæden, hvisker han Dyret i Øret, hvorhen det skal, og saa giver det sig til

at løbe uden at standse før paa det første Sted, hvor det skal gøre Holdt, og saa vilde det hellere lade sig dræbe end gaa et Skridt til. Passagerene er klædte i Skindene af disse Dyr, som holder dem meget varme.” (1600-tallet). Originalbrevet er forsvunnet. To kopier (av kopier) i Det Kongl. Bibliotek, København. (Schiötz 1970, 1986)

Finnes i følgende bibliotek: (Danske Magazin...1913) NBR, UBTØ, (Kopi av brev) [Köb]

Recherche-ekspedisjonen se Marmier, Xavier

RUSCONI, JAHN ARTURO, [N.]

Al capo Nord. – Bergamo : Istituto d'arti grafiche, 1911. – 11 s. : ill.
– I: Emporium : rivista mensile illustrata d'arte, letteratura, scienze e varia, vol. 33(1911), s. 294-305. (Bonafede 1981)

Attraverso i fjords. – I: Emporium : rivista mensile illustrata d'arte, letteratura, scienze e varia, vol. 34(1911), s. 209-221.

Reiserute: Artikkelen omhandler reise fra Trondheim til Molde, Romsdalen og Geiranger.

Finnes i følgende bibliotek: (Emporium...1911) [UBIT], [KB]

SACCO, FEDERICO (1864-1948), [N.]

F. i Foscano, Cuneo 1864, d. 1948. Skrev böcker om glaciärer på Monte Bianco, Monte Rosa m. fl. Blev direktör för Istituto di Geologia del Politecnico di Torino och president för Comitato Geologico Italiano.

La Norvegia e lo Spitzberg occidentali visti da un glaciologo. – Milano : [s.n.], 1938. – 1 v.

Finnes i følgende bibliotek:

SAINT-MORYS, ETIENNE BOURGELIN V. DE se Del II

SALGARI, EMILIO (1862-1911), [N.]

f. Verona 1862, d. 1911. Skribent, journalist og sjømann. Hans fantasifulle historier er oversatt til de fleste europeiske sprog. (Rovito 1922)

Notizie sul viaggio della "Stella Polare" : opera illustrata da ritratti, vedute, dieci disegni di G. Gamba e da due carte geografiche / Emilio Salgari. – Genova : Donath, 1901. – 318 s. : ill., kart.

[Ny utgave:] Verso l'Artide colla "Stella Polare". – Torino : Viglongo, 1951. – 223 s. : ill.

Denne er utvidet fra forrige utgave. (Schiötz 1986)

Reiserute: Norge 1899 s. 3-110, 314-316: [Larvik, Kristiania,] langs kysten til Tromsø, Hammerfest, Nordkapp, Skjervøy, Vardø, Hammerfest, [Trondheim]. (Schiötz 1970, 1986)

34 illustrasjoner med norske motiv.

Nel paese dei ghiacci: <I> : i naufraghi dello Spitzberg : <II> : i cacciatori di foche alla Baia di Baffin / E. Salgari. – Torino : Paravia, 1907. – 265 s. : 1 kart.

La Stella Polare ed il suo viaggio avventurosa / Emilio Salgari. – Genova : Donath, 1901. – 318 s. : ill.

[Ny utgave:] Torino : A. Viglongo, 2001. – 316 s. : ill., port. – (Salgari & Co ; 9). – ISBN 88-7325-199-5.

Al Polo Nord : avventure / Emilio Salgari. – Genova : Donath, 1902-1903. – 291 s.

[Ny utgave:] Torino : Viglongo, 1949.

Også registrert utgaver fra 1969 og fra 1975.

I naufraghi dello Spitzberg / Emilio Salgari. – Milano : Sonzogno, 1940. – 190 s.

[Ny utgave:] Milano : Carroccio, 1947.

Ny utg. även 1960, 1961 och 1970.

Tysk utgave:

Die Schiffsbrüchigen von Spitzbergen : Erzählung für d. Jugend / von E. Salgari. – Stuttgart : Weise, 1890. – 144 s.

Flera senare utg., bl.a. 10 Aufl., 1940.

Både i den italienska och den tyska utg. framkommer det att det är en äventyrsberättelse för ungdomar.

Im Lande des ewigen Eises / Emilio Salgari ; freie deutsche Bearbeitung von Arthur Wihlfahrt. – Stuttgart : Gustav Weise, [1912]. – 263 s. : pl.

Reiserute: Med Svend Foyns "Torpa" til Spitsbergen 1875. Nord-Norge s. 3–20 og 123-131. (Schiötz 1970)

Blant annet en kuriøs illustrasjon av en sledeferd med et firspann rein.

Muligens finnes det også en eldre italiensk utgave ettersom den første tyske kom 1890.

Finnes i følgende bibliotek: 1901-utg.: [NBO], 1907-utg.:
TROMSØB, UBTØ; Tysk 1890-utg. NPOLAR

Se også Savoia, Luigi Amedeo di

SALVADORI PALEOTTI, TOMMASO (1835-1923), [N.]
Ornitolog. Museo ornitologico "T. Salvadori" i Villa Vitali i Fermo har
hans samling av oppstoppade fåglar.

Intorno ad alcuni uccelli delle Spitzberghe / Tommaso Salvadori. –
[Torino – 1901?] – 4 s.

Finnes i følgende bibliotek:

SALVINI, GIULIA KAPP, [N.]
Viaggi nordici colla Hamburg-Amerika linie : le capitali del Nord :
Scandinavia – Russia : Islanda – Capo Nord e le coste della Norvegia /
Giulia Kapp Salvini. – Milano : Ulrico Hoepli, 1907. – 311 s. : 191 ill.

(Bonafede 1981)

Finnes i følgende bibliotek: [KB]

SAMOILOVIC, RUDOLF LAZAREVIC se Del II.

SAN FILIPPO, PIETRO AMAT DI se Amat di San Filippo, Pietro

SANFILIPPO, ANDREA se De Caprio, Vincenzo: "Un genere ..."

SANTANDREA, LUISA (1890-), [N.]

f. 1890 i Milano. Santandrea Bruschetti, Luisa. Levde og studerte i Milano, virket som forfatter og journalist, skrev flere diktsamlinger som også hadde suksess utenfor Italias grenser, bl a "I canti dell'Umiltà", 1914. (Villani 1915) (ABI f. 884, 224-25)

Dove il sole non tramonta. – Milano : Treves, 1925. – 173 s.

Reiserute: S. 161-173: Rotet og svermerisk, tok tog til Narvik og har åpenbart vært i Finnmark. Virker som hun også har vært på Nordkapp.

Turistbesøk i Skandinavia.

Finnes i følgende bibliotek: [UBB]

SAPONARO, MICHELE (1885-1959), [N, S.]

f. 2. januar 1885 i S. Cesario di Lecce. Fastboende i Milano, forfatter, journalist og redaktør (1918-1920) for tidsskriftet *Rivista d'Italia*. Var immigrant til det nordlige Italia og opptatt av det å leve i det kalde nord og ikke i det varme syd, nostalgisk forfatter. Titler: La vigilia, Peccato, Fiorella, La casa senza sole, Nostra madre, L'altra sorella, L'adolescenza, La giovinezza, Le mie cinque fidanzate, Inquietudini, La bella risvegliata, Amore di terra lontana, Le ninfe e i satiri, Viaggio in Norvegia. (Giusto 1929, Rovito 1922). (ABI f. 888, 139-140)

Traverso la Svezia in due giorni : impressioni / di M. Saponaro. –
I: Il secolo XX natale, 1926, s. 813-817.

Efter att ha besökt Nordkap tog S. tåget från Narvik för vidare färd mot Stockholm. Han passerade Kiruna. Fotografierna föreställer bl a Flottning, Kebnekaise, Renne migranti, Mezzanotte sul Tornetraesk.

Viaggio in Norvegia. – Milano : A. Mondadori, 1926. – 159 s. : 52 ill.

Reiserute: Reise med “Polarlys” med Bergenske Dampskibsselskab [fra Bergen] til Kirkenes og tilbake til Narvik. Derfra med tog til Stockholm, bl.a. forbi Abisko og Kiruna. Mange illustrasjoner og beskrivelser av steder langs kysten, eksempelvis Brønnøy, Sandnes, Kvarøy, Hestmannen, Bodø, Lofoten, Harstad, Tromsø, Skjervøy, Hammerfest, Vardø, Vadsø, Kirkenes, Lødingen.

Finnes i følgende bibliotek: (Traverso ...): Kopia s. 813-817 Lå,
(Viaggio ...): kopia Lå, TROMSØB

SAVI LOPEZ, MARIA (1846-1940), [N.]

f. Napoli 1846, d. 1940. Forfatter, skribent og musiker. Skrev romaner og ungdomsbøker, viktig i hennes forfatterskap var påvirkningen fra utland og fjerne strøk. Kilde: Bandini Buti, Maria: Poetesse e scrittrici. – I: (Enciclopedia 1942) (ABI II/552, 244-248)

Nel paese dei giganti. – Milano : Antonio Vallardi, 1905. – 272 s. : ill.

Nordkalotten: s. 152-183.

Reiserute: Reise med cruisebåten “Adler”. Rute: [Bergen, Sognefjorden, Molde, Trondheim,] Torghatten, Lofoten, Tromsø, Hammerfest, Nordkapp, Fugleøya, Sværholtklubben, Magerø, [Trondheim. Avslutter

med utflukt til Storlien/Jämtland for å se samer (s. 185-208). Tog til Christiania.]

Skrevet som en reiseskildring der mor og barn reiser med snille onkler som kan og forteller alt, en pedagogisk-underholdende barne/ungdomsbok, fylt med fakta.

Finnes i følgende bibliotek:

SAVOIA, LUIGI AMEDEO DI (1873-1933), [N.]
f. Madrid 1873, d. Afrika 1933. Hertug av Abruzzi, 3. sønn av Amedeo, hertug av Aosta. Faren abdiserte fra spansketrone samme år. Gjorde mange lange båtseiler og også en jordomseiling, drev utstrakt fjellklatring. Gikk mot nordpolen i 1897. Nådde så 86° 34' med Stella Polare i 1899/1900, fra Frans Josefs land. Karriere i marinen. Med i Somaliske krigen. Reiste mye i Afrika. Det er denne ekspedisjonen prinzen av Napoli har møtt ved Svalbard! (Se vidare Sulle coste...) (EI XXX, 1934, s. 962)

La "Stella Polare" nel Mare Artico 1899-1900 / Luigi Amedeo di Savoia [con la collaborazione di] U. Cagni, A. Cavalli Molinelli. – Milano : Hoepli, 1903. – 592 s.

Nye utgaver: 3. ed. Milano 1903, 4. ed. 1904, 5. ed. 1913, 6. ed. 1926.

Osservazioni scientifiche eseguite durante la Spedizione polare di S.A.R. Luigi Amedeo di Savoia, Duca degli Abruzzi, 1899-1900. – Milano : Ulrico Hoepli, 1903. – 723 s.

Innehåll: P. 1: Relazione, del Capitano di fregata Umberto Cagni; P. 2: Materiale scientifico di zoologia, botanica e mineralogia, raccolto dal ... Pietro Achille Cavalli-Molinelli

Spedizione italiana nel mare Artico sulla "Stella Polare" / conferenza di S. A. R. Il duca degli Abruzzi e del comandante Umberto Cagni, tenuta in Roma sotto gli auspici della Società geografica italiana (14 gennaio 1901) – 2. ed. – Roma : Società geografica italiana, 1901. – 76 s. : ill.

Særtrykk av: Bollettino della Società geografica italiana, Fascicol II, 1901.

Svensk utgave:

Italienska expeditionen till Norra Ishafvet med "Stella Polare" 1899-1900 : föredrag inför Italienska Geologiska Sällskapet i Rom af HKH Hertigen af Abruzzerna och Umberto Cagni : / aukt. öfvers. af E. Stolpe. – Stockholm : 1901. – 102 s. : 2 kart. (Schiötz 1970, 1986)

Tysk utgave:

Die Stella Polare im Eismeer ... Leipzig 1903.

Engelsk utgave:

On the Polar Star in the Arctic Sea ... London 1903.

Finnes i følgende bibliotek: 1901-utg. (Spedizione ...): UBTØ, 1903-utg. (La Stella...): NPOLAR, UBTØ, 1903-utg. (Osservazioni...): [UBB], [Hgg], 1926-utg.: [NBO], Svensk utg.: NPOLAR, UBTØ, TROMSØB, [KB], Tysk utg.: NPOLAR, UBTØ, TROMSØB, Engelsk utg.: UBTØ

Se også Gini, Ignio; Salgari, Emilio

SAVOYEN, LUDWIG AMADEUS VON se Savoia, Luigi Amedeo di

SCHEFFERUS, JOHANNES, se Del II

SIBILIA, SALVATORE, [S, N.]

La Svezia dai vikinghi a Greta Garbo (Storia – costumi – arte). –
Roma : Cremonese editore, 1935. – 360 s.

En større beskrivelse av Sverige med historie og beskrivelser av Sveriges kultur og geografi. Kap. 15, s. 224-245: In Lapponia: Beskriver opplevelser på en reise foretatt med ”Lapplandsexpressen” fra Stockholm til Luleå-Narvik. Opptatt av svensk presisjon og praktisk oppfinnsomhet, togteknikk, jerngruvene i Gällivare, beskriver samene som undersetsige, trolignende, stygge med umåtelig godt humør, som lever som villmenn i sine kåter uten å lese og skrive, men som elsker radio. Opptatt av motsetningen teknikk/primitiv. Tog/rein/sjark. ”Perchè, la verità è questa: che un viaggio in Lapponia si fa soprattutto per due ragioni: per vedere le renne e per vedere i lapponi. Poi anche per vedere il sole di mezzanotte.” För sanningen är denna: att en resa till Lappland gör man framförallt av två skäl: för att se renar och för att se samer. Dessutom för att se midnattssolen. (s. 234).

I kirken i Jukkasjärvi finner han to innskrifter, og innslag i besøksboken ved italienerne:

- 1) “Felix Italia naturae donis sed tu felicior in paupertate, o Lapponia, quae exterarum gentium rapacitati atque superbiae non servis. Comes Carolus Vidua Italus 1818 9 September.” (=Conte Carlo Vidua) Se även Vidua, Carlo
- 2) Nedenfor har marchese Alessandro Doria føyet seg inn (på fransk) den 9 september 1818, se även Doria, Alessandro.
- 3) I besøksboken: “il marchese Paolo Arconati-Visconti visitò questo luogo. Al 5 di luglio 1793.” I kommenterende teksten under anger Sibilias årtallet 1783 for markisens besøk (s. 244-245).

Finnes i følgende bibliotek: [KB], Kopia Lå s. 224-245, 332-355.

SKJÖLDEBRAND, ANDERS FREDRIK se Del II.

SOMMIER, STEFANO (1848-1922), [N, S, F.]

f. 1848 i Firenze, bosatt i Toscana, botaniker og reisende. Besøkte Norge og Lappland i 1878-1879, og det vestlige Sibir. De viktigste verkene er: Un'estate in Siberia fra Ostiachi, Kirgbisi e Basckiri; Prima ascensione invernale al Capo Nord e ritorno attraverso la Lapponia e la Finlandia; Sirieni, Ostiachi e Samoiedi dell'Obi; Note di viaggio. (De Gubernatis 1895) (ABI f. 921, 76)

Reste tillsammans med Mantegazza och fotograferade och gjorde skullmätningar. Han återvände från sin resa till Nordkap via Torneå, [Sundsvall, Stockholm]. (Bring s. 312)

Studiî antropologici sui lapponi / di Paolo Mantegazza e Stephen Sommier. – Firenze : Arte della stampa, 1880. – 50 s. : 41 pl.-bl.

Beträffande ovanstående arbete, se vidare Mantegazza

Viaggio in Norvegia ed in Lapponia / S. Sommier. – Torino : C. Candeletti, 1881. – 64 s.

Særtrykk av : Bollettino del Club Alpino Italiano, 15(1881), nr 45, s. 36-97.

Reiserute: Reise i Norge 1879 sammen med Paolo Mantegazza: [Kristiania ... Trondheim,] Tromsø, Alta, Kautokeino, Hammerfest, Nordkapp, Tromsø, [Bergen ... Kristiania]. (Schiötz 1970)

En plansje viser ”Skjaervö con monti e ghiacciai di Kaagen”

Istruzioni etnologiche per il viaggio dalla Lapponia al Caucaso. – I: Archivio per l’antropologia e la etnologia. – Firenze, 1883 vol. 13. – S. 39-43 (Bonafede 1981)

Prima ascensione invernale al Capo Nord e ritorno attraverso la Lapponia e la Finlandia : <con una carta nel testo e tre fototipie> / S. Sommier. – Roma : Civelli, 1886. – 55 s.

Særtrykk av: Bollettino della Società Geografica Italiana, Maggio 1886.

En foreløpig beretning ble gitt ut av Rivista mensile del Club Alpino Italiano. – Torino, 1885, vol. 4, s. 39-43. (Bonafede 1981)

Reiserute: [Kristiania, Trondheim], Hammerfest, Nordkapp, Alta, Karasjok, Inari, Kittilä, Torneå-Haparanda, [Sundsvall].

Plansjemotiv: Obelisco del Capo Nord, Lappone in Pulk (Enare), Tenda di Lapponi della Karas-jokka. (Schiötz 1970)

Due comunicazioni fatte alla Società d’antropologia sui Lapponi e sui Finlandesi settentrionali / Stephen Sommier. – [Firenze], 1886. (s. 111-171)

Særtrykk av: Archivio per l’antropologia e l’etnologia ; 16:1, 1886.

a) Osservazioni sui Lapponi e sui Finlandesi settentrionali fatte durante l’inverno 1884-85. Foredrag 28/5 1885. – S. 111-115

b) Recente studi sui Lapponi. Foredrag 28/11 1885. (Schiötz 1970)

Reiserute: [Røros, Trondheim], Hammerfest, Bossekop (Alta), Karasjok, Inari, Kittilä, Rovaniemi, Tornio. Reisen ble foretatt sammen med G. Cini.

Osservazioni sui Lapponi, Osticchi e Samoiedi dell'Ob. – 211 s. : 1 kart, 13 pl. Oversatt og kommentert av Ch. Rabot i "Revue d'ethnographie" 1889, hvorav et 28 s. særtrykk finns i UBO. (Schiötz 1970 s. 456)

Un viaggio d'inverno in Lapponia : lettere a miei nipotini. – Firenze : Barbèra, 1887. – 115 s. – (Piccola biblioteca del popolo italiano ; XXI)

Reiserute: Reisebrev fra Norge i perioden 14. januar til 23. mars 1885 på s. 5-84: [Kristiania, Trondheim,] kystreise med "Nordstjernen" til Nordkapp, Skarsvåg, Gjestvær, Hammerfest, Bossekop, Karasjok, Torneå, [Sundsvall, Stockholm].

Norske og samiske motiver: Contadinello Norvegese sugli ski, Uomo lappone, Treno di slitte giunto sulla piazza del mercato, Nostra guida femmina, Guida lappone in pulk. (Schiötz 1970)

Note di viaggio. – Firenze, 1889. – 2 vol. – (Archivio per l'Antropologia e Etnologia ; 18)

Det er skrevet mye om reisene, blant annet Giuseppe Carrer: Il viaggio di Paolo Mantegazza e di Stephen Sommier in Lapponia. – Genova : University of Genova, 1982.

Följande står att läsa i Samzelius, Hugo: I Nordanland : skildringar / af Hugo Samzelius. – Stockholm : Fritze, 1900. – 269 s., s. 110-111: "Vi kommo förbi Våna till fjällstugan Gargia, där den sextioårige värden Johannes Strand befanns vara gammal turistförare. Flerfaldiga gånger hade han vandrat med engelska herrar och ladies de 26 milen till Karesuando,

som vägvisare och tolk. Han förevisade en anteckningsbok, där flere kända turistnamn och berömmade intyg funnos öfver tjänstgöring såsom förare mellan Bosekop – Karesuando – Karasjok m. fl. st. Där syntes utgiutelser på franska, tyska och engelska samt bl. a. namnen Cini och Sommier, den senare Membre d’Italian Alpin Club. Dessa herrar *’gräfdde upp gamla skallar och benrangel från begravningsplatserna för att få tag i en äkta lapps-kalle, men det var mycket svårt, ty de lågo sammanblandade med finnskallar.’* Cini och Sommier hade från Italien skickat Strand fotografier af Tornio rysskyrka och Inari kyrka samt porträtt af Sommier i lappdräkt och med renskjuts på Ounasjoki vid Kittilä.”

Beträffande jättelokans latinska namn se Mantegazza, Paolo

Finnes i følgende bibliotek: 1880-utg. (Studii...): Ajtt, UBTØ, 1881-utg. (Viaggio ...): LAM, TROMSØB, [KB], 1886-utg.: (Due ...): UBTØ, LAM, 1886-utg. (Prima...): [UBB], [KB], 1887-utg.: [KB], 1889-utg. (Note...): [HFORSUB] [UHS].

Se også Mantegazza, Paolo

SORA, GENNARO (1892-1949), [N.]

Alpjägarkapten, som deltog i räddningsarbetet med två man och ett hundspann i en slädeexpedition för att rädda Nobile och hans besättning, när luftskeppet Italia havererade på packisen norr om Spetsbergen 1928. De fann aldrig Italia-gruppen och räddades själva av svenska flygare.

Con gli alpini all’80. parallelo / Gennaro Sora. – Milano : Mondadori, 1929. – 239 s.

2. ed., 1930

Il diario del capitano degli alpini Gennaro Sora: 18 giugno. – 15

luglio 1928 : scritto durante la spedizione di soccorso ai naufraghi del dirigibile Italia. – Milano : Syntagma, [1999]. – 62 s. – ISBN 88-8394-091-1

Finnes i følgende bibliotek: 1930-utg. NPOLAR

SPAGNOL, M. se Querini, Piero

STACCHINI, GUIDO (1897-), [N, S.]

f. Milano 1897, journalist, kommedieforfatter og skribent. Arbeidet for en rekke aviser, bl.a. *Berliner Tageblatt*. (Dizionario 1931)(ABI II/596, 268-273)

Itinerario galante in 17 nazioni : avventure umoristiche attraverso 46° di lat. nord. – Milano : Ed. Corbaccio, 1928. – 352 s. – Norvegia. s. 117-128, 237-346.

Fransk utgave:

Itineraire galant a travers dix-sept nations / Guido Stacchini ; version française de Max Daireaux. – Paris : Editions du tambourin, [1931]. – 228 s.

Reiserute: S. 117-128 er beskrivelse av norske kvinner, av dette "Le donne della Spitzberg" s. 127-128. Avventure umoristiche ..., s. 237-246 er fra en reise i 1926 med "Neptunia" [langs kysten av Vestlandet] til Helgeland, Salten og til Tromsø via Narvik. I Narvik tar de seg tid til en tur til Abisko. Reisen går fra Tromsø til Svalbard som får fyldig omtale.

Finnes i følgende bibliotek: [NBO]

”Stella Polaris” se Gini, Iginio; Salgari, Emilio og Savoia, Luigi Amedeo di

STEENSTRUP, JAPETUS se Zeno, Nicolò

STODDARD, JOHN L. se Del II.

STOPPANI, PIETRO, [N.]

Un’escursione allo Spitzberg. – Firenze : Rassegna nazionale, 1912. – 22 s.

Særtrykk av: Rassegna nazionale, vol 185(1912) s. 3-22. (Bonafede 1981)

Finnes i følgende bibliotek:

STORM, GUSTAV se Zeno, Nicolò

SULLE COSTE DELLA NORVEGIA E DELLE SPITZBERGHE, [N.]:

appunti di un viaggio compiuto nell’estate 1898 dall’yacht ”Jela” di proprietà di S.A.R. il Principe di Napoli / X.Y. – Roma : Società Geografica Italiana, 1899.

Særtrykk av: Memorie della Società Geografica Italiana, 9(1899), s. 82-104. (Schiötz 1986)

Reiserute: 29/5 1898 [Hamburg, København, Christiania, langs norskysten] 12/6 Torghatten, Svartisen, Bodø, Tromsø, beskriver hvalforedling på Skørø (Skjervøy ?), Hammerfest, Spitsbergen (hele Vestkysten – Adventsfjord, Kongsfjord, jaktopp hold ved Danskøya og

Amsterdamøya. Bjørnøya. Møter tilfeldigvis prinsen S.A.R. Duca degli Abruzzi på tur nordover. Vardø, Ekaterinoskoi (=Murmansk tror vi). Lutki (beskrivelse av menneskene som stygge og miserable), Arkangelsk (beskrivelse av by og militærleir). Prøver Novaja Semlja men gir opp, retur Vardø, Hammerfest, Nordkapp (beskrives som kjedelig). [På vei til Bergen møter de «tyskeprinsen», Stavanger, Skottland, Napoli 28/8 1898.] Avslutter med reisetips for jakt, påkledning, våpen. Noen fotos (tatt av prinsessen) fra Spitsbergen, + kart med rute. Beskrivelsen er skrevet av en høytstående person på reisen, som tydeligvis har stått i direkte kontakt med prinsen (styrmann eller fra prinsens nærmeste tjenerskap). Tørr, nesten logg-messig reisebeskrivelse om kulde, vær, natur, dyreliv og jakt. Ganske morsom.

Finnes i følgende bibliotek: (Memorie...1899) [U]

SWINTON, ANDREW se Thomson, William

TASSO, TORQUATO (1544-1599), [N.]

Torquato Tasso levde fra 1544 til 1599 og er en av de best kjente forfatterne i sin tid. Hans hovedverk var det store fortellende diktet "La Gerusalemme liberata" (Det befridde Jerusalem) som utkom i 1581.

Det er ikke noe direkte i handlingen i "Il Re Torrismondo" som peker mot Nord-Norge. Boka faller også utenom betegnelsen "italienske reiser", men på grunn av forfatterens sentrale stilling i italiensk litteratur og mytisk innhold om folk langt mot nord tas den med her.

Il Re Torrismondo : tragedia : al serenissimo Sigre Don Vincenzo Gonzaga, Duca di Montava & Monferrato, & c. / Torquato Tasso. – Vinegia : Polo, 1587. – 63 bl.

Et utall utgaver på flere språk.

Skuespill der handlingen foregår ”i det høye Norden”, og er inspirert av Olaus Magnus “Historia de gentibus septentrionalibus”, som kom ut i Roma 1555. Et første utkast 1573 med tittel ”Galealto, Re di Norvegia”, med første akt og deler av andre akt av det fullstendige verket, er trykt i flere Tasso-utgaver senere. (Schiötz 1986)

Finnes i følgende bibliotek:

TEGANI, ULDERICO (1877-), [N.]

f. Parma 1877, arbeidet i Milano. Journalist og skribent. Skrev flere romaner, redaktør i *Corriere della sera*. (Chi è 1948) (ABI II/614, 149-151)

Nord : viaggio nelle contrade polari. – Milano : Sonzogno, 1927. – 348 s. : ill.

Reiserute: Reise med “Il Neptuni” fra Hamburg til [Molde, Færøyene, Island] til Spitsbergen (s. 173-187), til Nordkapp, Hammerfest, Tromsø, Tjeldsund, Svolvær, Vestfjorden, Værøy, Røst (uten å nevne Querini), Polarsirkelen, Svartisen, Sandnessjøen [til Trondheim og Bergen].

Mange illustrasjoner.

Finnes i følgende bibliotek: NPOLAR, TROMSØB

THOMSON, ALEXANDER se Bisani, Alessandro

THOMSON, WILLIAM se Del II.

TOMASELLI, CESCO, [N.]

Alpjägarkapten och korrespondent för *Corriere della sera*, deltagare i Umberto Nobiles luftskepp Italia 1928 vid flygningen från Italien. (Nobile: Nu kan jag berätta sanningen, s. 43)

L'inferno bianco : racconto della spedizione Nobile. – Milano : Edizioni Unitas, 1929. – XVI, 340 s.

Finnes i følgende bibliotek: [DEICHM], NBR, NPOLAR

TROJANI, FELICE, [N.]

Luftskeppstekniker. En av besättningsmännen i luftskeppet "Italia" vid expeditionen til Nordpolen 1928. "Han hade varit Nobiles högra hand vid Italias byggnad och även deltagit i konstruktionsarbetet." (Remgård 1984, s. 22)

La coda di Minosse : vita di un uomo, storia di un'impresa / Felice Trojani. – Milano : Mursia, 1964. – 805 s.

Nya utg. bl.a. 1964, 1966, 1969.

Trojanis dagbok.

Finnes i følgende bibliotek: 1966-utg.: [KB]

TÜRR, STEFANIA, [N.]

I viaggi meravigliosi : Danimarca, Norvegia, Spitzberg, Svezia, Finlandia. – Firenze : Tip. Giuntina, 1925. – 80 s. : 358 ill., 3 kart.

[Ny utgave:] Milano : A. Cordani, 1926.

Første utgave omfatter ikke Sverige. (Bonafede 1981)

Finnes i følgende bibliotek: 1925-utg.: NPOLAR, [KB]

UZIELLI, GUSTAVO se Amat di San Filippo, Pietro

VARANO, VENANZIO DI, [S.]

Svezia e svedesi / Venanzio di Varano. – Rieti : Editrice, [1930]. –
258 s. : 28 pl.

Reiserute: [Skåne, Gotland, Stockholm, Uppsala, Öster- och
Västergötland, Dalarne] och Lappland: Gällivare, Saltoluokta, Stora
Sjöfallet, Kiruna, Torneträsk, Abisko, Narvik

S. 231-247: Lappland. Kapitelrubriker: Längtan e Stämning,
Gällivare – Illusione sonora, Torne Träsk, Laimolahti, Narvik – Italia.

Författaren färdades med tåg från Stockholm till Narvik. På vägen
upp stannade han till i Gällivare, åkte med båten över Langas till
Saltoluokta och besökte också Stora Sjöfallet. I Abisko bodde han på
hotellet och berömmar den fantastiska komforten och det vackra läget.
Beskrivningen av ett besök i ett samiskt sommarläger i Laimolahti är
negativ. Han ansåg sig ha blivit bemött med misstänksamhet. Han fick
dock tillfälle att besöka en lappkåta. Den sköna naturen mellan Abisko
och Narvik imponerade. ”Da Abisko a Narvik si dischiude uno dei più
bei paesaggi del mondo” – ... öppnar sig ett av världens vackraste landskap.

Illustrationer/Fotografier: XXVII Il Turist hotel d'Abisko, XXVIII
Capanna lappone in Laimolahti.

Finnes i følgende bibliotek: [KB], Kopia s. 231-247 Lå

VEER, GE DE se De Veer, G.

Vega-ekspedisjonen se Bove, Giacomo

VIDUA, CARLO (1785-1830), [S]

F. i Casale Monferrato 1785, d. i Isola di Celebes 1830. Resenär, upptäcktsresande, etnograf, skribent. 1818 reste han tillsammans med sin vän Alessandro Doria di Cirié till Sardinien, Danmark och Sverige ända upp till Lappland. Han hade egenheten att lämna inskriptioner på monument under sina resor och enligt Salvatore Sibia finns i kyrkan i Jukkasjärvi följande skrift:

Felix Italia naturae donis sed tu felicior in paupertate, o Laponia,
quae exterarum gentium rapacitati atque superbiae non servis. Comes
Carolus Vidua Italus 1818 9 September

I Abu Simbel i Egypten lär följande inskription finnas:
Carlo Vidua, Italiano. Qui venne dalla Laponia 1820.

(Carlo Coaloa,

<http://www.hylarborea.net/egypt/it/03.viaggiatori/schede/vidua.html>
2003-05-28)

Se även Sibia, Salvatore

VIGLIERI, ALFREDO, [N.]

Fotograf som även biträdde Adalberto Mariano vid navigeringen av luftskeppet "Italia" vid expeditionen till Nordpolen 1928. (Remgård 1984, s. 17)

48 giorni sul "Pack" / Alfredo Viglieri. – Milano : Mondadori, 1929.
– 268 s. : ill.

Ny utg. "riv. e corr. dall'autore", 1929. Ny utg. 1968.

Le esplorazioni polari di Umberto Nobile : aspetti scientifici e storici / Alfredo Viglieri. – I: Atti della Accademia Ligure di Scienze e Lettere, B.XXXV, 1979, s. 23-56

Finnes i følgende bibliotek: 1929-utg.: NPOLAR, [KB] ; 1979-utg.: NPOLAR

VILLA, AUGUSTO, [N.]

Verso il Polo : ricordi di una crociera.

Særtrykk av: L'Eroica, 1934, s. 197-198.

Reiserute: [Fra Roma og på cruisebåt "Monte Pascoal" fra Hamburg til isen stopper dem. Hamburg, Bergen,] Tromsø, Vest for Svalbard, Snur ved 82° N pga. is, Magdalenabukten (?), Kongsfjord, Bjørnøya, Nordkapp, Hammerfest, Lofoten m/Trollfjord, [Hamburg].
Polardrømmen er drivkraft.

Finnes i følgende bibliotek:

VISCONTI, AGNESE se Parlatore, Filippo: Mie memorie

VISCONTI, PAOLO ARCONATI se Arconati-Visconti, Paolo

WOLD, HELGE A. se Querini, Piero

ZENO, ANTONIO se Zeno, Nicolò

ZENO, NICCOLÒ (1515-1565) se Zeno, Nicolò

ZENO, NICCOLÒ (CA 1326-1402), [N.]

Venetiansk sjöman och resenär från en mycket berömd venetiansk familj. Han skall enligt en relation från 1558, utg. av en sentida släkting vid namn Niccolò (1515-1565), ha företagit en lång resa till nordliga hav, ända till Svalbard och Grönland, tillsammans med sin bror Antonio. Enligt Niccolò den yngre fanns uppgifterna om den nordliga resan i brev, som hans förfäder, de båda bröderna, hade skrivit. Relationen ansågs senare och anses ännu idag vara en förfalskning. Uppgifterna torde till stor del vara ihopfantiserade. Senare tids forskningar har visat att Nicolò Zeno hade officiella uppdrag i Venedig ända till 1396, under vilken tid han gjorde många berömda resor men nästan aldrig utanför Medelhavet. För åren 1396-1400 finns det inga uppgifter om vad han gjorde. Båda bröderna dog i början av 1400-talet, ca 1402. (EI), (PT)

Dei commentarii del viaggio in Persia di M. Caterino Zeno il K. & delle guerre fatte nell'imperio Persiano, dal tempo di Vssuncassano in qua. Libri due. Et dello scoprimento dell'isole Frislanda, Eslanda, Engronelanda, Estotilandia, & Icaria, fatto sotto il Polo Artico, da due fratelli Zeni, M. Nicolo il K. e M. Antonio. Libro vno. Con vn disegno particolare di tutte le dette parte di tramontana da lor scoperte. – In Venetia : per Francesco Marcolini, 1558. – 58 s.

Även kartan över resorna, som de båda bröderna sades ha gjort, påstås vara falsk. (EI) Kartan visar Norge, Sverige, Shetlandsöarna ("Eslanda"), Färöarna ("Frislanda"), Grönland ("Engronelanda"), Newfoundland ("Estotilandia?"). I Norge finns flera kustorter omnämnda, bl a Trondheim ("Tronda") och Tromsø ("Troms" eller "Trons"). Mellan

Tromsö och Grönland finns ”Mare et terre incognito”, okänt hav och land.

Tavola di navigare di Nicolò et Antonio Zeni et les cartes des régions septentrionales à l'époque de sa publication en 1558. – [Bruxelles, 1851?]

Karta med kommentarer till resorna och försök att härleda geografiska namn till motsvarande modernare namnformer.

The voyages of the northern seas, in the 14th century comprising the latest known accounts of the lost colony of Greenland, and of the northmen in America before Columbus / translated and edited with notes and introduction by Richard Henry Major. – London : Hakluyt, 1873. – CII, 64 s. (Works issued by the Hakluyt society ; 50)

De 102 (CII) första sidorna är en introduktion till texten:

Dello scoprimento dell'Isole Frislanda, Eslanda, Engronelanda ... Se vidare första titeln ovan fr o m rad 3, alltså en nyutgåva av 1558 års version. Parallelltext på engelska.

Mer om bröderna kan man läsa i:

Desimoni, Cornelio

I viaggi e la carta dei fratelli Zeno Veneziani (1390-1405) / Cornelio Desimoni. – Firenze, 1878

Særtrykk av: Archivio storico italiano, 4:a ser., T.2, 1878

Kvarup, Frederik

Zeniernes rejse til Norden : et tolknings forsøg / Frederik Krarup. – Kjøbenhavn : Hoffensberg & Traps, 1878. – 32 s. : fold.kart

Steenstrup, Japetus

Zeniernes reiser i Norden : en kritisk fremstilling af det sidste tiiaars vigtige bidrag till forstaaelsen af venetianerne Zeni's ophold i Norden / Japetus Steenstrup. – Kjøbenhavn : Thiele, 1883. – [159] s. : kart

Særtrykk av: Aarbøger for nordisk oldkyndighed og historie, 1883

Storm, Gustav

Om Zeniernes reiser / Gustav Storm. – Kristiania, 1891. – 22 s.

Særtrykk av: Det norske geografiske selskabs aarvog, 1890-91

Lucas, Fred W.

The annals of the voyages of the brothers Nicolò and Antonio Zeno in the North Atlantic about the end of the fourteenth century and the claim founded thereon to a Venetian discovery of America : a criticism and an indictment / Fred W. Lucas. – London, 1898. – 233 s.

Lainema, Matti

Zeno, Mercator ja Pohjois-Atlantin mielikuvitusaaaret. – I: Ultima Thule / Matti Lainema, Juha Nurminen. – Helsingfors : John Nurminen stiftelse: WSOY, 2001. – ISBN 951-0-23925-9. – S. 98-103 (Lainema 2001)

Även utg. på svenska och engelska.

Finnes i følgende bibliotek: 1558-utg.: [KB], 1851?-utg.: NPOLAR, [KB], 1878-utg. (Desimoni): [KB], 1878-utg. (Krarup): NPOLAR, [KB], 1883-utg.: NPOLAR, [Ux], 1891-utg.: [UBB], 1898-utg.: [KB], [NBO]

Del II

En oversikt over viktige verk med tilknytning til Nordkalotten på italiensk og latin

AMUNDSEN, ROALD (1872-1928), [N.]

f. Borge ved Sarpsborg, død ved Bjørnøya under leting etter Umberto Nobile og resten av "Italia-ekspedisjonen" våren 1928. Norsk polarforsker og ekspedisjonsleder som ble først på Sydpolen (1911) og bl.a. var leder for en norsk-italiensk ballongferd over Nordpolen 1926.

Il Passaggio Nord-Ovest : la mia spedizione polare sulla "Gjøa". –
Milano : Fratelli Treves, 1908.

Orig:s titel: Nordvestpassagen

Il mio volo polare fino a 880lat. nord / Roald Amundsen ; con
relazioni di H. Riiser-Larsen ... [et al.] ; traduzione dal norvegese di
Ada Vangensten-Mazzega. – Milano : Mondadori, 1925. – 244 s. : ill

Nya utg. 1934 och 2002

Orig:s titel: Gjennom luften til 88 nord

Finnes i følgende bibliotek:

ANDRÉE, SALOMON AUGUST (1854-1897), [S, N.]

”Svensk ingenjör, fysiker och polarforskare ... A:s stora intresse, grundlagt under USA-resan 1876, var ballongflygning, och han utförde under 1890-talet vetenskapliga observationer med ballongen ‘Svea’. År 1897 genomfördes den misslyckade Andrée-expeditionen, vars syfte var att med ballong nå Nordpolen, men som slutade med A:s och hans två medarbetares död på Vitön nordost om Spetsbergen” (NE)

Con l’”Aquila” verso il Polo : i diari di S.A. Andrée, Nils Strindberg e Knut Fraenkel. La storia della spedizione polare di Andrée ricostruita sulla base dei documenti ritrovati all’Isola Bianca a cura della Società svedese di antropologia e geografia. [Verso: Unica: trad. autor dall’originale svedese di Giacomo Prampolini.]. – Verona : Mondadori, 1930. – 444 s.

Orig:s titel: Med Örnen mot Polen

Finnes i følgende bibliotek: [KB]

Se også Lachambre, Henri

BĚHOUNEK, FRANTIŠEK (1898?-), [N.]

Radiolog och fysikprofessor från Prag, var med på Nobiles expedition till Nordpolen 1928 med luftskeppet ”Italia”. (Remgård 1984, s. 15)

Il naufragio della spedizione Nobile : sette settimane sul Pack / Francesco Behounek. – Firenze : Bemporad, 1930. – 245 s. : ill.

Utkom i flera uppl. redan 1930.

Svenske utgaver:

Männen på isflaket : med ”Italia” till Nordpolen / av Franz

Běhounek ; till svenska av Gunhild Tegen, Per Hebbe och Karl F. Andersson. – Uppsala : Lindblad, 1928. – 327 s. : ill.

2. uppl., 1929, 3. tillökade uppl., 1930, 4. uppl., 1933.

Tyske utgaver:

Sieben Wochen auf der Eisscholle : der Untergang der Nobile-expedition / Franz Běhounek. – Leipzig : Brockhaus, 1929. – 263 s. : ill.

Finns utg. även på andra språk

Finnes i følgende bibliotek: Svensk utg. 1928: Umdp, NARVIKB, NPOLAR, TROMSØB, UBTØ; 1929: Arj, Bdn, Kir, Um; 1930: Umdp; 1933: Umdp; Italiensk utg.: NPOLAR, Tysk utg.: UBTØ, NPOLAR

BUCH, LEOPOLD VON (1774-1853), [N.]

Tysk geolog, ... “som vid flera tillfällen vistades i Norge och Sverige ... Buch redogör för samma erfarenheter som t ex Acerbi, Clarke och andra som tagit samma väg vid ungefär samma tidpunkt. Han beskriver således forsfärder, prästen Kolström och Kolari. Han stannar upp i Kengis och gör en avstickare till Junosuando ... När von Buch sett gruvorna i Junosando fäster han uppmärksamheten på någonting, som ingen annan tidigare talat om, bifurkationen i Tarendö.” (Groth 1987, s. 38)

Viaggio in Norvegia, ed in Lapponia fatto negli anni 1806, 1807 e 1808 : preceduto da una introduzione del sig. A. di Humboldt : tradotto e corredato di note dal Conte cav. Luigi Bossi : con tavole in rame colorate : tomo I-IV / Leopoldo di Buch. – Milano : Sonzogno, 1817.

Andre italienske utgaver: Torino 1830.

Engelsk utgave: London 1813.
Fransk utgave: Paris 1816.
Svensk utgave: Stockholm 1814, 1816.

Originaltittel: Reise durch Norwegen und Lappland, Vol. 1-2. –
Berlin, 1810.

Reiserute: [Christiania, Trondheim,] Nordland, Tromsø, Alta, Hammerfest og en rekke kyststeder i Vest-Finnmark, Kautokeino, grensen ...

Denne sentrale reiseskildringen av den tyske geografen ble utgitt i en rekke land, bl.a. i Italia. (Schiötz 1970)

Finnes i følgende bibliotek: 1810-utg.: Ajtt, Ötå, [TROMSØB, UBTØ], 1813-utg.: UBTØ, 1814-utg.: RANAB, UBTØ, Lå, Q, Ötå, 1816-utg. (svensk): Lå, Umdp, Vbmb, Ötå, 1817-utg. (italiensk): Ötå, [NBO], [KB], 1830-utg. (italiensk): LAM, [NBO], VADSØB, [KB].

CORREA, J. A., [S.]

Remarques sur le voyage de M. J. Acerby en Suède, Finlande et Laponie / par J.A.C. – Brunswick, 1804.

Följdskrift till Acerbi p g a densammes uttalanden om Sverige och svenskarna. Enligt Bring är författaren J. A. Carpelan. Han skriver: "Vanligen uppgives, att den portugisiske envoyén i Stockholm J. A. Correa författat dessa Remarques, men enligt RA:s diplomatica-förteckning var dennes förnamn Ferdinand." (Bring 1954, s. 122) I LIBRIS, Sveriges nationella bibliotekskatalog, uppges Correa som författare medan det i Ötå:s ex står Carpelan? tillskrivet med blyerts. Se även Skjöldebrand: Premier suplement ... samt Leopold: Briefe ...

Finnes i følgende bibliotek: Ötå, Kopia Lå

ESCARD, FRANCESCO (1836-1909), [N, S.]

Prins Roland Bonaparte, etnografisk og antropometrisk interessert, reiste sommeren 1884 sammen med sin svoger, Marquis de Villeneuve, Francois Escard m.fl. Formålet var antropometriske, etnografiske og sosiologiske undersøkelser av samene i Finnmark. (Schiötz 1970).

Le prince Roland Bonaparte en Laponie. – Paris, 1886. – 60 s.

Uppsatsen publicerades ursprungligen i *Revue géographique internationale*, 1884: s. 154-158, 171-174, 191-192, samt 1885: s. 5-7, 63-64. ”Prins Roland Bonaparte företog 1884 en resa till Lappland, som icke synes ha berört det svenska Lappland – möjligen har han gjort en avstickare till Karesuando.” (Bring 1954, s. 307)

In Lapponia / Francesco Escard. – Milano : Stab. Tip. Della Soc. Edit. Sonzogno, 1899. – 32 s. – (Biblioteca illustrata dei viaggi intorno al mondo per terra e per mare ; 25)

Originaltittel: En Laponie

”Förf. deltog i prins Roland Bonapartes expedition till Lappland och återvände tillsammans med övriga deltagare (bl a markis de Villeneuve och Boëthius) över [Storlien, Östersund, Stockholm, Göteborg]. I arbetet lämnar han en del uppgifter om de svenska lapparna.” (Bring 1954 s. 307) I kap. 1: Tromsö e il Tromsödäl, beskriver Carlo Simond ”Nordens Paris” samt de norska samerna.

Fotografier av Escard: s. 7: Attacco di renne, s. 8: Veduta del porto di Vadsö e degli stabilimenti balenieri, s. 9: Campo lappone nel' field (litografi av L. Breton), s. 12: Una capanna in costruzione nei dintorni di Mortensnaes, s. 13: Il sole di mezzanotte visto da Tromsö, s. 16: Gamme (capanna lappone del Varanger fiord), s. 17: Famiglia lappone (litografi av L. Breton), s. 20: Varsö. – Una balena condotta a riva, s. 21: L'entrata del

Saltenfiord, vicino a Bodö (litografi), s. 24: Nel Tromsödal, s. 25: La posa di Siva Elias Phara, s. 28: Il fotografo della spedizione (costume d'inverno), s. 29: Veduta di Hammerfest, s. 32: Donna lappone (costume d'inverno).

Reiserute: [Kristiania – Trondheim] – kystreise med ”Jupiter” til Tromsø – med ”Orion” til Hammerfest (avstikker til Repparfjord, Revsbotn m.m.) – Vadsø – sameboplasser i Varangerfjorden – [retur over Trondheim og Storlien, Östersund, Stockholm, Göteborg]. (Schiötz 1970)

Det ble utgitt flere bøker og avhandlinger fra turen, den første i Paris 1885. Originalen til denne, ”En Laponie”, kom ut i Paris 1989.

Finnes i følgende bibliotek: 1886-utg. [KB], Ötå, HAMMERF, 1899-utg.: Q, kopia Lå.

GOES, DAMIÃO DE (1502-1575), [S.]

Portugisisk adelsman, som från 1529 reste runt i Europa på kommersiella och diplomatiska uppdrag. Under sina resor träffade han bl a bröderna Johannes och Olaus Magnus, först i Tyskland, senare i Italien. Under sina resor torde han ha besökt Sverige mellan 1529 och 1531. ”Tyvärr ha vi inget om denna resa annat än de nakna uppgifterna att han besökt ’Gothia’ och den svenske konungens hof, samt att han nått så långt mot norr som till den orimliga polhöjden af 80 grader. Att detta i alla fall ej bör förstås så, som att han kommit till det egentliga Lappland, kan man taga för så godt som gifvet ... Då Goes i sin beskrifning öfver Lappland nämner Torneå, så torde dock på grund häraf kunna uttalas en förmodan om, att denna ort varit den yttersta punkt mot norr, som af honom uppnåddes.” (Tvenne skrifter ...: Inledning s. 16-18)

Deploratio lappianae gentis et Descriptio Lappiae. – I: Tvenne skrifter af den portugisiske riddaren Damianus à Goes : Veklagan

öfver det lappska folkets nöd och Lapplands beskrifning i latinsk text / nu för första gången öfverflyttad till svenska genom Gösta Thörnell ; jämte en inledning om författarens lif och verk, hans resa i Sverige och brevväxling med den svenske ärkebiskopen Johannes Magnus ... af E.W. Dahlgren. – Stockholm : Föreningen för bokhandtverk, 1915. – 99 s.

Tillägg till inledningen om författarens lif och verk / af E.W. Dahlgren. – Stockholm : Föreningen för bokhandtverk, 1917. – 31 s.

Originalen kom ut 1540 i en samlingsvolym. ”Det är en af de äldsta något så när utförliga underrättelserna om Lappland och dess invånare, som i följd häraf sett dagen. Märklig redan på denna grund, är skriften såsom författad af en bland Portugals främste män under sextonde seklet väl förtjänt att beaktas.” (I: Tvenne skrifter ..., Inledning, s. 10-11) Eftersom han hade träffat bröderna Magnus ett antal gånger kan han ha fått uppgifter om Lappland av dem. Dessutom lär hans beskrivning av Lappland påtagligt likna Jacobus Zieglers Schondia, som hade utgivits i Strassburg 1532.

Fulltextutgåva via Projekt Runeberg:
<http://www.lysator.liu.se/runeberg/goes/>

Finnes i følgende bibliotek: Ajtt, Gäll, Lå, Q, Um, Vbmb, Ötä, UBTØ, VADSØB, LAM

HANSEN, LARS (1869-1944), [N.]
 f. i Molde, oppvokst i Tromsø. Skrev flere bøker med materiale fra ishavsfangst.

Tra gli artigli dello Spitzberg / Lars Hansen ; tradotto dal norvegese da Ada Vanghesten. – Milano : Treves, 1929. – 197 s.

Roman med handling fra Spitsbergen, originaltittel: I Spitsbergens vold (1926).

Finnes i følgende bibliotek: NPOLAR

HERBERSTEIN, SIGISMUND VON, [N.]

Commentari della Moscovia et partimente della Russia ... Venetia :
G. P. Pedrezzano, 1550.

Første oversettelse av originalen, som ble utgitt på latin, Wien 1549.
Med 6 helsides tresnitt og 1 kart.

Reiserute: Inneholder bl.a. beretningen om en reise som Gregory Istoma og den skotske herold for kong Hans av Danmark, ”gesandten” David (etternavn ukjent, muligens Cocker eller Krocken, ”mester David” kalles han i Arild Huitfeldt’s ”Danmarks riges krønike”) foretok fra Hvitehavet til Trondheim i 1496. ”Von Drontheim aus machte man die Reise zu Lande mit Renntieren bis nach Bergen.” Mange andre utgaver. (Schiötz 1970)

Finnes i følgende bibliotek: [HFORSUB], UBTØ, latinska utg.
1557, 1571, 1600 [KB]

JOHANSEN, HJALMAR (1867-1913), [N.]

Norsk polfarer og offiser.

Con Nansen verso il Polo Nord / H. Johansen & B. Nordahl. –
Roma : Voghera, 1900.

Finnes i følgende bibliotek:

LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE (1634-1690), [N.]

La Martinière was born in Rouen 4/2 1634 and died in Paris late 1690. In French dictionaries he is described as a «médecin et voyageur». In commentaries it is common practice to assign 1653 as the start of La Martinière's northern journey, and not 1670 (Browne 1677, Nordenskiöld, 1880:244; Bring, 1954:55; Ilsøø, 1963:60; Schiøtz, 1970:251; Loux, 1988:14 and 52). And some authors even write that the travel took part in 1647 (Tanner 1929:242 and 377) This must be erroneous for the following reasons:

- In the introduction to the account, the years 1647 and 1653 are mentioned when referring to the years that the trading company received its royal franchises. This does not tell when the journey occurred. Commentators have, in other words, confused the date of La Martinière's voyage with other dates mentioned in his book.
- It is explicitly stated in the English edition that the journey lasted from April to September 1670. However, the date obviously has been added on by the English publisher.
- We are reminded several times in the English edition that La Martinière undertook his journey in 1670.
- In the French edition (1682:256), the author points to the winter of early 1670 when French doctors thought that the plague infected people because of extreme cold weather. So the book must have been written after 1670.
- Also in the French edition (1682:134), La Martinière tells how he gave a book which he had written on medical science to a person whom he had met in Norway. This book, *Le Prince des Operateurs*, was published in France in 1668.
- La Martinière was an experienced discoverer long before setting off on his northern trek. He had also written books about various diseases as a result of his long medical practice. It is improbable that a young man of 19 years, as he would have been in 1653, could have found enough time for this.

My analysis is based upon the third, revised French edition, of 1682, and the second English translation, published in London, 1706. If not specifically stated, all citations are rendered from the 1706 edition. No complete translation exists of the original French travel narrative in any Nordic language, but a longer extract is found in Lindkjølen's translation (Lindkjølen, 1993:153-165). A Norwegian translation by Hans Lindkjølen of the English edition has recently been published (La Martinière 2001). (Rune Hagen, ARV 2002 (ISSN 0066-8176). Rune Hagen har også organisert de bibliografiske opplysningene om La Martinière)

Viaggi ne'paesi settentrionali ne'quali si discorre de'loro costumi, del mondo di vivere, e superstizioni de'Norvegia, Lapponi, Kiloppi, Borandiaj, Siberianj, Samojedi, Zembliani, ed Islandesi. ... Parma: G. dall'Oglio & I. Rosati, 1691. – I: Il genio vagante, Biblioteca curiosa di cento, e più relazioni di viaggi stranieri de' nostri tempi, raccolta dal signor conte Aurelio degli Anzi [pseudonym for conte Valerio Zani] ed estratta da diverse lettere private, informazioni particolari, e libri di varii scrittori Italiani, Francesi, Spagnuoli, Alemanni, Latini, ed altri autori del corrente secolo: parte I-IV / Giuseppe dall'Oglio & Ippolito Rosati. – Parma: Giuseppe dall'Oglio & Ippolito Rosati, 1691-93. – 508 s., 4 pl., 1 kart. – S. 1-29. – (Se Negri, Francesco: Il genio vagante.)
Originaltittel: Voyage des pays septentrionaux.

Oversatt til en rekke språk.

Noen andre, tidlige utgaver av denne sentrale reiseskildringen, sammensatt av Rune Blix Hagen:

LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE. *Voyage des pais septentrionaux. Dans lequel se void [sic] les moeurs, maniere de vivre, & superstitions des Norweguiens, Lappons, Kiloppes, Borandiens, Syberiens, Samojedes, Zembliens, Islandois, enrichie de plusieurs figures / Par le sieur de la*

Martiniere. Paris, Louis Vendsome, 1671. [16], 201 p. illus., port. 15 cm. (First edition)

Kom også ut med tittelen "Nouveau voyage du Nord" (1680)

LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE. *Voyage des pays septentrionaux: dans lequel se voit les moeurs, maniere de vivre, & superstitions des Norweguiens, Lapons, Kiloppes, Borandiens, Syberiens, Samojedes, Zembliens & Islandois / par [Pierre Martin] de La Martiniere*. Paris: Louis Vendsome, 1672.[13], 188 pp.

[LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE.] *A new voyage into the northern countries being a discription of the manners ... and habits of the Norwegians, Laponians, etc.* [Translated from the French.] . London, J. Starkey, 1674. [10], 153 p. 16 cm. (First edition in English)

LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE. *Neue Reise in die nordischen Landschaftten*. Hamburg, Johann Nauman und Georg Wolff, 1675. 3 p.l., 80 p. 20 cm. (German)

LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE, *Voyage des pays septentrionaux: Dans lequel se void [sic] les moeurs, maniere de vivre, & superstitions des Norweguiens, Lapons, Kiloppes, Borandiens, Syberiens, Samojedes, Zembliens, Islandois / Par le sieur de la Martiniere*, SECONDE EDITION, REVEUË & AUGMENTÉE DE NOUVEAU, A Paris, chez Louis Vendsome ..., 1676, [12], 322, & 2 feuillets de table, reliure moderne demi-basane très frottée, avec manque au dos. Illustré d'1 frontispice & de 14 gravures sur bois dans le texte. Deuxième édition Woodcut title vignette, [Chadenat, N 5401]. [See; <http://www.livre-rare-book.com/cgi-bin/libbcgi>]

LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE, *Voyage des pays septentrionaux: dans lequel se void les moeurs : maniere de vivre, & superstitions des Norvveguiens, Lapons, Kiloppes ... / par La Martiniere*. – 3me ed., rev. et augm. de nouv.

Paris: Chez Jean Ribou, sur le Quay des Augustins, à la Descente du Pont-neuf, proche la Porte de l'Eglise, à l'Image S. Louïs, 1682, 321pp., ill.

[LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE.] *De noordsche weereeld; vertoond in twee nieuwe, aenmercklijke, derwaerts gedaerne reysen: d'eene van de heer Martiniere door Noorweegen, Lapland, Boranday, Sibirien, Samojessie, Ysland, Groenland en Nova Zembla: met de Beschrijvingh van der Inwoonderen Seeden, Gewoonten ... en ... de Koophandel met haer gedreven. ... d'andere, van de Frederick Martens, verricht nae Spitsbergen, of Groenland, in 't Jaer 1671. Met ... Aenteeckeningh van de gelegenheyd deses Lands, etc. Vertaeld, en ... met toe-doeningen verrijckt, door S. de Vries.* Amsterdam, 1685. 4to.

[LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE.] *Nouveau voyage du nord: dans lequel on voit les moeurs, la maniere de vivre, & les superstitions des Norweghiens, des Lapons, des Kiloppes des Borandiens, des Syberiens, des Moscovites, des Samojedes, des Zembliens & des Islandois / Par le Sr.***.* Amsterdam, Aux dépens d'Estienne Roger, marchand libraire, ..., [ca. 1700]. 342 p.[30] p: With 17 full page engraved illustrations, 17 cm.

[LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE,] [Caption/Running title] *Voyage to the north.* [Long title] *A new voyage to the north: containing, a full account of Norway; the Laplands, both Danish, Swedish and Muscovite; of Borandia, Siberia, Samojedia, Zembla and Iseland: with the description of the religion and customs of these several nations. To which is added, a particular relation of the court of the Czar; of the religion and culture of the Muscovites; and a short history of Muscovy as it was taken by a French gentleman who resided there many years / Written by Monsieur ***,[i.e. P. M. de la Martiniere] employed by the Company of Merchants trading to the north from Copenhagen. Now done into English.* London : printed for Thomas Hodgson over against Gray's-Inn-Gate in Holborn, and Anthony Barker at the Unicorn next Serjeant's-Inn-Gate, Fleetstreet., 1706. [14], 258 p :

[1] folded leaf of plates : ill., front ; 20 cm. [This is the edition owned by Wales.]

[LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE.] *Reise nach Norden, worinnen die Sitten, Lebensart und Aberglauben derer Norwegen, Lappländer, etc. beschrieben werden.* Leipzig, 1706, 510 pp.

[LA MARTINIÈRE, PIERRE MARTIN DE.] *Nouveau voyage vers le septentrion, ou l'on représente le naturel, les coutumes, & la religion des Norwegiens, des Lapons, des Kiloppes, des Russiens, des Borandiens, des Syberiens, des Zembliens, des Samoïedes, & c.* Amsterdam, Estienne Roger, 1708. 12mo. 334 pp. 18 full-page engravings, title printed in red & black. Originally published in 1671, this is the seventh French edition of La Martinière's narrative. In this edition the wording of the title has been altered, and two chapters («De l'utilité des voyages» & «De la nécessité du commerce») have been added.

Norsk utgave:

En oppdagelsesreise mot nord / Pierre Martin de la Martinière ; oversatt av Hans Lindkjølen. – [Slependen]: Moscus, 2001. – 172 s.: ill.

Russisk utgave:

Puteshestvie v severnye strany, v kotorom opisany nnavy, obraz zhizni i sueveria norvezhtsev, laplandtsev, kilopov, borandaitsev, sibiriakov, samoedov, novo-zemel'tsev i islandtsev so mnogimi risunkami / Pierre Martin de La Martinière; Perevod, ob"iasnenia i primechania V. N. Semenkovicha. – Moskva: Moskovski arkheologicheski institut, 1911. – XVI, XL, 229 s.: il.

The translating of first edition (Paris, 1671). Translated by V. N. Semenkovich.

Finnes i følgende bibliotek: 1671-utg.: UBTØ, Ötä, 1672-utg.: UBTØ, Nouveau voyage [s.a.]: Ötä, Reise ... 1703: Ötä, 2001-utg. i de fleste større nordnorske bibliotek. Il genio vagante 1691-1692, P. 1-3, [KB]

LACHAMBRE, HENRI, [N.]

Ballongfabrikör, hos vilken Andrée våren 1896 tränade ballongflygning i Paris. Han ”fick även uppdraget att tillverka ballongen, sydd av 3 360 kinesiska sidenstycken och strax före starten döpt till ‘Örnen’ ” (NE)

Andrée al Polo Nord in pallone : note di viaggio di Enrico Lachambre e Alessio Machuron. – Roma, 1898

Orig:s titel: Andrée : au Pôle Nord en ballon

Finnes i følgende bibliotek: [KB]

Se også Andrée, Salomon August

LEOPOLD, CARL GUSTAF AF (1756-1829), [S.]

Briefe über Schweden und Schwedens neueste Verhältnisse : veranlasst durch Acerbi's Reisen : aus der Handschrift eines berühmten Schwedischen Gelehrten / übers. v. Friedrich Rühs ; hrsg. v. Friedrich Rühs. – Halle, 1804.

”Samma år fick C. G. af Leopold i uppdrag av konungen att skriva en vederläggning av Acerbis arbete. Leopolds svarsskrift, som gestaltade sig rätt häftig, utgavs på tyska för att få större spridning”. (Wis 1953, s. 17, han skriver C.B. af Leopold)

”Då en översättning av denna Leopolds skrift till svenska

annonserades i Stockholms-Posten för år 1805: nr 109, förbjöd hovkansleren dess publicering, ifall den skulle bli erbjuden åt något tryckeri. Hovkansleren hade funnit skriften, *egentligen egnad åt en annan allmänhet än vår*, innehålla åtskilligt av den beskaffenhet, att den icke utan Kungl. Maj:ts nådiga tillstånd kunde på svenska utgivas ... Två av de för tysk publik översatta breven återfinnas i svensk dräkt under titeln *Bref till en utländsk författare i anledning af herr Acerbis resa genom Sverige i Leopold: Samlade skrifter*, bd 5 (1833), s. 280-345” (Bring 1954, s. 122) Se även Correa: Remarques ... och Skjöldebrand: Premier supplement ...

Finnes i følgende bibliotek: Ötå, Kopia Lå.

MAGNUS, OLAUS (1490-1557)

”Kyrkoman och lärd, bror till Johannes Magnus ... Som svensk patriot men också motståndare till reformationen kom han i motsättning till kungen och var från 1527 i praktiken landsflyktig tillsammans med sin bror. Han följde denne till Danzig och sedan till Italien och Rom. Vid Johannes död 1544 utsågs O. av påven att efterträda honom som ärkebiskop över Sverige, ett ämbete som han aldrig kunde utöva i hemlandet. Han deltog i konciliet i Trient och hade där en viss betydelse som expert på nordiska förhållanden. Denna position sökte han utnyttja för att förmå påven och kejsar Karl V till initiativ för att återföra Sverige under den romerska kyrkan. I den heliga Birgittas hus i Rom lät han inrätta ett tryckeri, där han tryckte Birgittalegender samt broderns och sina egna skrifter.

Redan 1539 hade O. i Venedig givit ut sin Carta marina, en för sin tid modern karta över de nordiska länderna och farvattnen samt de märkvärdigheter – verkliga och uppbyggda – de innehöll. År 1555 kom hans storverk *Historia de gentibus septentrionalibus* (‘Historia om de nordiska folken’), som är en beskrivning av seder och bruk och naturförhållanden snarare än en historisk berättelse. Exotiska inslag om

kuriosa och mirakler blandas med skildringar av folkliv, näringar och naturresurser. Tendensen är patriotisk och samtidigt romersk-katolsk, med förstuckna angrepp mot lutheranerna. Verket är illustrerat och skrivet på en enkel, bildrik prosa ... 'Historia' kom ut i många upplagor och översattes till flera språk. Jämte 'Carta marina' och Johannes Magnus historieverk blev den grunden för Europas kunskap om Sverige för ett sekel framöver, och den är alltså en viktig kulturhistorisk källskrift." (NE)

Carta marina et descriptio septentrionalium terrarum ac mirabilium rerum in eis contentarum diligentissime elaborata anno D[omi]ni 1539

Flera nya utg., senast 1997

Originalen av *Carta marina* förvaras i Uppsala universitetsbibliotek.

Historia de gentibus septentrionalibus, earumque diversis statibus, conditionibus, moribus, ritibus, superstitionibus ... – Romae, 1555. – 815 s. : ill.

Den har utkommit i flera nya utg. redan på 1500-talet och den senaste på 1970-talet.

Italienske utgaver:

Historia delle genti et della natura delle cose settentrionali da Olao Magnogotho arcivescovo di Upsala nel regno di Suezia e Gozia, descritta in 22. libri. Nuouamente tradotta in lingua toscana. ... Con una tauola copiosissima delle cose piu notabili, in quella contenute. – In Vinegia : appresso i Giunti, 1565. – [26], 286 s. : ill.

Storia d'Olao Magno, arcivescovo d'Upsali, De' costumi de' popoli settentrionali : dove s'ha piena notitia delle genti della Gottia, della Norvegia, della Svezia, e di quelle che vivono sotto la Tramontana /

tradotta per m. Remigio Fiorentino. – Torino : V. Bona, 1958. – 323 s. : ill.

Storia dei popoli settentrionali / Olao Magno ; introduzione, scelta, traduzione e note di Giancarlo Monti. – Milano : Biblioteca Universale Rizzoli, 2001. – 379 s. : ill. – ISBN 88-17-86629-6

Svenske utgaver:

Historia om de nordiska folken / Olaus Magnus ; nu för första gången i svensk översättning utgifven genom Michaelisgillet. – Uppsala, 1909-1951. – 5 vol.

Senare utg. 1962, 1976, 1982, 2001

Finske utgaver:

Pohjoisten kansojen historia : Suomea koskevat kuvaukset / Olaus Magnus Gothus ; latinankielestä kääntänyt Kaarle Hirvonen ; esipuheen ja selitykset laatinut Kustaa Vilkkuna. – Helsingissä : Otava, 1973. – 125 s. : ill.

Suomalaiset Pohjoisten kansojen historiassa / Olaus Magnus. – Helsinki : Tammi ; [Somero] : Amanita, 2002. – 624 s. : ill. – ISBN 951-31-2176-3

Även utg. i 2 vol. med ISBN 951-31-2637-4 (osa 1) och 951-31-2638-2 (osa 2)

Engelsk utgave:

Description of the northern peoples, Rome 1555. – London : Hakluyt Society. – 1996-1998. – 3 vol.

Finnes i følgende bibliotek: Av Carta marina finns de flesta utg. på [KB]; Olika senare utg: Ajtt, Lå, Q, Umdp, Vbmb, Ötä. Historia de

gentibus...1555: NPOLAR, UBTØ, [KB]. Flera latinska utg. på [KB], Historia...italiensk utg. 1565 [UBB], Historia...svensk utg. 1909-1951: Lå, Q, Umdp, Vbmb, VADSØB; senare utg. finns på många bibliotek i Sverige och Norge.

Se också Goes, Damião de

MARMIER, XAVIER, [N.]

Marmier var fransk litterat. ”M. intresserade sig tidigt för den skandinaviska litteraturen och företog i studiesyfte flera resor i Sverige under 1830-talet. Han deltog 1838-40 i den franska vetenskapliga Rechercheexpeditionen. I sällskap med Lars Levi Laestadius reste han sommaren 1838 från Norge till Haparanda via Torneälven, tog sedan kustvägen till Umeå och reste vidare med ångbåt till Stockholm.” (NU)

Lettere sulla Danimarca, Svezia, la Norvegia, la Lapponia e lo Spitzberg. – Milano : Pirotta, 1841. – 4 b.

Originaltittel: Lettres sur le nord. ...

Norsk utgave:

Brev nordfrå / Xavier Marmier ; utval, omsetjing og innleiing ved Magnhild Svenheim. – Tromsø : Universitetsbiblioteket, 1997. – 157 s. : ill. – (Ravnetrykk ; 11). – ISBN 82-91378-12-6

Finsk utgave:

Pohjoinen maa : 1800-luvun Lappia ja Suomea ranskalaisen silmin / Xavier Marmier ; toimittanut ja suomentanut Marja Itkonen-Kaila. – Helsinki : Suomalaisen kirjallisuuden seura, 1999. – 250 s. : ill. – ISBN 951-746-091-0

Reiserute: [Christiania, Trondheim,] kystreise med ”Prins Gustav” til

Tromsø, Alta, Hammerfest hvor han i juli 1838 sluttet seg til Gaimards ekspedisjon med "Recherche", Bossekop, over Finnmarksvidda via Kautokeino sammen med en del andre deltakere i nevnte ekspedisjon. (Schiötz 1970)

Finnes i følgende bibliotek: Italiensk utgave: [KB], Fransk utgave bl.a. i UBTØ, Ötå, Norsk utgave: HAMMERF, RANAB, TROMSØB, UBTØ, Ajtt, Lå, Q

MARTENS, FRIEDRICH, [N.]

Viaggio di Spizberga o Gronlanda fatto da Federico Martens amburghese l'anno 1671. Oue si descriuono que' remotissimi paesi del settentrione sotto gli 81. gradi, ne' quali soggiorna il sole per lo spazio di tre mesi intieri, con vna copiosa relazione di quell'aggiacciato clima, e degli Vccelli, quadrupedi, pesci, e piante rare, che vi nascono, colla descrizione delle balene, e lor pesca / portato nuouamente dalla lingua alemanna nell'italiana dal sig. Iacopo Rautenfels gentiluomo curlandese. – Bologna : Giacomo Monti, 1680. – 264 s. : ill.

Venezia: Iseppo Prosdocimo, 1680. – 264 s. – [Parallellutg.?)

Finnes i følgende bibliotek: NPOLAR, UBTØ

SAINT-MORYS, ETIENNE BOURGELIN V. DE (1772-1817), [S.]

"Saint-Morys ... var en fransk emigrant och litteratör, som 1798 besökte Sverige. (Bring 1954, s. 126)

Voyage pittoresque de Scandinavie : cahiers de vingt-quatre vues, avec descriptions. – Paris & Londres : Renouard, 1802. – 24 s. : 24 pl.-bl.

Av planscherne beröra följande nr Sverige: ... 9) Torneå och trakten däromkring. 12) Vattenfall och järnbruk i Kengis. Alla planscherne äro utförda i akvatintmaner av J. Merigot efter teckningar av L. Belanger ... Planscherne äro identiska med dem som finnas i Acerbi, Vues de la Suède". (Bring 1954, s. 126) Se vidare även Wis 1953, s. 19-24 samt Tham 1989 s. 43-52. Mer text om planscherne finns även i avsnittet om Acerbi.

Finnes i följande bibliotek: [KB, U]

SAMOILOVIC, RUDOLF LAZAREVIC, [N.]

Chef för Institutet för arktisk forskning i Leningrad och chef för räddningsexpeditionen med den ryska isbrytaren Krassin, som undsatte de överlevande efter Italia-expeditionen, ledd av Umberto Nobile, 1928. Han "drabbades 1938 av Stalins utrensningar och likviderades tillsammans med hela sitt institut för arktisk forskning." (Remgård 1984, s. 293)

S.O.S. nel Mare Artico : la spedizione di soccorso del Krassin / R. Samoilovic. – Firenze : Bemporad, 1930. – 295 s. : ill.

Orig. på ryska.

Tyske utgaver:

S -O -S in der Arktis : die Rettungsexpedition des Krassin / Rudolf Lazarevic Samojlovic. – 2. uppl. – Berlin : Deutsche Verlagsgesellschaft, [1929]. – 410 s. : ill.

Flera uppl. finns.

Fransk utgave:

S.O.S dans l'Arctique : le Krasine au secours de l'Italia / Rudolf Lazarevic Samojlovic ; préface par Jean Baptiste Charcot. – Paris :

Société d'éditions géographiques, maritimes et coloniales, 1931. –
270 s. : pl.

Finnes i følgende bibliotek: Tysk utg. NPOLAR, UBTØ, [KB],
fransk utg. NPOLAR

SCHEFFERUS, JOHANNES (1621-1679), [S. F.]

”Tysk-svensk lärd. S. kom från Strassburg och blev 1647 innehavare av skytteanska professuren i Uppsala. Han undervisade i retorik och politik, från 1665 också i natur- och folkrätt. Vid sidan härav var han stormakts-tidens främste humanistiske forskare. Som klassisk filolog gav han ut antika texter och skrev om antika realia (*De re vehiculari veterum*, ‘Om transportväsendet i antiken’, 1671) . S. ägnade sig också åt texter och fornlämningar i Sverige. Han gav bl.a. ut den medeltida ‘Konungastyrelsen’ och skrev om det hedniska Uppsala. S. skrev också om svensk lärdomshistoria (*Svecia literata*, ‘Det lärda Sverige’, 1680) och om samerna; hans *Lapponia* (1673) vann stor spridning i Europa men översattes först 1956 till svenska.” (NE)

Ioannis Schefferi Lapponia : id est, regionis Lapponum et gentis nova
et verissima descriptio. – Francofurti : ex off. Christ. Wolffii, typis
Joannis Andreae, 1673. – 378 s. : ill.

Ny utg. 1674

Svensk utgave:

Lappland / övers. från latinet av Henrik Sundin ; granskad och
bearb. av John Granlund ... ; utg.: Ernst Manker. – Uppsala :
Almqvist & Wiksell. – 1956. – 472 s. : ill. – (Acta lapponica ; 8)

Finske utgaver:

Lapponia eli Lapin maan ja kansan uusi ja todenmukainen kuvaus /

latinankielestä suomentanut Tuomo Itkonen. – Hämeenlinna :
Karisto, 1963. – 492 s. : ill. – (Acta lapponica fenniae ; 4)

2. pain., 1979

Fulltextutgåva på Kungliga bibliotekets sida "Svenskt tryck före 1700":
<http://www.kb.se/F1700/Lapland/Lapland.htm>

Finnes i følgende bibliotek: 1673-utg.: UBTØ, LAM, [KB]; 1674-
utg.: Ajtt, Lå, Ötä; 1956-utg.: Ajtt, Lå, Q, HAMMERF, RANAB, UBTØ,
VADSØB; 1963-utg. Lå, UBTØ; 1979-utg.: Ötä, HIF/Alta, UBTØ

Se også kommentar til Negri, Francesco: "Relazione della Lapponia
..." 1691

SKJÖLDEBRAND, ANDERS FREDRIK (1757-1834), [S, F, N.]

Skjöldebrand träffade på de två italienarna Acerbi och Bellotti i
Stockholm inför deras resa till Nordkap via Finland. Eftersom han länge
velat göra en sådan resa gjorde han dem sällskap. Han skriver om resan i
sina memoarer, vistelsen i Uleåborg, resan vidare norrut genom
Tornedalen, att Bellotti var tvungen att vända om i Kengis, för att Acerbi
skulle bli den förste italienaren att komma till Nordkap landvägen, om
hur Acerbi ritade av ett par av hans teckningar mot ett fönster, hur han
senare fick se sin teckning av midnattssolen i Torneå i ett skyltfönster med
den skillnaden att på hans egen teckning syntes solen bara en bit över
horisonten, eftersom Torneå ligger några mil söder om polcirkeln, men på
Acerbis teckning syntes solen helt och hållet. Skjöldebrand har en hel del
kritik att framföra mot Acerbis uppträdande, medan däremot Bellotti inte
gjorde mycket väsen av sig.

Se även: <http://www.rovaniemi.fi/lapinkavijat>

Svenske utgaver:

Resa till Lappmarken. – I: (Excellensen) Grefve A. F. Skjöldebrands memoarer, d. 2, s. 94-118 / utgifna av Henrik Schück. – Stockholm : Geber, 1904.

Voyage pittoresque au Cap Nord / par A.F. Skjöldebrand. – Stockholm, 1801-1802. – 2 vol.

Voyage pittoresque au Cap Nord / par A. F. Skjöldebrand. – Stockholm : Deleen & Forsgren, 1801-1802. – Vol. 1-4.

Voyage pittoresque au Cap Nord / par A. F. Skjöldebrand. – Stockholm : Deleen & Forsgren, 1801-1802. – 61 s. : 60 planches.

Voyage pittoresque au Cap Nord / par A.F. Skjöldebrand. – Nouvelle éd. sans gravures. – Stockholm : Delén, 1805. – 217 s.

Premier suplement[!] du voyage pittoresque au Cap Nord contenant de remarques sur le premier cahier de cet ouvrage et sur le voyage de mr. Joseph Acerbi / par A. F. Skjöldebrand. – Stockholm : Delén, 1802. – 26 s. : ill.

Finske utgaver:

Piirustusmatka Suomen halki Nordkapille 1799 / kirjoittanut ja kuvittanut A.F. Skjöldebrand ; suomentanut sekä johdannon ja selitykset kirjoittanut Kerkko Hakulinen. – Porvoo : WSOY, 1986. – 224 s. : ill., kart.

Orig:s titel: Voyage pittoresque au Cap Nord.

Engelske utgaver:

Picturesque journey to the North Cape / by A. F. Skjöldebrand ; translated from the French. – London : Richardson, 1813. – 270 s.

”De svenska myndigheternas indignation delades tillfullo även av allmänheten, ty Acerbi hade uttryckt sig alltför lättsinnigt om alltför många personer. På grund av hans ringa kunskaper om förhållandena i Sverige trodde man sig kunna draga den slutsatsen, att han mer eller mindre medvetet hade lånat sig till språkrör för andras groll och misshumör. I den person som antogs ha inspirerat honom ville man igenkänna överste Skjöldebrand. Denne skyndade genast att försvara sig och publicerade en liten skrift på franska, *Premier supplément du Voyage pittoresque au Cap Nord*, i vilken han tog avstånd från Acerbis uttalanden och påpekade de oriktigheter som den sistnämnde hade låtit undfalla sig i sin skildring av Sverige.” (Wis 1953, s. 17)

Finnes i følgende bibliotek: 1801-1802-utg.: LAM, Lå (i 1 bd), Ötä, UBTØ (i 1 bd), HAMMERF, VADSØB, 1802-utg.: LAM, Ötä, 1805-utg.: OK, Kir, Lå, UBTØ, TROMSØB, 1813-utg.: LAM, 1986-utg.: Hpda, Kir, Lu, Lå, Paj, Q, Um, LAM, HIF/Alta, UBTØ, VADSØB

STODDARD, JOHN L., [N.]

Portfolio di fotografie de città, paesaggi e pitture celebri ... / John L. Stoddard. – Milano : Treves, 1894.

Originaltittel: Glimpses of the world : a portfolio of photographs of famous scenes, cities and paintings ... containing a rare and elaborate collection of photographic views of the entire world of nature and art. – Chicago, Ill., 1894

Originalen ble utgitt i Chicago av The Werner Company. 132 bilder, av dem 2 fra Nordkalotten: ”Group of Laplanders” og ”North Cape”. (Schiötz 1970)

Finnes i følgende bibliotek: Engelsk och fransk utg. 1894 [KB]

THOMSON, WILLIAM, [N.]

William Thomson (1746-1817) skrev under psevdonymet Andrew Swinton.

Viaggio in Norvegia, in Danimarca ed in Russia negli anni 1788, 89, 90 e 91 : tradotto dal conte cav. Luigi Bossi con note del medesimo, e con tavole in rame colorate / Andrew Swinton. – Milano : Sonzogno e Comp, 1816. – Tom I-IV.

Originaltittel: Travels into Norway, Denmark and Russia, in the years of 1788, 1789, 1790 and 1791.

Reiserute: Det gis en generell omtale av Norge (og ”Lapland”), som forf. aldri har besøkt. En av de kolorerte plansjer i b.1 har samisk motiv: ”Lapponi”. (Schiötz 1970)

Finnes i følgende bibliotek: Italiensk utgave: [KB], Engelsk utgave: [NBO], Fransk utgave: [KB], [NBO]

Del III

Kronologisk register

Ettersom det ofte ikke oppgis årstall for reisene, lager vi et register over de italienske førsteutgavene (med enkelte henvisninger).

Utgitt år	Forfatter	Tittel
[1400 se 1558	Zeno, N.]	
[1432 se 1559	Querini, P.]	
1539	Magnus, O.	Carta marina
[1540 se 1915	Goes, D.]	
1550	Herberstein, S.	Commentari della Moscovia ...
1555	Magnus, O.	Historia de gentibus septentrionalibus
1558	Zeno, N.	Dei commentarii del viaggio ...
[1558 se 1851	Zeno, N.]	
1559	Querini, P.	Viaggio del magnifico messer ...
1565	Magnus, O.	Historia delle genti et della natura ...
[1578 se 1876	Possevino, A.]	
1587	Tasso, T.	Il Re Torrismondo
1596	Magini, G.	Scandia, sive regiones septentrionales
[1600-t. se 1913	Recchia, T.]	
1673	Schefferus, J.	Ioannis Schefferi Lapponia
1680	Martens, F.	Viaggio di Spizberga o Gronlanda ...
1691	La Martinière, P.	Viaggi ne'paesi settentrionali ...
1691	Negri, F.	Relazione della Lapponia ...
1700	Negri, F.	Viaggio settentrionale
1798	Bisani, A.	Letters of a traveller, on ...
[1799 se 1996	De Caprio, V.]	

1802	Acerbi, G.	Travels through Sweden, ...
1802	Saint-Morys, E.	Voyage pittoresque de ...
1804	Correa, J.	Remarques sur la voyage de ...
1804	Leopold, C.	Briefe über Schweden ...
1816	Ferrario, G.	Le Costume ancien et moderne, ...
1816	Thomson, W.	Viaggio in Norvegia, ...
1817	Buch, L.	Viaggio in Norvegia, ...
1818	Doria, A.	“Cercando qualche distrazione ...”
1841	Marmier, X.	Lettere sulla Danimarca, ...
1851	Zeno, N.	Tavola di navigare di ... (1558)
1854	Parlatore, F.	Viaggio per le parti settentrionali ...
1855	Miniscalchi-Erizzo, F.	Le scoperte antiche
1870	Herzen, A.	Una gita a Jan Mayen
1874	Martens, C.	Lo Spitzberg
1876	Possevino, A.	Seconda relazione ... (1578)
1879	Gatti, V.	Un viaggio in Scandinavia
1879	Mantegazza, P.	Relazione di un viaggio in Lapponia
1880	Bove, G.	Viaggio della Vega al Polo Nord
1880	Mantegazza, P.	Studii antropologici sui Lapponi
1880	Sommier, S.	Studii antropologici sui Lapponi
1881	Mantegazza, P.	Un viaggio in Lapponia ...
1881	Sommier, S.	Viaggio in Norvegia ed ...
1882	Amat di San Filippo, P.	Studi biografici e bibliografici ..
1883	Sommier, S.	Istruzioni etnologiche ...
1885		Da Hammerfest
1885	Sommier, S.	Osservazioni sui Lapponi ...
1885	Sommier, S.	Recente studi sui Lapponi
1886	Sommier, S.	Prima ascensione invernale ...
1886	Sommier, S.	Due comunicazioni fatte ...
1887	Sommier, S.	Un viaggio d’inverno in Lapponia
1888	Podreider, F.	Da Christiania al Capo Nord
1889	Colleoni, G.	Al Capo Nord
1889	Sommier, S.	Note di viaggio

1889	Sommier, S.	Osservazioni sui Lapponi, ...
1894	Stoddard, J.	Portfolio di fotografie ...
1897		Da Genova al Capo Nord
1897	Randi, D.	La Scandinavia
1898	Andrée, S.	Al Polo Nord in Pallone
1898	Fusinato, G.	Nostalgie nordiche
1898	Lachambre, H.	Andrée al Polo Nord in pallone
1898	Porro, F.	Vedute di Norvegia
1899	Borsa, M.	Verso il sole di mezzanotte
1899	Escard, F.	In Lapponia
[1899 se 1999	Gini, I.]	
1899		Sulle coste della Norvegia ...
1900	Johansen, H.	Con Nansen verso il Polo Nord
1900	Manzi, C.	Da Roma allo Spitzberg
1901	Salgari, E.	Notizie sul viaggio ...
1901	Salgari, E.	La Stella Polare ed ...
1901?	Salvadori Paleotti, T.	Intorno ad alcuni uccelli ...
1901	Savoia, L.	Spedizione italiana nel ...
1902	Cocchi, I.	La Finlandia
1902	Salgari, E.	Al Polo Nord
1903	Savoia, L.	La "Stella Polare" ...
1903	Savoia, L.	Osservazioni scientifiche ...
1905	Brian, A.	Una Crociera in Norvegia ...
1905	Savi Lopez, M.	Nel paese dei giganti
1907	Beltramelli, A.	Verso l'estrema Tule
1907	Corsini, A.	Impressioni e ricordi di viaggio
1907	Salgari, E.	Nel paese dei ghiacci
1907	Salvini, G.	Viaggi nordici colla ...
1908	Amundsen, R.	Il Passaggio Nord-Ovest
1908	Beltramelli, A.	Attraverso la Svezia
1908	Bertolini, G.	L'anima del Nord
1908	Bizio, L.	Ricordi di Svezia e di Norvegia
1909	Albini, D.	Attraverso la Scandinavia

1911	Beltramelli, A.	Il diario di un viandante
1911	Mattirolo, E.	Escursione geografica da Stoccolma
1911	Rusconi, J.	Al Capo Nord
1911	Rusconi, J.	Attraverso I fjords
1912	Pellegrini, A.	Dai fjords norvegesi ...
1912	Stoppani, P.	Un'escursione allo Spitzberg
1913	Recchia, T.	Una lettera scritta dal ...
1915	Goes, D.	Deploratio lappianae ... (1540)
1921	Barzini, L.	Impressioni boreali
1923	Cagli, B.	Nei paesi del sole di mezzanotte
1923	Nobile, U.	In volo alla conquista del segreto ...
1925	Nobile, U.	Il volo traspolare
1925	Piazza, L.	Il paese dei trentacinquemila ...
1925	Santandrea, L.	Dove il sole non tramonta
1925	Türr, S.	I viaggi meravigliosi
1926	Monelli, P.	Viaggio alle isole freddazzurre ...
1926	Piazza, L.	Avventure sotto zero
1926	Quattrini, A.	Col "Norge" sulla via del Polo
1926	Saponaro, M.	Traverso la Svezia ...
1926	Saponaro, M.	Viaggio in Norvegia
1927ca	Quattrini, A.	Col "Norge" da Roma all'Alaska ...
1927	Tegani, U.	Nord
1928	Giudici, D.	Col Krassin alla tenda rossa
1928	Lombardo, E.	Luci del Nord
[1928 se		
1948 m.fl.	Nobile, U.]	
1928	Stacchini, G.	Itinerario galante in 17 nazioni
[1928 se 1999	Sora, G.]	
[1928 se 1964	Trojani, F.]	
[1928 se 1979	Viglieri, A.]	
1929	Biagi, G.	Biagi racconta
1929	Hansen, L.	Tra gli artigli dello Spitzberg
1929	Sora, G.	Con gli alpini all'80. parallelo

1929	Tomaselli, C.	L'inferno bianco
1929	Viglieri, A.	48 giorni sul "Pack"
1930	Andrée, F.	Con l'"Aquila" verso il Polo
1930	Nobile, U.	L' "Italia" al Polo Nord
1930	Běhouněk.	Il naufragio della spedizione Nobile
1930	Samoilovic, R.	S.O.S. nel Mare Artico
1930	Varano, V.	Svezia e svedesi
1931	Bruni, C.	Crociera in vacanze
1933	Picotti, P.	Nei candidi regni di Borea
1934	Beonio-Brocchieri, V.	Dall'uno all'altro Polo
1934	Villa, A.	Verso il Polo
1935	Franco e Susanna	Sopra e sotto l'acqua
1935	Loschi, M.	Itinerari Finlandesi
1935	Migliorini, E.	Una visita alle miniere di ferro ...
1935	Sibilia, S.	La Svezia dai vikinghi ...
1938	Sacco, F.	La Norvegia e lo Spitzberg
1939	Bassetti, G.	500 chilometri nel deserto bianco
1939	Bassetti, G.	40° sotto zero in Lapponia
1939	Bianchi, F.	Monti e seni di Norvegia
1939	Bonacossa, C.	Finlandia 1939
1940	Bove, G.	Il Passaggio del Nord-Est (1878)
1940	Salgari, E.	I naufraghi dello Spitzberg
1941	De Micheli, D.	Natura e uomini alle estreme latitudini
1944	Ghiglione, P.	A zonzo per il mondo
1945	Nobile, U.	Posso dire la verità
[1948]	Nobile, U.	Addio, "Malyghin"! (1928)
[1959]	Nobile, U.	Gli italiani al Polo Nord (1928)
[1962]	Ghiglione, P.	A zonzo per il mondo... Vol. 2 (1944)
[1962]	Nobile, U.	Storia aggiornata della ... (1928)
[1964]	Trojani, F.	La coda di Minosse (1928)
[1969]	Nobile, U.	La tenda rossa (1928)

[1970]	Nobile, U.	Il monumento di Tromsö ... (1928)
[1975]	Nobile, U.	Ali sul Polo (1928)
[1978]	Nobile, U.	La verita in fondo al pozzo (1928)
[1979]	Viglieri, A.	Le esplorazioni polari di ... (1928)
[1987]	Nobile, U.	L' "Italia" al Polo Nord (1928)
[1992]	Parlatore, F.	Mie memorie (1854)
[1996]	De Caprio, V.	Un genere letterario instabile ...
(1799)
[1999]	Gini, I.	Il diario del cambusiere della ...
(1899)
[1999]	Sora, G.	Il diario del capitano degli alpini ...
(1928)
[2000]	Nobile, U.	Sentieri azzurri (1928)